

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΘΕΜΑ: Η ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ
ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΒΡΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΜΠΑΧΑΡΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΤΖΑΒΑΡΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΝΕΑ ΒΥΣΣΑ 18/05/2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΒΡΟΥ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	1
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΘΕΣΜΟΥ	4
α) Θαλασσοασφαλίσεις	4
β) Πυρός	6
γ) Αυτοκινήτων	7
δ) Ζωής	9
Ηθική θεμελίωση του θεσμού	12
Τεχνική θεμελίωση του θεσμού	13
ΤΟ LLOYD'S CORPORATION ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ	14
Η ασφαλιστική εξέλιξη στην χώρα μας	16
Εισαγωγή στις Γενικές Ασφαλίσεις	18
Underwriting Γενικών Ασφαλειών – Ασφαλιστικές Μελέτες	19
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	20
Η ασφαλιστική αγορά	20
ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ	23
Ορισμός της ασφάλειας	23
Τέσσερις μέθοδοι τιμολόγησης	23
Προυποθέσεις ασφάλισης ενός (καθαρού) κινδύνου	23
Τιμολόγηση – Αποθέματα	24
Ορισμός	24
Αποθέματα	24
Στατιστικοί Δείκτες	24
ΥΠΕΡΑΣΦΑΛΙΣΗ – ΥΠΑΣΦΑΛΙΣΗ	25
α) Υπερασφάλιση	25
β) Υπασφάλιση	25
ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΕ ΠΡΩΤΟ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΙΝΔΥΝΟ	26
ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	27
α) Η Συνασφάλιση	27
β) Διαδοχική ασφάλιση	28
γ) Διπλή ασφάλιση	28
δ) Αντασφάλιση	29
ε) Ασφάλιση ποσοστού	29
στ) Ανοιχτή ασφάλιση	30
ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ	30
ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	32
ΒΑΣΙΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ	33
ΣΤΟΧΟΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΖΗΜΙΑ	37
1. Η διαδικασία της διαχείρισης κινδύνου	37
2. Να εντοπίσει τις ενδεχόμενες ζημιές	37
3. Να εκτιμήσει τις ενδεχόμενες ζημιές	37
4. Επιλογή της κατάλληλης μεθόδου	38
α) αποφυγή	38
β) κράτηση	38
γ) μεταφορά	40
δ) έλεγχος ζημιών	40
ε) ασφάλιση	41
4. υλοποίηση προγράμματος διαχείρισης κινδύνων	43
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΙ ΑΥΤΟΕΛΕΓΧΟΣ (HACCP)	44
ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ Α.Β.Ε.Ε.	47
Ιστορική αναδρομή	47
Τμήματα εταιρίας	49
Ισχύς εργοστασίου	50

Ανθρώπινο δυναμικό	50
Παραγόμενα προϊόντα	51
Δίκτυο πωλήσεων	52
Επενδύσεις	52
Αναπτυξιακά προγράμματα	52
Επενδυτικά σχέδια	52
Μερισματική πολιτική	53
Μακροχρόνιοι στόχοι	53
Θυγατρικές εταιρίες	53
Σημαντικά γεγονότα του 2000 και του 2001	54
Μετοχική σύνθεση	55
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ	55
ΑΓΡΟHELLAS Α.Ε.	58
Εμπορεύματα	59
Σκοπός	59
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΑΓΡΟHELLAS	60

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΒΡΟΥ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ο Νομός Έβρου, το πιο ακριτικό σημείο της Ελληνικής Επικράτειας, είναι ο μεγαλύτερος σε έκταση νομός της Θράκης. Συνορεύει: Δυτικά με το Νομό Ροδόπης και την Βουλγαρία, Βόρεια με την Βουλγαρία, Βορειοανατολικά και Ανατολικά με την Ευρωπαϊκή Τουρκία και Νότια βρέχεται από το Θρακικό Πέλαγος. Όπως αναφέρεται είναι ο Βορράς της Αφρικής, ο Νότος της Ευρώπης, η Δύση κι η Ανατολή της Ασίας. Στο Νομό Έβρου συμπεριλαμβάνεται και το νησί Σαμοθράκη, που βρίσκεται Βορειοανατολικά από την Λήμνο κι απέναντι από τις εκβολές του ποταμού Έβρου, έχει έκταση 178 τετραγωνικά χιλιόμετρα κι έχει πληθυσμό 3.000 κατοίκους περίπου. Ο Νομός Έβρου έχει έκταση 4.242 τετραγωνικά χιλιόμετρα με πληθυσμό 143.000 κατοίκους περίπου. Διοικητικά χωρίζεται σε πέντε επαρχίες: 1) επαρχία Αλεξανδρούπολης με έκταση 1.107 τετραγωνικά χιλιόμετρα, 2) επαρχία Διδυμοτείχου με έκταση 1.220 τετραγωνικά χιλιόμετρα, 3) επαρχία Ορεστιάδας με έκταση 944 τετραγωνικά χιλιόμετρα, 4) επαρχία Σαμοθράκης με έκταση 178 τετραγωνικά χιλιόμετρα και 5) επαρχία Σουφλίου με έκταση 793 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Πρωτεύουσα του νομού είναι η Αλεξανδρούπολη. Από τις μεγαλύτερες πόλεις του νομού είναι το Σουφλί, το Διδυμότειχο, η Ορεστιάδα, οι Φέρρες, η Αισύμη, η Μάκρη και η Νέα Βύσσα..

Το έδαφος του Νομού είναι στη μεγαλύτερη του έκταση πεδινό. Στο σύνολο της έκτασης του τα 2.578 τετραγωνικά χιλιόμετρα είναι πεδινή έκταση, τα 1.240 ημιορεινή και τα 424 ορεινή. Η δυτική ακτή της Αλεξανδρούπολης είναι σχεδόν ευθύγραμμη. Η ανατολική ακτή συνεχίζει την ομαλή γραμμή μέχρι λίγο πριν το Δέλτα του Έβρου, όπου παρουσιάζεται ανώμαλη, με δαιδαλώδεις εσοχές κι εξοχές, μικρούς κόλπους, λιμνοθάλασσες και νησίδες.

Η οικονομία του Έβρου είναι βασικά και κύρια γεωργοκτηνοτροφική. Πρωτεύουσα θέση στην γεωργία έχουν τα δημητριακά, τα όσπρια και τα οπωροκηπευτικά. Συστηματική είναι τα τελευταία χρόνια και η αύξηση της καλλιέργειας ορισμένων βιομηχανικών φυτών, όπως ο ηλιάνθος και το σουσάμι που καλλιεργούνται περισσότερο στην περιφέρεια της Ορεστιάδας. Η αύξηση της καλλιέργειας οφείλεται κυρίως στην μεγάλη δυνατότητα εξαγωγών. Η δεντροκαλλιέργεια του νομού και η καλλιέργεια ζαχαρότευτλων ειδικά στην περιοχή της Ορεστιάδας οδήγησε στην δημιουργία του εργοστασίου παραγωγής ζάχαρης (Ε.Β.Ζ.). καλλιεργούνται ιδιαίτερα μουριές, αμυγδαλιές, μηλιές κι αχλαδιές. Στην Σαμοθράκη καλλιεργείται κυρίως η ελιά. Οι καλλιέργειες της πατάτας, του σκόρδου και των σπαραγγιών στην περιοχή της Νέας Βύσσας συμβάλουν σημαντικά στην άνοδο των εξαγωγών του Νομού με την Βιοτεχνία Σπαραγγιών, η εξαγωγή της οποίας φτάνει μέχρι και την Νέα Ζηλανδία. Η κτηνοτροφία, ο δεύτερος σημαντικός παράγοντας της οικονομίας του Νομού, παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια μεγάλη ανάπτυξη. Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας της οικονομίας είναι και η αλιεία. Στο Δέλτα του Έβρου λειτουργούν ιχθυοτροφεία. Ο Έβρος είναι ο μεγαλύτερος ποταμός της Ελλάδας και ο πιο πλούσιος σε ψάρια. Εδώ ψαρεύεται το περίφημο ψάρι οξύρρυγχος, από το οποίο βγαίνει το μαύρο χαβιάρι. Στον Νομό οι δύο Βιοτεχνικές Περιοχές (ΒΙ.ΠΕ.) της Αλεξανδρούπολης και της Νέας Βύσσας δείχνουν την επιχειρηματική αλλά και την οικονομική εξέλιξη του Νομού παρόλο που με την Συνθήκη της Λοζάννης του 1922, υπήρξε μία μεγάλη περίοδος παρακμής.

Όμως, ο Νομός Έβρου από τον 18^ο αιώνα άρχισε να έχει οικονομική, κοινωνική και μορφωτική άνοδο. Στις πόλεις ιδρύονται σχολεία κι επαγγελματικές ενώσεις, οι συντεχνίες. Χαρακτηριστικά δείγματα αποτελούν οι εκκλησίες της εποχής κι αφιερώματα των συντεχνιών. Η άνοδος αυτή του οικονομικού και μορφωτικού επιπέδου, συντελεί στην εξύψωση του εθνικού φρονήματος όπως και σε ολόκληρο τον Ελληνισμό. Η ορεινή περιοχή του κέντρου του Νομού Έβρου, γίνεται καταφύγιο φιλελευθέρων ανδρών που δημιουργούν μία υποτυπώδη αντιστασιακή κίνηση με συνέπεια την συμμετοχή στον Αγώνα του '21, αρκετών Εβριτών είτε στην περιοχή του Έβρου είτε στα διάφορα πολεμικά μέτωπα στην Νότια Ελλάδα. Η οικονομική και πνευματική άνοδος συνεχίστηκε με αυξητικούς ρυθμούς κατά το ήμισυ του 19^{ου} αιώνα. Σ' αυτό

βοήθησε και η μεταρρυθμιστική κίνηση μέσα στο Τουρκικό κράτος (περίοδος του Τανζιμάτ), αλλά και η λειτουργία του σιδηροδρόμου κατά την δεκαετία του 1870. Τότε ιδρύθηκε και η Αλεξανδρούπολη ως τέρμα στο Θρακικό Πέλαγος των σιδηροδρόμων από Θεσσαλονίκη και από την Κεντρική Ευρώπη (μέσω Βόρειας Θράκης).

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ο λαός του Έβρου βίωσε τον έντονο ανταγωνισμό μεταξύ Ελλήνων και Βουλγαρία κατά την περίοδο του Θρακομακεδονικού αγώνα. Περισσότερο οδυνηρές υπήρξαν οι εμπειρίες του από τις πολεμικές επιχειρήσεις των Βαλκανικών πολέμων και τον εκπατρισμό του μετά από την Συνθήκη του Βουκουρεστίου. Μετά την απελευθέρωση το Φθινόπωρο του 1919, ακολούθησε επάνοδος των κατοίκων στις εστίες τους και η ενσωμάτωση στην Ελλάδα στις 14 Μαΐου 1920, που οριστικοποιήθηκε με τις συνθήκες των Σερβίων και της Λοζάννης. Η Μικρασιατική καταστροφή όμως έφερε στην περιοχή του Έβρου χιλιάδες πρόσφυγες. Πολλά θα μείνουν και θα αναμειχθούν με τους γηγενείς δημιουργώντας νέους πρόσφυγες από την Βόρεια Θράκη, ενώ πολλά χωριά θα μείνουν αμιγώς προσφυγικά. Δημιούργημα τους ήταν και η πόλη της Νέας Ορεστιάδας από κατοίκους της Αδριανούπολης και του Κάραγατς, ενώ η Αλεξανδρούπολη πλουτίστηκε με νέες συνοικίες που φέρνουν το όνομα της καταγωγής των κατοίκων τους.

Η λήξη της πολεμικής περιόδου 1912 – 1928, βρήκε τον χώρο του Νομού Έβρου σε μία νέα κατάσταση. Από κεντρική περιοχή της Οθωμανική αυτοκρατορίας με ευχέρεια κινήσεων ανθρώπων και προϊόντων, με ευρύ ζωτικό χώρο την πέρα από τον ποταμό Έβρο εδαφική έκταση και άμεση επαφή με τα μεγάλα διοικητικά και πολιτιστικά κέντρα της Κωνσταντινούπολης και της Αδριανούπολης, τώρα έχει μεταβληθεί σε παραμεθόριο του κρατικού ενδιαφέροντος ως ευρισκόμενη σε μεγάλη απόσταση από το εθνικό κέντρο λήψεως αποφάσεων. Γι' αυτό και ο Μεσοπόλεμος είναι η περίοδος της περισυλλογής της αργής ανάπτυξης και της επούλωσης των πληγών του πολέμου. Οι προσφυγικοί πληθυσμοί αποκτούν μόνιμη διαμονή και γεωργικό κλήρο, ενώ στα αστικά κέντρα εμφανίζονται οι πρώτες βιομηχανικές εγκαταστάσεις και ιδιαίτερα τα μεταξουργεία του Σουφλίου. Αρχίζει έτσι να δημιουργείται μία νέα κοινωνική ομάδα, η εργατική τάξη η οποία με την βοήθεια και συμμετοχή τοπικών διανοκτών αποδύεται σε αγώνες για κοινωνική δικαιοσύνη.

Η συμμετοχή των Εβριτών στον πόλεμο του 1940 υπήρξε ομόθυμη, η Κατοχή όμως 1941 – 1944 διαχωρίζει τον Νομό Έβρου σε δύο τμήματα. Η παραθαλάσσια περιοχή με την πρωτεύουσα του Νομού Αλεξανδρούπολη και το νησί της Σαμοθράκης περιέρχεται στην Βουλγαρία. Το εσωτερικό του Νομού με γερμανική στρατιωτική διοίκηση υπάγεται στην Ελληνική κυβέρνηση των Αθηνών. Την εκπροσωπεί ο Νομάρχης με αυξημένες αρμοδιότητες κι έδρα το Διδυμότειχο. Ένα είδος αυτονομίας χαρακτηρίζει την περιοχή της οποίας την διοίκηση, ασφάλεια κι εκπαίδευση διαχειρίζεται το ντόπιο ανθρώπινο δυναμικό, ενώ η οικονομία και οι εγχώριες ανάγκες καλύπτονται με τα μέσα που παρέχει η τοπική παραγωγή.

Η γειτνίαση του Νομού Έβρου με την τουρκική επικράτεια βοήθησε την ροή διαφυγής στις συμμαχικές δυνάμεις της Μέσης Ανατολής πολλών πατριωτών, ενώ το φιλελεύθερο πνεύμα των Εβριτών σε συνδυασμό με τον ορεινό χαρακτήρα του τόπου βοήθησε στην ανάπτυξη αξιόλογης αντιστασιακής κίνησης στην διάρκεια της Κατοχής. Ο Νομός Έβρου και ακόλουθα κι η υπόλοιπη Δυτική Θράκη, υπήρξε από τις πρώτες περιοχές του Ελλαδικού χώρου που απελευθερώθηκε με τις δικές του αντιστασιακές δυνάμεις (Σεπτέμβριος 1944) και παρέμεινε αυτοδιοικούμενος για επτά μήνες (τέλος Μαρτίου 1945). Η περίοδος των πολεμικών επιχειρήσεων που ακολούθησε (1946 – 1949, υπήρξε ιδιαίτερα καταστροφική. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού στρατεύτηκε είτε εθελοντικά είτε βίαια στις αντάρτικες δυνάμεις και τις ακολούθησε στο εξωτερικό μετά την λήξη των επιχειρήσεων. Το μεγαλύτερο μέρος του αγροτικού πληθυσμού κατέφυγε για λόγους ασφαλείας στα αστικά κέντρα του Νομού αφήνοντας ακαλλιέργητη την γη, ενώ πολλοί διετέλεσαν υπό καθεστώς εκτόπισης και παρέμειναν στερώντας έτσι τον Νομό Έβρου από ένα υψηλής ποιότητας δυναμικό. Μεγάλο μέρος του οδικού και του σιδηροδρομικού δικτύου καταστράφηκε από τις δολιοφθορές και από τις επιχειρήσεις, όπως και πολλοί ορεινοί οικισμοί που από τότε οι πληθυσμοί τους ελαττώθηκαν σημαντικά.

Έπειτα από μικρή περίοδο αποκατάστασης των καταστροφών και μία σειρά μεγάλων εγχειροβελτιωτικών έργων (αντιπλημμυρικών αναχωμάτων Έβρου, Φράγμα, ποτιστικά έργα Άρδα) από τα οποία η παραγωγή αγροτικών προϊόντων εξασφαλίστηκε από τις πλημμύρες και αυξήθηκε, ακολούθησε η μεγάλη έξοδος των πληθυσμών με την μορφή μετανάστευσης στην Κεντρική και Δυτική Ευρώπη και η εσωτερική μετανάστευση στην πρωτεύουσα του Νομού και στα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη) από νέους κυρίως αγρότες οι οποίοι αποτέλεσαν πλεονάζον δυναμικό από την εκμηχάνιση, την εμπειρία από την συμβίωση με άλλους λαούς με ανώτερο πολιτισμικό επίπεδο, συνέβαλε σε κάποιο βαθμό στην αλλαγή προς το καλύτερο μίας στάσιμης και συντηρητικής νοοτροπίας των αγροτικών κυρίως πληθυσμών, δεν αναπλήρωσε όμως το μεγάλο πληθυσμιακό κενό νέων ηλικιών που υπήρξε και υπάρχει σε ορισμένα διαμερίσματα του Νομού.

Η ίδρυση στο μεταξύ του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης ενίσχυσε ποιοτικά το ανθρώπινο δυναμικό στο οποίο ενσωματώθηκαν και χιλιάδες μετανάστες από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, δημιουργώντας σε μερικούς οικισμούς ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Η πτώση τέλος των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού στις όμορες προς βορρά χώρες και η μικρή βελτίωση των σχέσεων με την προς Ανατολάς γειτονική χώρα, με την ευχέρεια μετακίνησης ατόμου και ιδεών και την κατάρτιση κοινών προγραμμάτων οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης, δημιουργούν την βάσιμη ελπίδα ότι ο Νομός Έβρου βγαίνοντας από τον κλοιό της απομόνωσης θ' αποβεί γέφυρα φιλίας και πεδίο συνεργασίας με ανοικτούς τους ορίζοντες δράσης από το Αιγαίο προς το Δούναβη κι όλους τους λαούς γύρω από την Μαύρη Θάλασσα.

Όλα αυτά όμως ανήκουν στο παρελθόν, σήμερα μιλάμε για έναν Έβρο ενωμένο με όλη την Ελλάδα και αναγνωρισμένο σε όλες τις γωνιές της. Στις 15 Μαρτίου 2007 υπογράφηκε στην Αθήνα η συμφωνία συνεργασίας Ρωσίας-Βουλγαρίας-Ελλάδας, η οποία ορίζει τη σύσταση Διεθνούς Εταιρίας που θα αναλάβει την κατασκευή και διαχείριση του πετρελαϊκού αγωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη. Η συμφωνία προβλέπει τη δημιουργία σταθμών μεταφόρτωσης πετρελαίου στο βουλγαρικό λιμάνι του Μπουργκάς και στο ελληνικό της Αλεξανδρούπολης και έναν αγωγό μεταφοράς που θα ενώνει τους δύο σταθμούς, καθώς και σταθμούς άντλησης, συγκροτήματα δεξαμενών πετρελαίου και λοιπή υποδομή. Ο αγωγός θα έχει αρχικά τη δυνατότητα μεταφοράς 35 εκατομμυρίων τόνων πετρελαίου ετησίως, έχει δε τη δυνατότητα αναβάθμισης ώστε να φτάσει τα 50 εκατομμύρια τόνους ετησίως. Στο έργο συμμετέχουν η ρωσική πλευρά με 51% και η βουλγαρική και ελληνική με 24,5% αντίστοιχα. Στην ελληνική πλευρά συμμετέχει με 23,5% η Κοινοπραξία «ΕΛ.ΠΕ. (Ελληνικά Πετρέλαια) Α.Ε. - ΘΡΑΚΗ Α.Ε.», ενώ με 1% το ελληνικό δημόσιο. Η κάθε πλευρά μπορεί να εκχωρήσει μερικά ή ολικά το μερίδιό της σε εταιρίες παραγωγής πετρελαίου που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο έργο. Από ελληνικής πλευράς, υπεύθυνος φορέας για την παρακολούθηση και εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης. Το έργο θα ολοκληρωθεί σύμφωνα με εκτιμήσεις μάλλον κατά την περίοδο 2010-2011, αλλά δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο επίστευσής του ώστε να λειτουργήσει το 2009. Πρόκειται για ένα συμπληρωματικό έργο, καθώς στην περιοχή λειτουργούν και άλλοι αγωγοί, ενώ η χωρητικότητά του δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλη.

Όπως συμβαίνει με κάθε έργο, έτσι και ο αγωγός Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη παρουσιάζει περιβαλλοντικούς κινδύνους για τους οποίους πρέπει να γίνουν σχετικές προβλέψεις και να ληφθούν μέτρα. Ίσως ο σημαντικότερος κίνδυνος να είναι ο διάπλους δεξαμενόπλοιων κατηγορίας super tanker από την περιοχή του Ανατολικού Αιγαίου, κάτι πρωτοφανές για τα ελληνικά δεδομένα. Πέρα απ' αυτό, υπάρχουν και άλλες πτυχές του οικολογικού κινδύνου που συνιστά η λειτουργία του έργου. Απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή, καθώς ο αγωγός και οι εγκαταστάσεις του θα βρίσκονται κοντά στο δάσος της Δαδιάς, σημαντικό οικοσύστημα, ενώ πρέπει να συγκεκριμενοποιηθεί το πόσο κοντά στο Δέλτα του Έβρου θα καταλήγει ο αγωγός. Οι σχετικές αποφάσεις αναμένεται να παρθούν προσεχώς, κατά τη διεύθυνση των λεπτομερειών κατασκευής του έργου. Τέλος, υπάρχει και ο παράγοντας της λειτουργικής ρύπανσης, δηλαδή το έρμα των πλοίων και τυχόν μικροατυχήματα στους σταθμούς φορτοεκφόρτωσης. Ακόμη ένα

μείζον θέμα για τον Νομό αποτελεί το θέμα της δημιουργίας Χρυσωρυχείων, το θέμα βρίσκεται ακόμη προς συζήτηση γιατί το θέμα της περιβαλλοντικής μόλυνσης αλλά και τις περαιτέρω ασφάλειας των πολιτών αποτελεί φλέγον θέμα. Όπως παρατηρούμε, από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα το θέμα της ασφάλειας αποτελεί σημαντικό παράγοντα, οι ασφάλειες χρόνο με τον χρόνο εξελίχθηκαν κι ακόμη εξελίσσονται, αυτό οφείλεται στις διαφοροποιήσεις των αναγκών όλα αυτά τα χρόνια, οι ανάγκες, οι κίνδυνοι, οι άνθρωποι, το εμπόριο και οι επιχειρήσεις αλλάζουν, διαφοροποιούνται. Η ασφάλεια γενικά και ειδικά σαν έννοια είναι αναγκαία για κάθε άνθρωπο.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

Γενικές Ασφαλίσεις ή ασφαλίσεις Περιουσίας

Σε όλη τη διάρκεια του Μεσαίωνα, σε όλη την Δ. Ευρώπη αλλά και στο Βυζάντιο, καταστροφές από φωτιά, ασθένειες, γηρατειά και θάνατοι ήταν σταλμένα από το Θεό και τα έξοδα κηδείας, οι διατροφές στις χήρες και τα ορφανά ήταν έργο –μόνο- της εκκλησίας. Κυριαρχεί η αντίληψη ότι η ανθρώπινη ζωή, που θεωρείται θείο δώρο, δεν μπορεί να γίνει αντικείμενο χρηματικής αποτίμησης. Ως εκ τούτου η εκκλησία (αλλά και το κράτος), θεωρούσαν την ασφάλιση πράξη ανέντιμη και αντικείμενη στα χρηστά ήθη. Είναι χαρακτηριστικό ότι η πρώτη ασφαλιστική εταιρία στη Γαλλία ιδρύθηκε το 1788 («Compagnie Royale d' Assurance»), αλλά οι θεοκρατικές αντιλήψεις της εποχής οδήγησαν στην ανάκληση της αδείας της τον επόμενο μήνα!

Στη αρχαία Αίγυπτο κι αργότερα στην αρχαία Ελλάδα, διάφορες θρησκευτικές οργανώσεις οδηγημένες από διάφορες θρησκευτικές δοξασίες, συγκέντρωναν εισφορές από τα μέλη τους για να εξασφαλίσουν μία κηδεία, με όλες τις τελετουργικές διαδικασίες που υπαγόρευε η θρησκεία τους. Κατά την Ρωμαϊκή εποχή επιχειρείται μία εμπειρική εκτίμηση της προσόδου της ανθρώπινης ζωής, μάλλον για νομοθετικούς παρά για ασφαλιστικούς λόγους. Την ίδια εποχή εμφανίζονται τα πρώτα «burial clubs» (λέσχες ταφής). Τα burial clubs ή burial societies μπορεί να θεωρηθούν ο πρόδρομος όχι μόνο της ασφαλίσεως εξόδων κηδείας και ενδεχομένως της ασφαλίσεως θανάτου, αλλά ακόμη κι αυτών των «Friendly Societies» (Αλληλασφαλιστικών Ενώσεων), που ήκμασαν για αρκετούς αιώνες κι ακμάζουν ακόμη και σήμερα, ιδιαίτερα στην Αγγλία, Γαλλία και Η.Π.Α.

Την πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας ακολουθεί η σκοτεινή εποχή (μαύρος αιώνας), που χαρακτηρίζεται από την εξαφάνιση κάθε κοινωνικοοικονομικής και πολιτιστικής δραστηριότητας. Την εποχή αυτή, εξαφανίζονται εντελώς και τα νομοθετικά ίχνη της ασφαλίσεως, για να επανεμφανιστούν πολύ αργότερα, τον 14^ο μ.Χ. αιώνα, στα δίκαια των βορείων παραλίων της Μεσογειακής Λεκάνης κι ακόμη αργότερα στα λοιπά δίκαια του ευρωπαϊκού χώρου.

Θαλασσασφαλίσεις

Το 916 π.Χ. ο νόμος των Ροδίων, καθιερώνει τον όρο της «γενικής αβαρίας» για τους κινδύνους της θαλάσσιας επιχειρήσεως, ο οποίος μάλιστα αποτελεί θεμελιώδη όρο ακόμη και στα σύγχρονα ασφαλιστήρια της θαλάσσιας ασφαλίσεως. Και λέει ο όρος αυτός του νόμου των Ροδίων: «Κάθε ηθελημένη θυσία μεταφερομένων εμπορευμάτων ή κάθε ηθελημένη δαπάνη, που πραγματοποιείται χάριν σωτηρίας του πλοίου ή του φορτίου, επιβαρύνει αναλογικά όλα τα διασωθέντα συμφέροντα». Διασώθηκε μέχρι τις μέρες μας χάριν του άγγλου δικαστή Lawrence στην εκδίκαση της υπόθεσης Birklay v. Presgrave το 1801. Ο όρος της γενικής αβαρίας, που

ακολουθεί η παγκόσμια ασφαλιστική τεχνική, κατά το αγγλικό δίκαιο είναι ο εξής: « όλη η απώλεια που προκύπτει, σαν συνέπεια έκτακτης θυσίας ή έκτακτων εξόδων, για την διατήρηση του πλοίου ή του φορτίου, θεωρείται γενική αβαρία και επιβαρύνει αναλογικά όλους τους ενδιαφερόμενους». Το 1890 διατυπώθηκε μία σειρά κανόνων, γνωστών ως κανόνων Υόρκης – Αμβέρσας (York – Andwerp Rules), οι οποίοι αναφέρονται στον όρο της γενικής αβαρίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο όρος της γενικής αβαρίας εφαρμόζεται σήμερα σύμφωνα με την διατύπωση των Ροδίων. Με την διαφορά ότι προσαρμόζεται στις απαιτήσεις της θαλάσσιας ασφαλίσεως. Ο όρος της γενικής αβαρίας συναντάτε στους πανδέκτες του αυτοκράτορα Ιουστινιανού (527 – 565 μ.Χ.), οι οποίοι συμβάλουν στην διάσωση του όρου μέχρι και σήμερα.

Ο Αθηναίος ρήτορας Δημοσθένης τον 4^ο αιώνα π.Χ. στους ξακουστούς λόγους του αναφέρει τον θεσμό του « ναυτοδανείου », ο οποίος χρησιμοποιήθηκε μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αιώνα αλλά υπήρξε και πρόδρομος της σύγχρονης θαλάσσιας ασφαλίσεως σύμφωνα με την αγγλική βιβλιογραφία υπήρχαν δύο τύποι ναυτοδανείου: το « Bottomry bond » και το « Respondentia bond ». Ο αγγλικός νόμος περί θαλάσσιας ασφαλίσεως αναφέρεται στους δύο τύπους ναυτοδανείων κι αναγνωρίζει στο ναυτοδανειστή το δικαίωμα να ασφαρίζεται. Το ναυτοδάνειο εξακολουθεί να αποτελεί την ασφαλιστική βάση, με την διαφορά πως οι ναυτοδανειστές αρχίζουν να δρουν κατά ομάδες, ώστε ο κίνδυνος απώλειας του πλοίου ή του φορτίου να επιμερίζεται σε περισσότερους. Οι διάφοροι τύποι ενωμένης οικονομικής δύναμης (συνεταιρικές και εταιρικές μορφές) αρχίζουν να συνηθίζονται, ώστε η πλοιοκτησία, με την μορφή της εταιρίας, μπορεί πλέον να αναλάβει μόνη την θαλάσσια επιχείρηση και να μεταβιβάσει στους ασφαλιστές μόνο το στοιχείο του κινδύνου, από τα θαλάσσια ατυχήματα.

Τον 14^ο και 15^ο αιώνα Ιταλοί θαλασσοπόροι, έμποροι και τραπεζίτες από τη Λομβαρδία εγκαθίστανται στο Λονδίνο, στη Lombard street, μεταφέροντας τα εμπορικά τους έθιμα εκεί μαζί και την θαλάσσια ασφάλιση αλλά επειδή δεν μπορούν να συνεδριάζουν σε ανοικτούς χώρους, μαζεύονται σε καφενεία που αργότερα εξελίχθηκαν σε ασφαλιστικές εταιρίες. Η Lombard Street αποτέλεσε για αιώνες το χρηματιστήριο της θαλάσσιας ασφαλίσεως, η επιρροή των ασφαλιστικών εθίμων που διαμορφώθηκαν εκεί ήταν τέτοια που και το σημερινό ασφαλιστήριο των Lloyd's εγγυάται στο ασφαλιστήριο του ότι έχει την ίδια ισχύ και παράγει τα ίδια για τον ασφαλισμένο αποτελέσματα όπως και το ασφαλιστήριο της Lombard Street. Οι μεθοδικόι Άγγλοι δέχθηκαν τις Λομβαρδιανές ασφαλιστικές αντιλήψεις κι αξιολογώντας την αναγκαιότητα του θεσμού για την προστασία των απειλούμενων από τους διάφορους κινδύνους οικονομικών τους συμφερόντων, αφοσιώθηκαν για αιώνες ολόκληρους στην επιστημονική θεμελίωση του ασφαλιστικού θεσμού.

Στα τέλη του 17^{ου} και στις αρχές του 18^{ου} αιώνα η θαλάσσια ασφάλιση αναπτύχθηκε ιδιαίτερα μέσα στα καφενεία του Λονδίνου όπου πήρε και την σύγχρονη της μορφή αλλά εκεί διαμορφώθηκε και η οικονομική και η κοινωνική ζωή εκείνης της εποχής. Το σημαντικότερο καφενείο ήταν εκείνο της Tower Street που άνοιξε το 1688 ο Edward Lloyd, το οποίο ήταν τόπος συγκέντρωσης εμπόρων και πλοιοκτητών εκείνης της εποχής. Στο καφενείο αυτό η θαλάσσια ασφάλιση πήρε την τελική της μορφή, υποβληθείσα στην τακτική της μεθόδου Underwriting, η οποία χρησιμοποιείται και σήμερα για ασφαλιστική κάλυψη όχι μόνο των θαλάσσιων αλλά και των οποιονδήποτε κινδύνων αναλαμβάνουν τα μέλη – Ασφαλιστές (Underwriting Members) του Lloyd's. Οι έμποροι και οι πλοιοκτήτες εμφανιζόταν είτε ως ασφαλιζόμενοι είτε ως ασφαλιστές, αλλά με τον καιρό η άσκηση της θαλάσσιας ασφάλισης έγινε ειδικότητα και οι ασφαλιστές διαχώρισαν την θέση τους από τους εμπόρους και πλοιοκτήτες και αποτέλεσαν προς τα τέλη του 17^{ου} αιώνα την πρώτη ομάδα των Lloyd's Underwriting.

Έτσι σχηματίστηκε για πρώτη φορά η Σωματειακή Οργάνωση « The Corporation of Lloyd's », η οποία ανέπτυξε τέτοια πρωτοβουλία, ειδικά στην θαλάσσια ασφάλιση, κι απέκτησε τέτοια επιρροή κι οικονομική δύναμη ώστε να ρυθμίζει από τότε την διεθνή ναυτασφαλιστική αγορά και να επιβάλλει σ' αυτήν κάθε φορά τις απόψεις της. Η συμβολή του Lloyd's στην ανάπτυξη της θαλάσσιας ασφάλισης αλλά και η ίδια η εξέλιξη του σ' έναν ασφαλιστικό οργανισμό υψηλής επαγγελματικής στάθμης, οφείλεται σε μεγάλο ποσοστό σε σύμπτωση. Η απάτη της Νότιας

Θάλασσας το 1719 στην Αγγλία, προκάλεσε την κρατική παρέμβαση που είχε ως αποτέλεσμα να ψηφιστεί το 1720 ο Bubble Act, με τον οποίο δημιουργήθηκε μονοπώλιο της θαλάσσιας ασφάλισης υπέρ των ασφαλιστικών εταιριών: Royal Exchange και London Assurance. Μόνοι ανταγωνιστές του θαλασσοασφαλιστικού μονοπωλίου που δημιουργήθηκε de jure με τον παραπάνω νόμο, παρέμειναν οι ασφαλιστές του Lloyd's, οι οποίοι υποκινούμενοι από το κίνητρο του ατομικού κέρδους, εκμεταλλεύτηκαν κι αξιοποίησαν την μονοπωλιακή περίοδο των 104 χρόνων (1720 – 1824).

Η επαναστατική αλλαγή που σημειώθηκε αργότερα, με την εφαρμογή του ατμού ως μέσου προώσεως των πλοίων, αλλά και οι μετέπειτα τεχνολογικές εξελίξεις επέβαλαν από νωρίς την ανάγκη κάποιου ειδικού (στον τομέα του τεχνικού) φορέα, ποιοτικής ταξινομήσεως των πλοίων, ανάλογα με τα τεχνικά τους χαρακτηριστικά. Έτσι, μέσα στο καφενείο του Edward Lloyd γεννήθηκε και λειτούργησε το « Lloyd's Register of Shipping », που είχε ως σκοπό την ποιοτική αρχικά ταξινόμηση των πλοίων κι αργότερα την εκπόνηση και καθιέρωση τεχνικών προτύπων κατασκευής κι ανθεκτικότητας των σκαφών και του εξοπλισμού τους, καθώς και την επίβλεψη τηρήσεως των προτύπων αυτών. Ένας μεγάλος αριθμός επιστημόνων αποτελεί το σημερινό επιτελείο του Lloyd's Register of Shipping, που εργάζεται ακούραστα για την μελέτη και την επεξεργασία προτύπων τεχνικών μέτρων προστασίας ζωής και περιουσίας στην θάλασσα και την παροχή σχετικών πληροφοριών προς τους ασφαλιστές, για κάθε σκάφος που ζητάει ασφαλιστική κάλυψη.

Το ναυτοδάνειο εξακολουθεί να αποτελεί την ασφαλιστική βάση, με την διαφορά πως οι ναυτοδανειστές αρχίζουν να δρουν κατά ομάδες, ώστε ο κίνδυνος απώλειας του πλοίου ή του φορτίου να επιμερίζεται σε περισσότερους. Οι διάφοροι τύποι ενωμένης οικονομικής δυνάμεως (συνεταιρικές και εταιρικές μορφές) αρχίζουν να συνηθίζονται, ώστε η πλοιοκτησία, με την μορφή της εταιρίας, μπορεί πλέον να αναλάβει μόνη την θαλάσσια επιχείρηση και να μεταβιβάσει στους ασφαλιστές μόνο το στοιχείο του κινδύνου, από τα θαλάσσια ατυχήματα.

Πυρός

Τον 14^ο αιώνα πολλές θρησκευτικές οργανώσεις ενθαρρύνονται από την Εκκλησία κα μέσα στα πλαίσια της φιλανθρωπικής τους δραστηριότητας παρείχαν οικονομική βοήθεια σε όσους ζημιωνόταν από πυρκαγιά και άλλα ανωτέρας βίας περιστατικά. Στην Γερμανία η προστασία κατά των κινδύνων πυρός ασκείτο ως κοινωνική λειτουργία με υποχρεωτικές εισφορές.

Η θεμελίωση της ασφαλίσεως πυρός έγινε στην Αγγλία, σ' αυτό συντέλεσαν οι παρακάτω λόγοι: η πυρκαγιά στις 2 Σεπτεμβρίου 1666 στο « The King's Baker » που διήρκεσε 4 ημέρες κατέστρεψε 13.200 κτίρια και η ζημία ανήλθε στα £ 10.716.000 περίπου. Επειδή η Αγγλία εκείνης της εποχής υπέφερε από πυρκαγιές, οι κάτοικοι επέβαλαν την ιδέα της ασφαλίσεως. Η αναπτυσσόμενη ακόμα τότε θαλάσσια ασφάλιση, έδωσε πολλές ιδέες στους επιχειρηματίες για εφαρμογή της ασφάλισης ως μέσω αντιμετώπισης.

Το 1667 ιδρύθηκε το πρώτο πυρασφαλιστικό γραφείο του κόσμου από τον επιχειρηματία οικοδομών Nicolas Barbon, με την επωνυμία « Barbon's fire office ». Ακολουθεί τα επόμενα χρόνια η ίδρυση του « The Fire Office » το 1680, του « The Friendly Society » το 1683 και του « The Amicable Contributors for Insuring from Loww by Fire » γνωστό και με την ονομασία « Hand in Hand » το 1696. η πυρασφάλιση ασκείται εντελώς εμπειρικά. Χαρακτηριστικό της εποχής είναι ότι επιχειρείται μία πρώτη ταξινόμηση των κινδύνων πυρός, ανάλογα με τις τάσεις επαληθεύσεως τους, σε τρεις κατηγορίες: κοινοί κίνδυνοι, επικίνδυνοι και άκρως επικίνδυνοι. Κάθε πυρασφαλιστικό γραφείο έχει την δική του πυροσβεστική υπηρεσία και πάνω από την

εξώθυρα κάθε ασφαλισμένου κτιρίου τοποθετεί πινακίδα με την επωνυμία του ώστε οι πυροσβέστες του να αναγνωρίζουν το κτίριο.

Η επικράτηση της Βιομηχανικής Επανάστασης, που εκδηλώθηκε αρχικά στην Αγγλία κα άλλαξε ριζικά την παραγωγική διαδικασία, με την καθιέρωση της κατά μάζες παραγωγής, συνετέλεσε στην δημιουργία μεγάλων παραγωγικών μονάδων και στην αλματώδη αύξηση του υλικού πλούτου. Μεγάλες βιομηχανικές μονάδες δημιουργήθηκαν αποθήκες πρώτων υλών κι έτοιμων προϊόντων, ανυπολόγιστου σε αξία περιεχομένου, συγκέντρωσαν τον υλικό αυτό πλούτο, το δε εμπόριο με την συνδρομή της εφαρμογής του ατμού, ως μέσου προώσεως των πλοίων και κινήσεως της ατμαμάξης, άρχισε να κινείται σε ευρεία κλίμακα.

Αλλά η τεχνολογική αυτή αλλαγή δημιούργησε νέους, σοβαρότερους κινδύνους κατά της οικονομικής υποστάσεως του ανθρώπου. Κατά συνέπεια, μία αυξημένη ζήτηση ασφαλίσεως πυρός, μεταφορών και σωμάτων πλοίων δημιουργήθηκε, με αποτέλεσμα να σημειωθεί ένας ασφαλιστικός οργανισμός, κατά τα τέλη του 18^{ου} αιώνα, στην Αγγλία, που εκδηλώθηκε και στον υπόλοιπο ευρωπαϊκό χώρο, κατά τις αρχές του 19^{ου} αιώνα, με την ίδρυση μεγάλου αριθμού ασφαλιστικών επιχειρήσεων, πολλές από τις οποίες επέζησαν μέχρι τις μέρες μας και κατέχουν εξέχουσες θέσεις στο διεθνή ασφαλιστικό στίβο.

Οι πρώτοι από τους ασφαλιστές που αισθητοποιήσαν την ανάγκη συνεργασίας για την απόκτηση κοινής ασφαλιστικής πείρας και την αντιμετώπιση των κοινών ασφαλιστικών προβλημάτων, με βάση την πείρα αυτή, ήταν οι πυρασφαλιστές της Σκωτίας. Η ανάγκη της συνεργασίας αυτής εκδηλώθηκε με τις συνεδριάσεις των διευθυντών των πυρασφαλιστικών γραφείων, που άρχισαν από το 1829. Στο Λονδίνο αντίθετα, δεν παρατηρείται καμιά αξιόλογη συνεργασία μεταξύ των πυρασφαλιστών, μέχρι το 1860, παρά τις προσπάθειες που είχαν ως τότε καταβληθεί. Το 1860, όλοι οι πυρασφαλιστές της Αγγλίας και της Σκωτίας συνήλθαν στο Λονδίνο και κατέληξαν στην συγκρότηση τριών Επιτροπών, από τις οποίες η μία ήταν των Πυρασφαλιστών του Λονδίνου, η δεύτερη των Πυρασφαλιστών Σκωτίας και η τρίτη με έδρα το Manchester ή το Liverpool.

Σκοπός της συνεργασίας αυτής ήταν η απόκτηση κοινής πείρας, η αποδοχή κοινού τιμολογίου και γενικότερα η από κοινού αντιμετώπιση, των γενικότερου ενδιαφέροντος πυρασφαλιστικών προβλημάτων.

Τις προσπάθειες όμως αυτές ήρθε να ανατρέψει, στην γένεση τους, η πυρκαγιά της Tooley Street του Λονδίνου που ξέσπασε στις 22 Ιουνίου 1861 με συνολική ζημιά £ 2.000.000. Αποδεικνύεται ότι τα εισπραττόμενα ασφάλιστρα ήταν ανεπαρκή, και δεν υπήρχαν και επαρκή αποθεματικά «κινδύνων εν ισχύ». Πολλές εταιρίες έκλεισαν ή συγχωνεύτηκαν. Οι Ασφαλιστές Πυρός ίδρυσαν τότε την Fire Offices' Committee, που εξακολουθεί μέχρι σήμερα, και αποφάσισαν να στερεώσουν τις Ασφαλίσεις Πυρός σε επιστημονικές βάσεις, απευθυνόμενοι στο Γάλλο Μαθηματικό S.Poisson.

Το 1752 στις Η.Π.Α. ιδρύεται The Insurance Company of North America από τον Benjamin Franklin Υπάρχει ακόμα.

Αυτοκινήτων

Το 1769 κατασκευάστηκε το πρώτο μη ιππήλατο όχημα, που εκκινείτο με δύναμη που το ίδιο παρήγε από ατμό, γι' αυτό και ονομάστηκε αυτοκίνητο. Διάφοροι τύποι ατμοκίνητων οχημάτων επινοήθηκαν κατά τα τρία πρώτα τέταρτα του 19^{ου} αιώνα, από τους Gurney, Meceroni, Hanekock και άλλους.

Η πρώτη εφαρμογή του ατμού σε κινητήρα έγινε από τον Stevenson το 1829 ενώ ο πρώτος κινητήρας εσωτερικής καύσης κατασκευάστηκε το 1885 από τους Karl Benz και Gottlieb Daimler, και άρχισε να χρησιμοποιείται για την κίνηση των αυτοκινήτων. Τα πρώτα προβλήματα αστικής ευθύνης εντοπίστηκαν στους λαχανόκηπους και στην καταστροφή του καταστρώματος των δρόμων (από τα συνδικάτα των συντηρητών των δρόμων). Η εποχή αυτή δεν ήταν άσχετη με τα τροχαία ατυχήματα. Τα αυτοκίνητα του 19^{ου} αιώνα, που δεν τα χαρακτήριζε ούτε η ευελιξία, ούτε το σύστημα αμέσου πεδήσεως που διαθέτουν τα σύγχρονα οχήματα, προσέκρουσαν πολλές φορές στις υπήλατες άμαξες, με συνέπεια να προκαλούν σωματικές βλάβες ή και τον θάνατο επιβατών και υποζυγίων. Έτσι, το οδικό ατύχημα, ένα από τα οξύτερα κοινωνικά προβλήματα της εποχής μας, έχει τις ρίζες του στις αρχές του περασμένου αιώνα.

Το 1865 ο αγγλικός The Locomotive Act (Νόμος Ατμαμαξών), ήταν ο πρώτος νόμος στον κόσμο, που επενέβη για να αντιμετωπιστεί το καινούριο τότε κοινωνικό πρόβλημα. Μεταξύ δε των διατάξεων του, που απέβλεπαν στην ρύθμιση των σχετικών ευθυνών, περιελάμβανε και τις πρώτες γνωστές διατάξεις που αναφέρονται στην πρόληψη του οδικού ατυχήματος και είχαν ως εξής: «τρία τουλάχιστον άτομα απαιτούνται για την οδήγηση της ατμάμαξας: το ένα απ' αυτά προηγείται τουλάχιστον 60 γιάρδες από το όχημα, κουνώντας μια κόκκινη σημαία για προειδοποίηση πεζών και οχημάτων, και το άλλο 20 γιάρδες ώστε να επιβλέπει τον δρόμο».

Το 1878 ο "The Highway and Locomotives Act" (Νόμος των Λεωφόρων και των Ατμαμαξών), κατήργησε την κόκκινη σημαία αλλά διατήρησε τον πεζό που έπρεπε να προηγείται 20 γιάρδες. Νομοθετικές ρυθμίσεις επακολούθησαν σε όλα τα προηγμένα ευρωπαϊκά κράτη της εποχής, με κοινό χαρακτηριστικό την ανάθεση του όλου ελέγχου της κυκλοφορίας στις δημόσιες αρχές. Παρά πολλοί περιορισμοί επιβλήθηκαν στην κυκλοφορία του αυτοκινήτου, με σκοπό την ρύθμιση της οδικής κινήσεως, την κατασκευή κατάλληλων οδικών δικτύων και γενικότερα την πρόληψη του τροχαίου ατυχήματος. Οι σωματικές βλάβες και οι υλικές ζημιές προς τρίτους αποτέλεσαν, εξάλλου αντικείμενο νομοθετικής ρυθμίσεως και δημιούργησαν νέα ασφαλιστική ζήτηση. Η ζήτηση αυτή εξυπηρετήθηκε, αρχικά από τον κλάδο Αστικής Ευθύνης των διαφόρων ασφαλιστικών εταιριών, πλην όμως ο όγκος των εργασιών επέβαλε την οργάνωση ιδίου ασφαλιστικού κλάδου, του Κλάδου των Αυτοκινήτων.

Τα πρώτα χρόνια του 20^{ου} αιώνα χαρακτηρίζονται από αθρόες ιδρύσεις ασφαλιστικών εταιριών, τόσο στα ευρωπαϊκά κράτη όσο και στην Αμερική και στην Αυστραλία με ειδικότητα τις ασφαλίσεις αυτοκινήτων. Η έλλειψη όμως ασφαλιστικής πείρας των νέων αυτών εργασιών, οδήγησε πολλές από τις εταιρίες αυτές στην χρεοκοπία. Θλιβερό παράδειγμα υπήρξε η αγγλική εταιρία «Law Car and General», που ιδρύθηκε το 1906 και είχε το 1910 έσοδα από ασφάλιστρα £ 344.000, ζημιές £ 442.000 κι έξοδα λειτουργίας (περιλαμβανομένων εκπτώσεων και προμηθειών) £ 128.000.

Μετά τον Α' Παγκ. Πόλεμο όμως το αυτοκίνητο εξαπλώθηκε ταχύτατα λόγω της χρησιμότητας του ως μεταφορικό μέσο και αποδείχθηκε ως το πιο πρόσφορο μέσο συγκοινωνίας και μεταφοράς. Η μαζική παραγωγή αυτοκινήτων που επακολούθησε και η παροχή διευκολύνσεων για την απόκτηση τους, παρέδωσαν το αυτοκίνητο σε ευρύτερη χρήση και κυκλοφορία και οδήγησαν στην ανάγκη διευρύνσεως κι επεκτάσεως των οδικών δικτύων, αυτό όμως είχε σαν συνέπεια την παράλληλη αύξηση του ατυχήματος οδικής κυκλοφορίας. Το « Μέτωπο της Ασφάλτου » όπως ονομάστηκε, αποτέλεσε μετά την λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου εξακολουθητικά επιτεινομένη κοινωνική μάλιστα, της οποίας η οικονομική τουλάχιστον λύση αναζητήθηκε στην ασφάλιση.

Το 1930 ο αγγλικός Road Traffic Act (Νόμος Οδικής Κυκλοφορίας) καθιέρωσε την υποχρεωτική ασφάλιση αυτοκινήτου για σωματικές βλάβες και θάνατο τρίτων. Η υποχρεωτική αυτή κάλυψη που επιβλήθηκε από αυτό τον νόμο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση νομίμου κυκλοφορίας του αυτοκινήτου, σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη, που ακολούθησαν πολύ σύντομα το

αγγλικό παράδειγμα. Η χώρα μας ήταν η τελευταία Ευρωπαϊκή χώρα που καθιέρωσε την υποχρέωση της ασφάλισης αυτής στις 1 Ιανουαρίου 1978.

Ασφαλίσεις Ζωής

Στους Πανδέκτες του Ιουστινιανού (527 – 565μ.Χ.) συναντάμε το θεσμό της ισόβιας προσόδου που είναι παραπλήσιος με την ασφάλιση ζωής και βρισκόταν εν χρήσει στην Ιταλία μέχρι το 1860. ο θεσμός αυτός καθιέρωσε την αποτίμηση κληροδομημάτων σε ισόβιες ράντες για την συνταξιοδότηση των συζύγων και των παιδιών των στρατιωτών.

Οι Ερανικές Εταιρίες της ελληνικής αρχαιότητας και τα Burial Clubs της ρωμαϊκής εποχής, φαίνεται πως αποτελούν τα πρώτα δείγματα ασφάλισης πάνω στην ανθρώπινη ζωή. Έτσι, όπως έχει ήδη αναφερθεί η πρώτη και αμεσότερη οικονομική συνέπεια του θανάτου, τα έξοδα ταφής, υπήρξαν πριν από κάθε άλλο, το αντικείμενο ασφαλιστικής κάλυψης πάνω στην ανθρώπινη ζωή, που επιχειρήθηκε στην αρχή μέσα στα στενά συντεχνιακά πλαίσια, με την μορφή της αλληλοβοήθειας κι αργότερα της αλληλασφάλισης.

Άλλη αιτία που οδήγησε στην ασφάλιση χρηματικού ποσού, που καταβαλλόταν με τον θάνατο του ασφαλισμένου, υπήρξε η εξασφάλιση πληρωμής των χρεών. Οι τραπεζίτες και οι τοκογλύφοι του τέλους της μεσαιωνικής εποχής, στην προσπάθεια τους να εξασφαλίσουν τις από τρίτους απαιτήσεις των, επέβαλλαν την ασφάλιση ζωής των οφειλετών, για ισόποσο με την οφειλή του καθενός κεφάλαιο. Δικαιούχοι των ασφαλίσεων αυτών ήταν οι δανειστές, που σε περίπτωση θανάτου του οφειλέτη έπαιρναν οι ίδιοι την ασφαλιστική αποζημίωση, για να καλυφθεί η απαίτηση τους.

Το πρώτο γνωστό ασφαλιστήριο ζωής έγινε στο Λονδίνο στις 18 Ιουνίου 1583 και αφορούσε εξόφληση χρέους κι αναφερόταν στην ζωή του William Gybbons. Δικαιούχος ήταν ο Richard Martin, κάτοικος και δημοτικός σύμβουλος Λονδίνου, που είχε δανείσει τον ασφαλισμένο. Η διάρκεια της ασφάλισης ήταν 12 μήνες και το ασφάλιστρο 8%. Το ασφαλιστήριο τελείωνε με τα παρακάτω λόγια: « Ο Θεός, William Gybbons, να σου δίνει υγεία και μακροζωία ». Ο Gybbons σκοτώθηκε στο τέλος του 12^{ου} ημερολογιακού μήνα και οι Ασφαλιστές αρνήθηκαν την καταβολή αποζημίωσης, λέγοντας πως τη διάρκεια την είχαν υπολογίσει σε σεληνιακούς (!) μήνες, οπότε ο θάνατος συνέβη εκτός χρόνου. Την υπόθεση βεβαίως έχασαν στα δικαστήρια.

Η τακτική αυτή, της εξασφάλισης των εξόδων κηδείας και της πληρωμής των χρεών, φάνηκε πως θα μπορούσε να εξυπηρετήσει άριστα και άλλους σκοπούς. Την δημιουργία δηλαδή ενός κεφαλαίου, για την αντιμετώπιση του οικονομικού κενού που συνεπάγεται για την οικογένεια, ιδιαίτερα, ο πρόωρος θάνατος του οικογενειάρχη, ή ακόμα ενός κεφαλαίου που ο ίδιος ο ασφαλισμένος θα εισπράξει ύστερα από ορισμένα χρόνια, για να πραγματοποιήσει διάφορα σχέδια ή να αντιμετωπίσει μελλοντικές του ανάγκες.

Αποκτά έτσι η ασφάλιση ζωής έναν ξεχωριστής φύσεως επιθετικό χαρακτήρα, που ξεφεύγει από τα αυστηρά αποζημιωτικά πλαίσια των ασφαλίσεων κατά ζημιών περιουσίας, από φωτιά, θάλασσα και άλλους κινδύνους και την καθιστά κάτι το τελείως ιδιαίτερο μέσα στον κύκλο της ασφαλιστικής δραστηριότητας. Με την ασφάλιση ζωής, ο ασφαλιστικός θεσμός, γενικότερα, φεύγει από την αμυντική θέση της αποζημίωσης και περνά πια στο επιθετικό στάδιο, της δημιουργίας οικονομικής δύναμης για την επιδίωξη μελλοντικών σχεδίων, ή την αντιμετώπιση τακτικών και εκτάκτων αναγκών.

Παρά την χρησιμότητα, όμως και την ωφελιμότητα της ασφάλισης ζωής, για την οικονομική και κοινωνική στήριξη ιδιαίτερα εκείνων των οικογενειών που δέχονταν το πλήγμα του πρόωρου θανάτου του οικογενειάρχη, ο θεσμός αυτός έγινε αντικείμενο αισχροκέρδειας κι εκμετάλλευσης των πολλών από τους λίγους, ιδιαίτερα κατά το τέλος του 17^{ου} και τις αρχές του 18^{ου} αιώνα, που εμφανίζονται οι επιχειρήσεις μετοχικού κεφαλαίου και η ίδρυση τους δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μεγάλες απάτες, όπως η απάτη της Νότιας Θάλασσας (South Sea Bubble), μία από τις μεγαλύτερες εκείνης της εποχής. Οι νομοθεσίες των διαφόρων χωρών επενέβησαν

τότε δυναμικά, για να ελέγξουν τους σκοπούς, τις προθέσεις, τα οικονομικά εχέγγυα και γενικότερα την βιωσιμότητα των ιδρυομένων επιχειρήσεων Μετοχικού Κεφαλαίου.

Ας δούμε πως εξελίχθηκαν τα πράγματα σε μερικές χώρες που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του θεσμού:

Ιταλία

Από τον 14^ο αιώνα κιόλας υπάρχουν οι αλληλασφαλιστικές ενώσεις, πρόδρομοι των αγγλικών Friendly Societies που βελτιώνονται και τελειοποιούνται συνεχώς. Στα μέσα του 17^{ου} αιώνα, ο γιατρός Lorenzo Tontì ιδρύει την πρώτη Τοντίνια (εταιρία πώλησης ασφάλισης επιβίωσης). Οι Τοντίνες ή Τοντιακές Εταιρίες, που διασώθηκαν ιδιαίτερα στη Γαλλία όπου καταργήθηκαν το 1770 ως ανήθικες και στην Αμερική μέχρι και τις αρχές του αιώνα μας, συγκέντρωναν από τα μέλη τους εισφορές για την δημιουργία ενός κεντρικού κεφαλαίου και διένειμαν τους τόκους του κεφαλαίου αυτού, κάθε χρόνο, στα επιζώντα μέλη. Χρόνο με τον χρόνο τα επιζώντα μέλη ελαττώνονταν, γι' αυτό και το κατά μέλος ποσό της διανομής αυξανόταν διαρκώς. Οι τοντίνες είχαν δύο μορφές: της ορισμένης διάρκειας, όπου με την λήξη της διάρκειας αυτής διανεμόταν και το κεντρικό κεφάλαιο στα επιζώντα μέλη και της αόριστης διάρκειας, όπου το κεντρικό κεφάλαιο έπαιρνε ο τελευταίος επιζών. Πρόκειται δηλαδή για μία μορφή ασφάλισης επιβίωσης, που δεν μπορεί μάλιστα να θεωρηθεί ότι εξυπηρετεί κάποια κοινωνική ανάγκη, αλλά απλά και μόνο οδηγεί στον πλουτισμό εκείνου που θα έχει την τύχη να επιβιώσει των άλλων.

Το 1825 ιδρύεται η Societa di Assicurazioni Diverse στην Νεάπολη και το 1826 η Societa di Assicurazioni di Milano και οι δύο μικτής ασφαλιστικής δραστηριότητας, διεξάγουν δηλαδή και ασφαλίσσεις κατά ζημιών περιουσίας και ασφαλίσσεις ζωής. Η πρώτη νομοθετική ρύθμιση της ασφάλισης ζωής στην Ιταλία εκδηλώνεται στα πέντε τελευταία άρθρα του Codici di Commercio του 1882, που αποτέλεσαν και την βάση για τις αμοιβαίες ασφαλιστικές εταιρίες. Το 1882 επίσης έχουμε τον νόμο « Married Women's property Act », ο οποίος δηλώνει ότι οι παντρεμένες γυναίκες έχουν ασφαλισμό συμφέρον στη ζωή του συζύγου τους -όπως και τα παιδιά του- και μπορούν να παίρνουν το ασφαλισμένο κεφάλαιο. Άμεση συνέπεια ήταν να μπορούν να πληρώνονται ανεξάρτητα αν χρώσταγε ή όχι ο μακαρίτης. Μπορούσαν έτσι να πάρουν ένα κεφάλαιο για να ζήσουν μέχρι να εκπονηθεί η περιουσία.

Το 1912 ιδρύεται de jure ασφαλιστικό μονοπώλιο ζωής, για το Istituto Nazionale delle Assicurazioni, που λειτούργησε μέχρι το 1923, οπότε ρυθμίζεται νομοθετικά η κρατική εποπτεία και μπαίνει στον στίβο της ασφαλιστικής δραστηριότητας του Κλάδου Ζωής η ιδιωτική πρωτοβουλία.

Γαλλία

Όπως έχει ήδη αναφερθεί το σύστημα Tontì εισάγεται στην Γαλλία τον 17^ο αιώνα και γίνεται αποδεκτό από το επίσημο κράτος που οργανώνει σε Τοντίνες σε βάση δημόσιας επιχείρησης, το οποίο όμως καταργήθηκε το 1770 ως ανήθικο. Η Γαλλία της εποχής αυτής δεν προσφέρεται για ανάπτυξη του θεσμού ασφαλίσεων ζωής, η αντίληψη ότι η ανθρώπινη ζωή που θεωρείται θείο δώρο, δεν μπορεί να γίνει αντικείμενο χρηματικής αποτίμησης και οι ατελείωτες απάτες που γίνονται σ' όλη την Ευρώπη, κάτω από το πρόσχημα των ασφαλίσεων αυτού του είδους, δημιουργούν στην Γαλλία δυσμενείς προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του θεσμού. Οι νομοθέτες της εποχής όχι μόνο αγνοούν τον θεσμό, στο νομοθετικό τους έργο, αλλά το πολεμούν ανελέητα, γιατί θεωρούν την ασφάλιση ζωής πράξη ανέντιμη στα χρηστά ήθη. Ακόμη και ο Code de Commerce του 1807 αγνοεί τον θεσμό.

Παρ' όλα αυτά ιδρύεται η πρώτη ασφαλιστική εταιρία το 1788 με την επωνυμία « Compagnie Royale d' Assurance », αλλά οι αντιλήψεις που επικρατούν την οδηγούν σε ανάκληση της αδείας της σε σύντομο χρονικό διάστημα. Κι ενώ η νομοθεσία πολεμά τον θεσμό της ασφάλισης ζωής με κάθε μέσο, η νομολογία αρχίζει από το τέλος του 18^{ου} αιώνα να αναγνωρίζει την νομιμότητα, με σειρά αποφάσεων του Conseil d' Etat (Συμβουλίου Επικρατείας). Ιδιαίτερα μετά την απόφαση του Συμβουλίου στις 23 Μαρτίου 1818, ο πόλεμος κατά της ασφάλισης ζωής υποχωρεί

κι αρχίζουν αργότερα να προβάλλονται τα πλεονεκτήματα του θεσμού. Από την επόμενη χρονιά αρχίζουν να ιδρύονται ασφαλιστικές εταιρίες, το 1819 η « Compagnie d' Assurances Generales sur la Vie des Hommes », το 1820 η « Societe d' assurances sur la vie », το 1829 η « Union », το 1830 η « Royal Vie », που μετονομάστηκε σε « Nationale », η « Soleil » το 1830, η « La France », η « Phoenix » το 1843 και η « Providence » το 1845. έτσι, παρά την νομοθεσία, ο θεσμός δικαιώνεται στην κοινή συνείδηση και προχωράει δημιουργώντας « τετελεσμένα γεγονότα », που ο νομοθέτης τα καλύπτει με το νόμο του 1867, ο οποίος αναγνώρισε τις εταιρίες ασφαλίσεως ζωής και καθιέρωσε την διαδικασία άδειας λειτουργίας και την κρατική εποπτεία. Με μεταγενέστερα νομοθετήματα οργανώνεται περισσότερο και θεσμοθετείται ο διοικητικός έλεγχος των ασφαλιστικών εταιριών ζωής στην Γαλλία.

Γερμανία

Μέχρι το τέλος του 18^{ου} αιώνα, όλη η ασφαλιστική δραστηριότητα ζωής περιορίζεται στις αλληλασφαλιστικές εταιρίες (Mutual Societies) και στις Τοντίνες. Ενώ δεν υπάρχει νομοθετική μέριμνα για τον θεσμό, ούτε στην γερμανική ούτε στην πρωσική νομοθεσία, ιδρύεται το 1806 στο Αμβούργο η πρώτη ασφαλιστική εταιρία μετοχικού κεφαλαίου από τον J. Benecke. Το 1827, ο επονομαζόμενος πατέρας του ασφαλιστικού επαγγέλματος στην Γερμανία, Ernst Arnoldi, ιδρύει την « Leben Svercicherungsbank fur Deutschland zu Cotha ». Ιδιαίτερα μετά το 1860, επεκτείνονται οι ασφαλιστικές εργασίες ζωής και ιδρύονται πάρα πολλές αλληλασφαλιστικές και μετοχικού κεφαλαίου εταιρίες. Με την λήξη του 19^{ου} αιώνα, ασχολούνται στην Γερμανία με τις ασφάλειες ζωής περίπου 60 ασφαλιστικές εταιρίες παρ' όλο που δεν υπάρχει καμία νομοθετική μέριμνα για την ρύθμιση του θεσμού. Το 1901 όμως καθιερώνεται νομοθετικά ο διοικητικός έλεγχος των ασφαλιστικών εταιριών και το 1908 ρυθμίζεται νομοθετικά η ασφαλιστική σύμβαση και η ασφαλιστική σύμβαση ζωής ειδικότερα.

Η.Π.Α.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το σύστημα Tontii στην Αμερική λειτούργησε μέχρι και της αρχές του αιώνα μας, για να ακολουθήσουν αργότερα οι εταιρίες αμοιβαίας βάσεως (mutual companies) και μετοχικού κεφαλαίου. Το 1791 ιδρύεται η « The Boston Tontine Association », το 1792 η « The Universal Tontine », το 1804 « The Phoenix » και η « The Coffe House of New York », το 1807 η « The Pelican Life Insurance Co », το 1809 η « The Pennsylvania Company for the Insurance of Lives », το 1818 η « The Massachussets Hospital Life Insurance Co » και πολλές άλλες σε διάφορες πολιτείες των Η.Π.Α. ο τυχοδιωκτισμός όμως αυτός αυτών που ασχολήθηκαν με τις ασφαλίσσεις ζωής, οδήγησε αρχικά στην ίδρυση πολλών ασφαλιστικών εταιριών και στην συνέχεια σε αλληπάλληλες πτωχεύσεις εταιριών, όπως της « Continental Life », της άλλης « New Jersey Mutual » κι άλλων, οι οποίες συγκλόνισαν την αμερικάνικη αγορά, στα μέσα του περασμένου αιώνα και προκάλεσαν την δυσπιστία και την αποστροφή του κόσμου από τον θεσμό των ασφαλειών Ζωής. Η νομοθετική παρέμβαση για την επιβολή μίας οργανωμένης κρατικής εποπτείας και την αποκατάσταση του θεσμού, αρχίζει στις διάφορες πολιτείες από το 1865 και ολοκληρώνεται με την λήξη του 19^{ου} αιώνα, οπότε υπάρχουν ισάριθμοι νόμοι των πολιτειών που ρυθμίζουν την κρατική εποπτεία και την ασφαλιστική σύμβαση. Η επιβολή του κρατικού ελέγχου είχε ως συνέπεια να αρχίσει από το 1880 μία ανοδική πορεία του θεσμού, το 1885 ασχολούνται με την ασφάλιση ζωής περίπου 70 ασφαλιστικές εταιρίες. Η πρόοδος του θεσμού στις Η.Π.Α. υπήρξε θεαματική κι όπως είναι γνωστό η ασφάλιση ζωής βρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα σ' αυτή την χώρα.

Αγγλία

Η Αγγλία, όπως προαναφέρθηκε, αποτέλεσε τον τόπο όπου ο ασφαλιστικός θεσμός σ' όλες τις μορφές κατέκτησε ξεχωριστή θέση στην οικονομική και κοινωνική ζωή του σύγχρονου ανθρώπου. Τον θεσμό όμως των ασφαλειών τον γνώρισε από τους Ιταλούς. Η Αγγλία συνέβαλε περισσότερο από κάθε άλλη χώρα στην δημιουργία και την πρόοδο της ασφαλιστικής

επιστήμης. Γι' αυτό αξίζει να ασχοληθούμε περισσότερο με όσα συνέβησαν γύρω από την ασφάλιση ζωής στην Αγγλία του 16^{ου} και μετέπειτα αιώνα.

Ηθική θεμελίωση του θεσμού

Τον 16^ο αιώνα έχουμε τα πρώτα ασφαλιστήρια πρόσκαιρης ασφάλισης θανάτου, βραχελιας διάρκειας – συνήθως ενός χρόνου- με πανάκριβο ασφάλιστρο. Οι ασφαλιστές δεν ελέγχονται κι ενεργούν εντελώς αυθαίρετα, με συνέπεια να χρησιμοποιούν κάθε μέσο προκειμένου να πλουτίσουν, σε βάρος των ασφαλισμένων. Χαρακτηριστικό της εποχής εκείνης είναι το προαναφερθέν παράδειγμα του William Gibbons. Το ίδιο συμβαίνει και κατά την διάρκεια του 17^{ου} αιώνα, όμως το 1698 ιδρύεται η πρώτη γνωστή ασφαλιστική εταιρία αμοιβαίας βάσης, με αντικείμενο την προστασία των απορφανιζομένων οικογενειών κι ονομαζόταν « Society of Assurances for Widows and Orphans » κι αυτό λήγει. Στις αρχές του 18^{ου} αιώνα, αρχίζει να διαδίδεται ο θεσμός της εταιρίας μετοχικού κεφαλαίου και παρατηρούνται σειρά από απάτες, με πιο γνωστή την απάτη της Νότιας Θάλασσας (South sea bubble), που είχε ως συνέπεια την νομοθετική παρέμβαση που εκδηλώθηκε με ψήφιση το 1720 του Bubble Act (Νόμου κατά της απάτης), που διέλυσε κι εξαφάνισε κυριολεκτικά όλες τις αμοιβαίες εταιρίες ασφαλειών ζωής, με μοναδική εξαίρεση την « The Amicable Society for a Perpetual Assurance Office » που είχε το σπάνιο προνόμιο για εκείνη την εποχή να ιδρυθεί το 1705 με Βασιλικό Διάταγμα της βασίλισσας Άννας.

Η Amicable ήταν αμοιβαίας βάσης εταιρία (mutual society), συγκέντρωνε δηλαδή από τα ασφαλιζόμενα μέλη τις συνδρομές και στο τέλος κάθε χρόνου αφαιρούσε από το σύνολο των συνδρομών τα έξοδα και τα μερίσματα που αποφάσιζε να δώσει στους ασφαλισμένους και το υπόλοιπο μοίραζε στους δικαιούχους των μελών, που πέθαιναν στην διάρκεια του χρόνου. Το 1757 η Amicable καθιερώνει για πρώτη φορά ένα ελάχιστο εγγυημένο κεφάλαιο (£ 125) που θα καταβάλλει με τον θάνατο κάθε ασφαλισμένου, γεγονός που της δημιουργεί αργότερα πολλά προβλήματα. Η εταιρία αυτή κατάφερε να εξοικειώσει τον άνθρωπο με την ασφάλιση ζωής και να καθιερώσει τον θεσμό – ιδιαίτερα της ισόβιας ασφάλισης- και το υπηρέτησε με πίστη κι αφοσίωση μέχρι το 1866 που εξαγοράστηκε από την « Norwich Union Life ». Παράλληλα με την Amicable διεξάγουν εκείνη την εποχή αλλά μόνο πρόσκαιρες ασφαλίσεις ζωής ετήσιας διάρκειας και οι προνομιακές εταιρίες « Royal Exchange Assurance » και « The London Assurance » που ο Bubble Act του 1720 καθιέρωσε μονοπωλιακά στην θαλάσσια ασφάλιση. Αξιόλογη ασφαλιστική φόρμα της εποχής υπήρξε και η « Church of Scotland Fund », με αντικείμενο την παροχή ασφαλιστικής προστασίας στις οικογένειες των λειτουργών της Εκκλησίας της Σκωτίας. Η αμοιβαία αυτή ασφαλιστική κάλυψη αναγνωρίστηκε με νόμο του Κοινοβουλίου το 1744, υπάρχει ακόμη και σήμερα και είναι η παλιότερη στον κόσμο εταιρία που ασχολήθηκε με την ασφάλιση ζωής.

Άλλη εταιρία, αμοιβαίας βάσης είναι η « The Society for Equitable Assurances on Lives and Survivorship », η οποία πήρε την άδεια λειτουργίας το 1762 και λειτουργεί επιτυχώς ακόμη και σήμερα με την επωνυμία « The Old Equitable ». Η τεράστια συμβολή αυτής της εταιρίας στην εξέλιξη του θεσμού, είναι ότι πρώτη εφάρμοσε την επιστημονική μεθοδολογία στην ασφάλιση ζωής, κατά το σύστημα Dadson, το οποίο θα αναλυθεί παρακάτω. Παρά το ότι την εποχή εκείνη ο Marine Insurance Act (του 1745 είχε επισημάνει για πρώτη φορά στον κόσμο, ότι σε κάθε θαλάσσια ασφάλιση θα πρέπει να υπάρχει ασφαλιστικό συμφέρον από την πλευρά του συμβαλλομένου για το ασφαλιζόμενο αντικείμενο, δεν συμβαίνει το ίδιο με τις άλλες ασφαλιστικές συμβάσεις που ρυθμίζονται από το κοινό δίκαιο (common law), που δεν θεωρεί τις συμβάσεις των στοιχημάτων παράνομες. Έτσι στα μέσα του 18^{ου} αιώνα παρατηρείται το φαινόμενο να πραγματοποιούνται χιλιάδες ασφαλιστήρια συμβόλαια με την έννοια του στοιχήματος πάνω στην ζωή των μελών της βασιλικής οικογένειας, δημοσίων ανδρών, υποδίκων εγκληματιών και άλλων. Μ' αυτό τον τρόπο ο θεσμός μετατρέπεται σε ένα είδος τυχερού παιχνιδιού που ευνοούσε την αισχροκέρδεια και το ασφαλιστικό έγκλημα. Αναφέρονται ακόμα και περιπτώσεις όπου οι ένορκοι είχαν οικονομικά συμφέροντα από τέτοια ασφαλιστήρια κι επέβαλλαν την ποινή του θανάτου στους υπόδικους. Ο ιστορικός της ασφαλίσεως Francis

αναφέρει για εκείνη την εποχή: « Αυτή η μόδα της κερδοσκοπίας είναι η πιο περιέργη σε επινόηση στα χρονικά της ασφαλίσεως... Τα ασφαλιστήρια πάνω στην ζωή των δημοσίων ανδρών ήταν απερισκεπτα ελεύθερα, με συνέπεια να δημιουργηθεί μία επονεϊδιστη και θλιβερή κατάσταση που αντίβαινε στην ηθική της χώρας ».

Για να τεθεί ένα τέλος στην απαράδεκτη αυτή κατάσταση, το 1774 ψηφίστηκε ο επονομαζόμενος Gambling Act (Νόμος κατά των παιχνιδιών) στον οποίο αναγραφόταν: « Ένας Νόμος για την ρύθμιση των ασφαλίσεων ζωής και την απαγόρευση όλων των ασφαλίσεων αυτού του είδους, εκτός των περιπτώσεων εκείνων, που ο συμβαλλόμενος θα είχε συμφέρον πάνω στην ζωή, ή στο θάνατο του ασφαλισμένου ». Σε αντίθετη περίπτωση δεν υπήρχε ποινική ευθύνη απλώς το συμβόλαιο ήταν άκυρο. Ο νόμος ακόμη προέβλεπε πως το ασφαλιζόμενο κεφάλαιο δεν μπορούσε ποσοτικά να είναι μεγαλύτερο από το συμφέρον αυτό του συμβαλλόμενου. Έτσι, καθιερώθηκε το ασφαλιστικό συμφέρον στις ασφαλίσεις ζωής, που αποτέλεσε μία μακράς αντοχής βάση, πάνω στην οποία θεμελιώθηκε ηθικά ο θεσμός αυτός. Άλλη εταιρία ζωής, που αξίζει να αναφερθεί, είναι η « Westminster Society » που ιδρύθηκε το 1792. Παρά το ότι η εταιρία δεν έκανε ποτέ αξιόλογο κύκλο εργασιών αναφέρεται γιατί υπήρξε η πρώτη κεφαλαιουχική εταιρία μετοχικού κεφαλαίου στον χώρο της δραστηριότητας των ασφαλίσεων ζωής. Το παράδειγμα της ακολούθησε η « Pelican Life » το 1797. Έτσι, με την λήξη του 18^{ου} αιώνα μπαίνει στον στίβο των ασφαλίσεων ζωής η ιδιωτική πρωτοβουλία με την μορφή των κεφαλαιουχικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των εταιριών μετοχικού κεφαλαίου.

Τεχνική θεμελίωση του θεσμού

Καμιά οικονομικομαθηματική βάση δεν υπήρχε στην αρχή για την ασφάλιση ζωής, που ασκήθηκε μέχρι και τα μέσα του 18^{ου} αιώνα τελείως εμπειρικά, με την μορφή της αλληλοβοήθειας ή της αλληλασφαλίσεως μεταξύ των μελών των λεγόμενων φιλικών ή αμοιβαίων εταιριών (Friendly or Mutual Societies), όπου η ιδιότητα ασφαλιζόμενων κι ασφαλιστών βρισκόταν πάντα στα ίδια πρόσωπα. Αλλά έτσι δεν μπορούσε να προσδιοριστεί από την αρχή κάποιο συγκεκριμένο ποσό που θα καταβαλλόταν με το θάνατο του ασφαλισμένου. Το ποσό κυμαινόταν κάθε φορά ανάλογα με το σύνολο των εισφορών που εισπράττοντο μέσα στον χρόνο και τον αριθμό των ασφαλισμένων που πέθαιναν στον ίδιο χρόνο. Αυτό όμως δεν εξυπηρετούσε τον σκοπό που επεδίωκε η ασφάλιση ζωής, την οικονομική δηλαδή εξασφάλιση των οικογενειακών αναγκών, που δημιουργεί ο θάνατος του οικογενειάρχη. Η εταιρία που επινόησε τους περισσότερους από τους γνωστούς και σήμερα συνδυασμούς ασφάλισης ζωής κι εξουκείωσε το κοινό με τον πολυσύνθετο αυτό κλάδο, η « The Amicable Society », κατανόησε πρώτη την ανάγκη προσδιορισμού συγκεκριμένου ποσού, που θα καταβαλλόταν με τον θάνατο του ασφαλισμένου και προχώρησε πρώτη στην σχετική εφαρμογή.

Από τα μέσα όμως του 17^{ου} αιώνα, υπήρχε μία αξιόλογη μαθηματική υποδομή. Σ' αυτή την υποδομή θα προσφύγουν οι μαθηματικοί του τέλους του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα, για να θεμελιώσουν μία νέα επιστήμη, την Αναλογιστική, που θα αποτελέσει ιδιαίτερο επιστημονικό κλάδο μέσα στην σφαίρα της ασφαλιστικής δραστηριότητας και θα δώσει λύσεις στους προβληματισμούς και στις δυσκολίες που αντιμετώπιζε από τα πρώτα του βήματα ο θεσμός. Το 1693 ο Αστρονόμος & Μαθηματικός Edmund Haley (που το όνομά του φέρει ο γνωστός κομήτης), με την εργασία του « Cooperation des Clercs de Paroisse » (Συνεργασία με τους Κληρικούς των Δήμων) χρησιμοποιεί στατιστικές πληροφορίες από τα μητρώα θανάτων της πόλης Breslau, καταρτίζει τον πρώτο -επιστημονικό- πίνακα θνησιμότητας, και υπολογίζει βάσει αυτού ακριβή ασφαλιστρα ζωής. Όμως η μέθοδός του είναι δύσκολη στην εφαρμογή της και απαιτεί αναπροσαρμογή κάθε χρόνο, αφού αυξάνεται η πιθανότητα θανάτου. Αλλά η ιδέα του οδήγησε στην επινόηση κι επεξεργασία άλλων μεθόδων καταρτίσεως πινάκων θνησιμότητας και διεξαγωγής των εργασιών στις ασφαλίσεις ζωής. Έτσι ακολουθεί σειρά εργασιών από τους Stuyck, Simson, Richard Prince κι άλλους που τελειοποίησαν και βελτίωσαν την μεθοδολογία στην κατάρτιση των πινάκων θνησιμότητας και προσδιόρισαν με ακόμη μεγαλύτερη ακρίβεια

και συνέπεια τόσο το ποσοστό θνησιμότητας όσο και το ποσοστό επιβιώσεως κατά το έτος ηλικίας.

Το 1755, ο Άγγλος Μαθηματικός Dadson, εφάρμοσε για πρώτη φορά το σταθερό ενιαίο ασφάλιστρο σε όλο το χρονικό διάστημα μιας ασφάλισης ζωής. Το ασφάλιστρο διαφοροποιείται μόνο ανάλογα με την αρχική ηλικία του ασφαλιζομένου και παραμένει σταθερό. Η πρόοδος που είχε συντελεστεί στον τομέα της Αναλογιστικής Επιστήμης ήταν ήδη τεράστια σε συνδυασμό και με την σταθερότητα των άλλων αριθμητικών δεδομένων του κλάδου ζωής, θεμελίωσε τον κλάδο αυτό πάνω σε μία στερεά μαθηματικοοικονομική βάση. Τα ποσοστά θνησιμότητας κι ο μέσος όρος ζωής, τα οποία από καιρό σε καιρό ελέγχονται κι αναθεωρούνται, είναι στοιχεία που μόνο από θανατηφόρες επιδημικές αρρώστιες μπορούν πρόσκαιρα και σε ορισμένες μόνο γεωγραφικές περιοχές να ανατραπούν. Η επιστημονική πρόοδος στους τομείς της ιατρικής και της φαρμακολογίας και η γενικότερη άνοδος του βιοτικού επιπέδου των λαών, αλλά και η εξέλιξη της τεχνολογίας εξασφαλίζουν ακόμα μεγαλύτερη συνέπεια στα στοιχεία αυτά.

Και ο θάνατος από την φύση του, είναι ένα φαινόμενο που δεν μπορεί να αναβάλλεται διαρκώς. Κι αν συμβεί να μην επαληθεύσει το ποσοστό θνησιμότητας για ένα συγκεκριμένο έτος ηλικίας, είναι βέβαιο πως η διαφορά διάψευσης του ποσοστού αυτού θα καλυφθεί μέσα στο προσεχές μέλλον. Οι ενδεχόμενες δηλαδή αποκλίσεις είναι πρόσκαιρου κατ' εξοχήν χαρακτήρα και αποκαθίστανται πολύ σύντομα. Ακόμη ότι ο κίνδυνος επέρχεται μία φορά και μόνο κι έχει από πριν γνωστή την οικονομική για τον ασφαλιστή έκταση συντελεί ώστε οι υπολογισμοί που επιχειρούνται να είναι περισσότερο συνεπείς. Έτσι, με την μαθηματική επεξεργασία των δεδομένων του κλάδου ζωής, έγινε δυνατός από την αρχή ο προσδιορισμός του κεφαλαίου αυτού και του ασφαλιστρού που ανάλογα με την ηλικία του, όταν ασφαρίζεται θα πρέπει να πληρώνει κάθε χρόνο ο ασφαλισμένος. Αυτό βοήθησε στο να γίνει δυνατή η επαγγελματική εκμετάλλευση του κλάδου. Ενώ δηλαδή παλαιότερα η ασφάλιση ζωής γινόταν μόνο με την μορφή της αλληλοβοήθειας ή της αλληλασφαλίσεως από τις φιλικές ή τις αμοιβαίες εταιρίες όπου ασφαλιζόμενοι και ασφαλιστές ήταν τα ίδια πρόσωπα, η πρόοδος της Αναλογιστικής κατέστησε δυνατό τον διαχωρισμό αυτών των ιδιοτήτων και παρέδωσε τον κλάδο ζωής στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Έτσι, με την λήξη του 18^{ου} αιώνα, ολοκληρώνεται και η τεχνική θεμελίωση του θεσμού κι αρχίζουν να εμφανίζονται οι πρώτες κεφαλαιουχικές εταιρικές μορφές, που θα λάβουν στο μέλλον κατά κύριο λόγο την πρόοδο κι ανάπτυξη της ασφάλισης ζωής.

ΤΟ LLOYD'S CORPORATION ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ

Καταρχάς πρέπει να διευκρινίσουμε ότι το Lloyd's δεν είναι μία ασφαλιστική εταιρία όπως οι υπόλοιπες που γνωρίζουμε. Το Lloyd's είναι μια πανασφαλιστική, θα μπορούσαμε να πούμε Σωματειακή Οργάνωση, η οποία αυτή καθ' εαυτή δεν ασχολείται με την παροχή ασφαλιστικής προστασίας. Τα μόνα άτομα που μπορούν να παρέχουν ασφαλιστική προστασία είναι τα μέλη της (Lloyd's Underwriting Members), τα οποία πρέπει να είναι σήμερα περίπου 30.000, μεταξύ των οποίων και πολλές Ασφαλιστικές εταιρίες, αλλά και ιδιώτες ασφαλιστές που είναι οργανωμένοι σε 400 περίπου συνδικάτα.

Τα μέλη εκλέγουν κάθε τέσσερα χρόνια μια 16μελή επιτροπή, την Lloyd's Committee. Καθήκοντα της επιτροπής είναι η επίβλεψη της ομαλής διεξαγωγής όλων των ασφαλιστικών εργασιών του Οργανισμού (αναλήψεις, αποζημιώσεις, ενημέρωση επί αλλαγών στην εγχώρια και αλλοδαπή Νομοθεσία) καθώς και η διαιτησία επί ζημιών και σώστρων και η εκλογή νέων μελών και μεσιτών.

Τα μέλη του Lloyd's που πρέπει να είναι οργανωμένα στα αντίστοιχα ασφαλιστικά συνδικάτα, επιβάλλεται να πληρούν τους όρους οικονομικής επιφάνειας που ορίζει κάθε φορά η διοικούσα επιτροπή και να συμμορφώνονται προς τους αυστηρούς κανόνες διεξαγωγής των ασφαλιστικών εργασιών στο Lloyd's.

Κάθε συνδικάτο έχει εξειδικευτεί σε ορισμένη κατηγορία κινδύνων, τους οποίους κατά κανόνα αναλαμβάνει για λογαριασμό των μελών του κι εκπροσωπείται στην αίθουσα διεξαγωγής ασφαλιστικών εργασιών του Lloyd's (room) από ένα Underwriting Agent.

Κάθε ασφαλιστής – μέλος των Lloyd's έχει απεριόριστη ευθύνη (μέσω της περιουσίας του) για τους κινδύνους που αναλαμβάνει. Η Οργάνωση των Lloyd's αυτό καθεαυτό παρέχει μόνο εγκαταστάσεις και διευκολύνσεις (π.χ. τηλεπικοινωνίες) στα μέλη του, τα οποία δεν έρχονται σε καμιά περίπτωση σε άμεση επαφή με τον πελάτη. Οι πελάτες προτείνουν στους Μεσίτες Lloyd's (Lloyd's Brokers) τους κινδύνους που επιθυμούν να ασφαλίσουν.

Οι μεσίτες εκλέγονται επίσης από την διοικούσα επιτροπή, με αυστηρά κριτήρια, που αναφέρονται σε ορισμένους όρους οικονομικής, επαγγελματικής αλλά και ηθικής υπόστασης. Ο προτεινόμενος κίνδυνος, περιγράφεται από το Μεσίτη σε ειδικό έντυπο, το Slip, και στη συνέχεια ο Μεσίτης διαπραγματεύεται την κάλυψη με τους πιο ειδικευμένους για τον συγκεκριμένο κίνδυνο Underwriters, επιδιώκοντας να πετύχει τους πλέον συμφέροντες για τον πελάτη του όρους. Αφού επιτευχθεί συμφωνία σχετικά με τους όρους της κάλυψης, ο Ασφαλιστής είτε αναλαμβάνει το 100% του κινδύνου, είτε ένα ποσοστό του. Ο Μεσίτης στη συνέχεια έρχεται σε επαφή με τους άλλους ασφαλιστές στην αίθουσα διεξαγωγής ασφαλιστικών εργασιών των Lloyd's (αυτό σήμερα είναι εικονικό – η διαδικασία γίνεται ηλεκτρονικά), μέχρι να καλύψει τμηματικά τον κίνδυνο. Κάθε ασφαλιστής γράφει στο Slip κάτω από τον προηγούμενο (γι αυτό και η μέθοδος ονομάστηκε Underwriting), τα αρχικά του και το ποσοστό του κινδύνου που αναλαμβάνει. Οι όροι παροχής της ασφαλιστικής προστασίας για όλους τους ασφαλιστές που συμμετέχουν στην κάλυψη ενός κινδύνου, είναι εκείνοι που συμφωνήθηκαν μεταξύ του Μεσίτη και του πρώτου εξειδικευμένου στον συγκεκριμένο κίνδυνο ασφαλιστή του συνδικάτου.

Στην συνέχεια ο Μεσίτης επιμελείται την έκδοση του ασφαλιστηρίου από το Γραφείο Έκδοσης, την υπογραφή του από το Γραφείο Υπογραφής Ασφαλιστηρίων των Lloyd's και προχωρεί στην παράδοση του ασφαλιστηρίου στον πελάτη. Ανάλογη διαδικασία ακολουθείται και για τις αποζημιώσεις. Ο ασφαλιζόμενος, σε καμιά περίπτωση δεν έρχεται σε άμεση επαφή με τους ασφαλιστές ούτε και μπορεί να εισέλθει στην αίθουσα διεξαγωγής ασφαλιστικών εργασιών του Lloyd's. Γεγονός είναι ότι ο Οργανισμός Lloyd's αποτελεί αξιοθαύμαστη εκδήλωση της ανθρώπινης σκέψης, ένα θαύμα επιστημονικής οργάνωσης στον τομέα της ασφαλιστικής τεχνικής.

Η ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Στην περίοδο της τουρκοκρατίας δεν παρουσιάζεται κανένα ιδιαίτερο ασφαλιστικό ενδιαφέρον στην χώρα μας, με μόνη εξαίρεση τις ασφαλιστικές δραστηριότητες από εγκατεστημένους στα διάφορα εμπορικά κέντρα (Κωνσταντινούπολη, Οδησός, Ερμούπολη, Γαλαξίδι κ.α.) Έλληνες, εμπορευόμενους αλλά οι δραστηριότητες αυτές περιορίζονται σε μεμονωμένες κι ευκαιριακά επιχειρούμενες ναυτασφαλιστικές ιδιαίτερα πράξεις , της μορφής του ναυτοδανείου.

Το 1797 ιδρύεται στην Τεργέστη από Έλληνες εμπόρους η « Αδριατική ». Το 1825, ιδρύεται στην Σύρο η πρώτη ασφαλιστική εταιρία μετοχικού κεφαλαίου, με την επωνυμία « Ασφαλιστικό Κατάστημα », η οποία διαλύεται το 1827 κι επανιδρύεται το 1829 με την επωνυμία « Ελληνικό Ασφαλιστικό Κατάστημα ».

Το 1830 και το 1831 ιδρύονται πάλι στην Σύρο δύο ακόμη ασφαλιστικές εταιρίες η « Φιλεμπορική » και η « Φοίνιξ » αντίστοιχα. Ακολουθεί η ίδρυση κι άλλων ασφαλιστικών εταιριών με αποτέλεσμα το 1842 να λειτουργούν στην Σύρο οι παρακάτω εταιρίες: η « Φιλεμπορική », η « Αίολος », η « Ελλάς », το « Ελληνικό Ασφαλιστικό Κατάστημα », το « Αιγαίο Πέλαγος », οι « Φίλοι Ασφαλιστές » και η « Ερμούπολις ».

Τα ίδια χρόνια κι ιδιαίτερα το 1836, ιδρύεται στην Πάτρα η « Αχαική Ασφαλιστική της Θαλασσοπλοίας Εταιρία » και το 1839 η « Αδριατική Ασφάλεια του Αιγαίου Πελάγους ». Ακολουθούν τα επόμενα χρόνια ιδρύσεις κι άλλων εταιριών που ασχολούνται με την χερσαία ασφάλιση.

Οι εταιρίες αυτές που λειτουργούσαν ως ασφαλιστικές και ναυτοδανειστικές, ασκώντας μάλιστα και την προεξοφλητική πίστη, πάνω στα ναυτοδάνεια και τα εμπορικά συναλλάγματα, έπαιξαν σημαντικό ρόλο όχι μόνο στην ανάπτυξη του ελληνικού εσωτερικού κι εξωτερικού εμπορίου, αλλάς κυρίως στην πρόοδο κι ανάπτυξη του εμπορικού μας στόλου, συμβάλλοντας έτσι στην δημιουργία της παραδόσεως της ελληνικής Εμπορικής Ναυτιλίας.

Οι ανωτέρω 6 εταιρίες ήταν οι πρώτες Ελληνικές Ασφαλιστικές Εταιρίες. Η συμβολή των εταιριών αυτών στην κοινωνική, πολιτιστική και πνευματική ανάπτυξη του τόπου ήταν σημαντική κι αυτό φαίνεται απ' το γεγονός ότι το 10% των κερδών τους πήγαινε για το Γυμνάσιον Ερμουπόλεως. Μέχρι σήμερα έχει επιβιώσει μόνο η Αδριατική. Από έρευνα που πραγματοποιήθηκε δεν φαίνεται συσχετισμός των εταιριών « Φοίνικα » του 1831 και του σημερινού « Φοίνικα » με έτος ίδρυσης το 1928.

Το 1891 η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύει την « Εθνική », η οποία πάνω σε ξένα πρότυπα, και με ξένους συμβούλους ασκεί και τον κλάδο Ζωής για πρώτη φορά στον Ελλαδικό χώρο για επτά χρόνια εως το 1898 για να τον κλείσει ως επίζήμιο. Το πενιχρό της χαρτοφυλάκιο εκχωρήθηκε σε αλλοδαπές ασφαλιστικές εταιρίες, που εγκαθίστανται μία μετά την άλλη στην Ελλάδα, μέχρι το 1902 που ιδρύθηκε στην Αθήνα η « Αμοιβαία Ασφαλιστική Εταιρία Ζωής και Πρόνοιας », σύμφωνα με τα πρότυπα του συστήματος Tontii. Το καταστατικό της εταιρίας ήταν πιστή μετάφραση της γαλλικής τοντιακής εταιρίας « La Mutuelle de France et des Colonies » και είχε σαν σκοπό την σύσταση και λειτουργία μίας τοντιακής ένωσης θανάτου και μίας τοντιακής ένωσης επιβιώσεως, με διάρκεια 12 χρόνια. Όμως δεν κατάφερε να εξαντλήσει την πρώτη τοντιακή εταιρία γιατί εννιά χρόνια μετά την ίδρυση της κήρυξε πτώχευση κι εκκαθάριση κι ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας της το 1911.

Όλες οι αποτυχημένες προσπάθειες των ελληνικών ασφαλιστικών εταιριών, ειδικά των ασφαλειών ζωής οφείλονται στην έλλειψη επιστημονικής μεθοδολογίας και στην προχειρότητα αντιμετώπισης των σχετικών θεμάτων. Όσον αφορά τις γενικές ασφαλίσεις ασκούνται από διάφορες ελληνικές και ξένες ασφαλιστικές επιχειρήσεις, σε ικανοποιητικό επίπεδο, ώστε να μπορούμε να πούμε ότι εξελίσσεται ο θεσμός.

Το 1906 ιδρύεται η « Ανατολή », εταιρία αμοιβαίας βάσεως, που έδινε όμως έμφαση στην εξασφάλιση της οικογένειας, σε περίπτωση θανάτου του οικογενειάρχη. Η εταιρία αυτή παραδειγματίστηκε έγκαιρα από την αποτυχία της « Αμοιβαίας » και το 1908 αναμορφώθηκε σε ανώνυμη εταιρία μετοχικού κεφαλαίου 1.000.000 δρχ., κάλεσε ξένους οργανωτές, συνδέθηκε

αντασφαλιστικά με τα μεγαλύτερα συγκροτήματα της Ευρώπης και εφάρμοσε για πρώτη φοράς στην χώρα μας, την παραδεκτή για τις ασφαλίσεις Ζωής μεθοδολογία της εποχής εκείνης.

Η πορεία των εργασιών της εταιρίας αυτής υπήρξε θεαματική και θεωρείται ότι συνέβαλε πάρα πολύ, τόσο στην ανάπτυξη του θεσμού των ασφαλίσεων ζωής στην χώρα μας, όσο και στην ανάπτυξη της εθνικής μας οικονομίας. Το 1925 το μετοχικό της κεφάλαιο αυξήθηκε σε 2.000.100 δρχ.

Την ίδια εποχή παρατηρείται στην χώρα μας η πρώτη νομοθετική μέριμνα για την ασφαλιστική επιχείρηση και την ασφάλιση ζωής, με τους νόμους ΓΥΠΓ/1909 και ΓΨΙΖ/1910. το 1910, ο νόμος ΓΧΜΣΤ έθεσε σε ίση μοίρα και μεταχείριση τις ελληνικές κι αλλοδαπές επιχειρήσεις που εργάζονταν στην Ελλάδα.

Τους νόμους ΓΥΠΓ και ΓΧΜΣΤ κατήργησε αργότερα ο νόμος 1023/1917, « Περί Ιδιωτικής Επιχειρήσεως Ασφαλίσεως », που συντάχθηκε κατά τα πρότυπα του αντίστοιχου γερμανικού νόμου.

Το 1917, ιδρύεται η ασφαλιστική εταιρία « Γενικαί Ασφάλειαι της Ελλάδος » από την Ιονική Τράπεζα, η οποία απορροφήθηκε το 1979 από τον « Φοίνικα ». Το 1920 ιδρύεται η « Εθνική Ζωή » από την Τράπεζα Εθνικής Οικονομίας με αρχικό μετοχικό κεφάλαιο 1.000.000 δρχ. κι αργότερα (το 1925) 2.000.000 δρχ., η οποία ασχολήθηκε με ασφαλίσεις ζωής με ικανοποιητικά αποτελέσματα, ακολουθώντας την επιστημονική μεθοδολογία της εποχής και θεωρείται ότι η συμβολή της στην πρόοδο κι ανάπτυξη του θεσμού υπήρξε σοβαρότατη.

Το 1928, ιδρύονται άλλες δύο από τις μεγαλύτερες εταιρίες της χώρας μας: « Ο Φοίνιξ » από την Εθνική κι Εμπορική Τράπεζα κι « Ο Αστήρ » από την Τράπεζα Αθηνών που ασχολήθηκε αρχικά με λαϊκές ασφαλίσεις ζωής (Industrial Life Assurances).

Την ίδια εποχή η Λαϊκή Τράπεζα εγκαινιάζει το σύστημα συνδυασμού ασφάλισης ζωής και καταθέσεως ταμειευτηρίου, που δεν μπορούμε να πούμε πως γνώρισε κάποια επιτυχία. Τις παραμονές του Β' Παγκοσμίου Πόλεμου, υπήρχαν γύρω στις 100 Ελληνικές ασφαλιστικές εταιρίες, εκ των οποίων οι 23 ασκούν τον κλάδο ζωής.

Την εποχή αυτή, μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει ξεπεράσει τις κυριότερες δυσκολίες του κι έχει μπει στο στάδιο ανάπτυξης και προόδου. Η ανάπτυξη όμως των κοινωνικοοικονομικών θεσμών είναι πάντα παράλληλη με την γενικότερη πορεία της εθνικής ζωής μίας χώρας. Έτσι, ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος θα φέρει τον θεσμό σε νηπιακή πάλι κατάσταση.

Η νομοθετική παραγραφή των ασφαλιστικών απαιτήσεων του κλάδου ζωής με την λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, σήμανε και το τέλος της σχετικής ασφαλιστικής δραστηριότητας. Το οικονομικό χάος και τα λοιπά εθνικά γεγονότα, που προέκυψαν από τον πόλεμο αυτό, έκαναν και τον θεσμό των γενικών ασφαλίσεων να ατονήσει, αφού σχεδόν δεν υπήρχε οικονομική ζωή στον τόπο.

Μόνο από τις αρχές της πρώτης μεταπολεμικής δεκαετίας αρχίζει να παρατηρείται μία οικονομική κίνηση, που περιορίζεται αρχικά στα είδη πρώτης ανάγκης και στην ανοικοδόμηση εξυπηρετήσεως της αστυφιλίας που παρατηρείται.

Έτσι ξεκινά και πάλι κάποια ασφαλιστική δραστηριότητα, κυρίως από τις ασφαλιστικές εταιρίες που ελέγχονται από το τραπεζικό σύστημα, το οποίο ρυθμίζει την οικονομική κίνηση και κατευθύνει τις ασφαλιστικές εργασίες στις εταιρίες αυτές.

Η κατάσταση αυτή, οδηγεί σε αλματώδη ανάπτυξη του όγκου των εργασιών των τραπεζικών ασφαλιστικών εταιριών και στην περιορισμένη δραστηριότητα των ασφαλιστικών επιχειρήσεων λοιπής ιδιωτικής πρωτοβουλίας, οι οποίες αντιμετωπίζουν αρκετές δυσκολίες μέχρι τον Γενάρη του 1971, που αρχίζει η εφαρμογή του Ν.Δ. 400/1970, το οποίο απαγόρευε « επίσημα » την τραπεζοασφαλιστική συνεργασία κι έβαλε τις βάσεις για να οδηγηθεί ο θεσμός σε μία ελεύθερη αγορά, χωρίς ξένες προς τον θεσμό επιρροές και παρεμβάσεις. Η κυριότερη καινοτομία του Ν.Δ. ήταν η υποχρέωση ασφάλισης αυτοκινήτου και το κίτρινο σήμα.

Τον Νοέμβριο του 1956 επιχειρήθηκε από τον « Φοίνιξ » ένα άνοιγμα προς τον κλάδο ζωής, που είχε μεγάλη επιτυχία, με αποτέλεσμα την σύναψη πάνω από 5.000 ασφαλιστηρίων συμβολαίων μέσα σε ένα χρόνο. Αυτό το παράδειγμα ακολούθησαν κι οι άλλες μεγάλες ασφαλιστικές εταιρίες « Εθνική », « Αστήρ » και « Ιονική » οπότε στο τέλος της δεκαετίας του

1950 αρχίζει κάποια κίνηση στην ασφάλιση ζωής, η οποία περιορίζεται κυρίως στο συναλλασσόμενο με τις τράπεζες κοινό, γιατί οι παραπάνω εταιρίες ελέγχονται από αυτές κι αντλούν τις εργασίες τους από τον κύκλο της τραπεζικής πελατείας μέσω του δικτύου οργάνωσης των τραπεζών, των οποίων οι κατά τόπους διευθυντές υποκαταστημάτων είναι και οι κατά τόπους πράκτορες των θυγατρικών εταιριών.

Όλο αυτό δημιούργησε κάποια ασφαλιστικά χαρτοφυλάκια ζωής αλλά με χαμηλούς δείκτες διατηρησιμότητας, τα οποία κατέρρευσαν αργότερα γιατί δεν έγιναν από επαγγελματίες πωλητές ώστε να μελετηθούν οι εξυπηρετούμενες ανάγκες και να αντέξουν στον χρόνο.

Οι ασφαλιζόμενοι ενέδιδαν στις τραπεζικές προτάσεις ασφαλίσεως προκειμένου να τύχουν μίας δανειοδοτήσεως και μόλις έληγε η δανειοληπτική τους σχέση, ένα μεγάλο ποσοστό εγκατέλειπε τα ασφαλιστήρια. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα τον Φοίνιξ, ο οποίος έκανε 5.000 συμβόλαια ζωής, από τα οποία ακυρώθηκαν 3.900 σε ένα χρόνο.

Η δεκαετία του 1960 και του 1970 αποτέλεσαν την εποχή εδραιώσεως κι ανάπτυξης του θεσμού των προσωπικών ασφαλίσεων, σε νέες βάσεις για την χώρα μας, αλλά και της συγκροτήσεως, εκπαίδευσής και προωθήσεως στην αγορά οργανωμένων μονάδων πωλήσεων (agency system), για την πώληση των σχετικών ασφαλιστικών προϊόντων, σύμφωνα με τα οργανωτικά μοντέλα του εξωτερικού.

Πρωτοποριακός στην κίνηση αυτή ο ρόλος της « Interamerican » Ε.Π.Ε., η οποία ιδρύθηκε το 1968. Ξεκίνησε σαν οργάνωση πωλήσεων ασφαλιστικών προϊόντων ζωής της «Ασπίς Πρόνοια» κι έγινε Ανώνυμη Εταιρία Ζωής το 1971, με ένα σύγχρονο και πρωτοποριακό δίκτυο μονάδων πωλήσεων (agency system). Το παράδειγμα έκτοτε ακολούθησαν πολλές Ελληνικές και Ξένες εταιρίες.

Γεγονός είναι ότι ιδιαίτερα η « Interamerican » με το ευρύτατο δίκτυο συνεργατών, με τα συνδυασμένα ασφαλιστήρια ζωής και την έντονη διαφημιστική της παρουσία, βοήθησε τον ελληνικό λαό περισσότερο από τις άλλες εταιρίες να εξοικειωθεί με την ασφάλιση ζωής. Επίσης, συνέβαλε αποφασιστικά στην δημιουργία και την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού πωλήσεων ασφαλιστικών προϊόντων.

Στην ανάπτυξη του θεσμού, ιδιαίτερα των ασφαλίσεων ζωής, συνέβαλαν επίσης η « American Life », η « Ελληνική Πίστη », η « Αδριατική » κι αργότερα η « Metrolife », η « Nederlanden » και πολλές άλλες ελληνικές και ξένες εταιρίες που ακολούθησαν.

Οι τελευταίοι που αποδέχτηκαν την νέα κατάσταση των ασφαλειών ζωής, μόλις στις αρχές της δεκαετίας του 1980 ήταν οι γίγαντες της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς, δηλαδή η « Εθνική », ο « Φοίνιξ », η « Αστήρ » και η « Αγροτική ».

Σημαντικές είναι οι νομοθετικές ρυθμίσεις που ακολούθησαν από τα μέσα της δεκαετίας του 1980, στα πλαίσια κυρίως της ευθυγραμμίσεως του Εθνικού μας Ασφαλιστικού Δικαίου προς το Κοινοτικό Ασφαλιστικό Δίκαιο. Οι ρυθμίσεις αυτές αφορούν, κατά κύριο λόγο, το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο (Π.Δ. 148/1984), το Δίκαιο της Ιδιωτικής Επιχειρήσεως Ασφαλίσεως (Π.Δ. 118/1985, Ν. 2170/1993, Π.Δ. 252/1996), τα Μεσολαβητικά των Ασφαλιστικών Συμβάσεων Όργανα (Ν. 1569/1985 και Ν. 2170/1993), καθώς κι ο Ν. 2496/1997, που άλλαξε ριζικά το Δίκαιο της Ασφαλιστικής Συμβάσεως στην χώρα μας. Το 1993 ενώθηκαν οι 2 Ενώσεις (ιδιωτικών & τραπεζικών), και σχημάτισαν την ΕΑΕΕ (Ενωση Ελληνικών Ασφαλιστικών Εταιριών).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Τις πρώτες μέρες, οι ασφαλιστές είχαν την τάση να ειδικεύονται και για την ακρίβεια, μέχρι σήμερα, οι ασφαλιστές που ασχολούνται με ασφάλειες Ζωής, ειδικεύονται και ασχολούνται μόνο με αυτούς τους τομείς. Η υπόλοιπη αγορά, αν και έχει τους ειδικούς της, τείνει να ασχολείται συλλογικά με τις Γενικές ασφαλίσεις.

Οι Γενικές Ασφαλίσεις λέγονται επίσης συνοπτικά και «Ασφαλίσεις Ζημιών» διότι, εν αντιθέσει προς τις Ασφαλίσεις Ζωής που σχεδόν πάντα το κεφάλαιο του ασφαλιζόμενου επιστρέφεται, εδώ ο ασφαλιζόμενος θα εισπράξει κάποιο ποσό από την Ασφαλιστική εταιρία μόνο αν επέλθει ζημιά στο χρονικό διάστημα της κάλυψης. Από αυτή την άποψη μοιάζουν με τις συμπληρωματικές καλύψεις των Ασφαλειών Ζωής.

Οι περισσότερες ασφαλιστικές εταιρείες ξεκίνησαν την πορεία τους σαν γραφεία ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΠΥΡΟΣ αλλά τον 19^ο αιώνα δημιούργησαν παραρτήματα «ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ» για να ασχοληθούν με την κάλυψη νέων αναγκών που έγιναν επιτακτικές λόγω της βιομηχανοποίησης. Στον 20ο αιώνα δημιουργήθηκαν παραρτήματα «ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ» για να αντεπεξέλθουν στον αυξανόμενο αριθμό οχημάτων στους δρόμους και επομένως στις ειδικές νομικές απαιτήσεις που έπρεπε να καλυφθούν. Μέχρι πολύ πρόσφατα οι περισσότερες ασφαλιστικές εταιρείες είχαν παραρτήματα πυρός, ατυχημάτων και αυτοκινήτων. Παρόλα αυτά, με τον καταναλωτή (πελάτη) να ζητά μεγαλύτερη κάλυψη και σύνθετους όρους κόβοντας έτσι τα παλιά πρότυπα με την κάλυψη αναγκών από διαφορετικά παραρτήματα, οι εταιρείες τώρα οργανώνονται με τρόπο τέτοιο που να τους επιτρέπει τη μεγαλύτερη αποδοτικότητα. Σε μερικές περιπτώσεις αυτό σήμαινε τη δημιουργία νέων κλάδων.

Θα ξεκινήσουμε εξετάζοντας τις κατηγορίες κινδύνων που ασχολούνται οι Γενικές Ασφάλειες και θα δούμε πώς συνεργάζονται για να παρέχουν σύνθετες μορφές ασφάλισης τόσο για την επιχείρηση όσο και για τον ιδιοκτήτη κατοικίας ή τον οικογενειάρχη, ή ακόμη και τον ταξιδιώτη με κάλυψη ειδικού ασφαλιστικού πακέτου. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις Τεχνικές Ασφαλίσεις που από μόνες τους προήλθαν από τη συλλογή διαφορετικών αντικειμένων ασφάλισης που καλύπτονται με τον ίδιο τρόπο.

Underwriting Γενικών Ασφαλίσεων-Ασφαλιστικές μελέτες

Αν και η κανονική ασφαλιστική κάλυψη και οι επεκτάσεις αυτής έχουν σκιαγραφηθεί δεν σημαίνει ότι σε κάθε περίπτωση το ασφάλιστρο θα είναι το ίδιο ούτε ότι θα ισχύει η ίδια κάλυψη για κάθε πελάτη.

Οι παράγοντες που θα επηρεάσουν τον ασφαλιστή σχετικά με την αποδοχή κάλυψης και το κόστος του ασφαλιστηρίου διαφέρουν ανάλογα με τον κίνδυνο. Για κινδύνους πυρκαϊάς θα ληφθούν υπόψη παράγοντες όπως η κατασκευή των κτιρίων, οι διαδικασίες εμπορίου και ο τρόπος αποθήκευσης. Επιπλέον, σημαντικό ρόλο θα παίξουν και παρελθούσες απώλειες. Αν στο παρελθόν έχει υπάρξει σημαντικός αριθμός απωλειών θα απαιτηθεί προσεκτική έρευνα σχετικά με τους λόγους και τις αιτίες. Η γεωγραφική τοποθεσία παίζει ρόλο όταν μιλάμε για κινδύνους προερχόμενους από θύελλες και πλημμύρες – αυτό ισχύει και για τις περιπτώσεις σύγκρουσης, φασαρίας & διατάραξης της τάξης, καθώς επίσης και καθίζησης.

Ο ασφαλιστής μπορεί κάποιες φορές να αποκλείσει την κάλυψη με κάποιον τρόπο λόγω του ότι οι συνθήκες δεν είναι ευνοϊκές. Οι όροι «ΑΣΦΑΛΕΙΑ» και «ΑΣΦΑΛΙΣΗ» χρησιμοποιούνται στη συνέχεια ισοδύναμα, όπως άλλωστε έχει επικρατήσει στην καθομιλουμένη (πρβλ τους Αγγλικούς όρους «insurance» και «assurance»). Στην πραγματικότητα, ο όρος «ασφάλεια» έχει να κάνει περισσότερο με το «ζητούμενο» της «ασφάλισης».

Η ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Ασφαλιστική αγορά είναι ο οικονομικός χώρος όπου ζητείται ασφαλιστική προστασία (εκεί δηλαδή όπου οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις και αυτοί που ζητούν ασφάλιση μόνοι ή μέσω επαγγελματιών, ανταλλάσσουν το οικονομικό αγαθό της ασφάλισης έναντι πληρωμής ανταλλάγματος (ασφαλίστρου).

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που μπορούν νόμιμα να λειτουργούν στην Ελλάδα

- Ιδρύονται νόμιμα με έδρα την Ελλάδα
- Με έδρα οποιοδήποτε κράτος – μέλος της Ε.Ε.
- Με έδρα οποιαδήποτε χώρα του κόσμου αλλά με την δημιουργία υποκαταστήματος.

Μόνο ανώνυμες εταιρίες ή επιχειρήσεις Δημοσίου Δικαίου μπορούν να συνάπτουν είτε ασφαλίσεις ζωής είτε γενικές ασφαλίσεις. Κατ' εξαίρεση μπορούν να είναι «μικτές» οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που είχαν συσταθεί προ του 1985. Είναι δυνατή η συγχώνευση ασφαλιστικών εταιριών (ή η απορρόφηση μιας από άλλη) αλλά η νέα εταιρία που θα προκύψει από τη συγχώνευση δεν μπορεί να ασκεί ταυτόχρονα κλάδους ζωής και ζημιών.

Ανταγωνισμός ασφαλιστικής αγοράς

Ο ανταγωνισμός στην ασφαλιστική αγορά εκδηλώνεται κυρίως

- Στην ποιότητα της υπηρεσίας (είδος και τρόπος παροχής των καλύψεων, γενικοί και ειδικοί όροι σύμβασης ευκολία αίτησης ασφάλισης, διακανονισμού ζημιάς κλπ)
- Στο βασικό προϊόν
- Στις παρεπόμενες παροχές (παρακολούθηση και ενημέρωση κατά την διάρκεια της κάλυψης, συμβουλές, εξυπηρέτηση του πελάτη κ.α.)
- Στο ασφάλιστρο
- Στην διαδικασία πρόσκτησης εργασιών (δίκτυο, διαμεσολαβούντες)

Οι ασφαλιστικές εργασίες διαμεσολάβησης ασκούνται από:

- Ασφαλιστικούς πράκτορες
- Μεσίτες ασφαλίσεων
- Ασφαλιστικούς συμβούλους
- Συντονιστές ασφαλιστικών συμβούλων
- Ασφαλιστικούς υπαλλήλους

Ο Πράκτορας είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο έχει ως αποκλειστικό έργο την ανάληψη ασφαλιστικών εργασιών για λογαριασμό μίας ή περισσότερων ασφαλιστικών επιχειρήσεων έναντι προμήθειας.

Προϋποθέσεις για τη νόμιμη άσκηση του επαγγέλματος είναι:

- Αποκλειστικό έργο η διαμεσολάβηση στη σύναψη ασφαλιστικών συμβάσεων
- Εγγραφή στο Επαγγελματικό επιμελητήριο της έδρας του, που σημαίνει:
 - Απολυτήριο Λυκείου
 - Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου περί μη καταδίκης για περιουσιακά αδικήματα (κλοπή υπεξαίρεση, αισχροκέρδεια κλπ)
 - Πιστοποιητικό ότι δεν τελεί υπό δικαστική απαγόρευση
 - Πιστοποιητικό μη πτώχευσης
 - Υπεύθυνη δήλωση περί μη οφειλής προς ασφαλιστικές επιχειρήσεις

- ο Πιστοποιητικό επιτυχούς δοκιμασίας σε εξετάσεις εγκεκριμένου από το Υπουργείο Ανάπτυξης εκπαιδευτικού προγράμματος

Η ενασχόληση του ασφαλιστικού πράκτορα με άλλα έργα αποτελεί λόγο ανακλήσεως της άδειας άσκησης επαγγέλματος ή μη ανανέωσης αυτής.

Στα οικεία επιμελητήρια τηρείται Μητρώο Ασφαλιστικών Πρακτόρων με όλα τα στοιχεία των εγγεγραμμένων σ' αυτά. Έτσι ο Ασφαλιστικός Πράκτορας αποκτά αριθμό μητρώου, που υποχρεώνεται να τον αναγράφει σε όλα τα έγγραφά του και τις επαγγελματικές του συναλλαγές. Ο πράκτορας υποχρεούται να φροντίζει για την ανανέωση εγγραφής του ανά ζετία.

Η παράλληλη άσκηση πρακτόρευσης πολλών ασφαλιστικών εταιριών επιτρέπεται από το νόμο, μπορεί όμως να απαγορευτεί από τη σύμβαση πρακτόρευσης με κάθε εταιρία. Σε αυτή την περίπτωση ο πράκτορας αναλαμβάνει την υποχρέωση να μη συνάψει άλλες συμβάσεις πρακτόρευσης κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασής του.

Ο Μεσίτης Ασφαλίσεων ενεργεί κατ' εντολή και για το συμφέρον των ενδιαφερομένων για ασφάλιση, επιλέγει την κατάλληλη ασφαλιστική επιχείρηση για την κάλυψη των ασφαλιστικών τους αναγκών και τους βοηθάει στην διαχείριση των ασφαλιστικών τους συμβάσεων. Ο θεσμός του Μεσίτη Ασφαλίσεων είναι σχετικά καινούργιος και άρχισε να ισχύει στην Ελλάδα με το ν.2170/1993, σε εναρμόνιση της νομοθεσίας μας με τα ισχύοντα στην Ε.Ε.

Ο μεσίτης αν και ενεργεί με εντολή του πελάτη του, αμείβεται (με προμήθεια) από την ασφαλιστική εταιρία στην οποία τον ασφάλισε. Μπορεί επίσης να συμφωνήσει με την εταιρία, ώστε να χορηγεί πιστοποιητικά ασφάλισης εκ μέρους της στους πελάτες του. Τα πιστοποιητικά αυτά οφείλει να τα αντικαθιστά το ταχύτερο με τα ασφαλιστήρια. Μπορεί επίσης να εισπράττει τα ασφάλιστρα. Επί των προμηθειών και των εισπρακτικών δικαιωμάτων δεν γίνεται παρακράτηση φόρου.

Ο μεσίτης ασφαλίσεων είναι υπόλογος στους πελάτες του για την σωστή τήρηση των εντολών τους (ώστε να τους εξασφαλισθεί αποζημίωση), γι' αυτό και πρέπει να έχει επαρκή περιουσία για να καλύπτει τέτοιες απαιτήσεις. Αυτός είναι απαραίτητος όρος για την εγγραφή του στο Επιμελητήριο, όπως επίσης και η αποκλειστικότητα του επαγγέλματος, καθώς και η ευδόκιμη προϋπηρεσία (σαν διευθυντικό στέλεχος) σε άλλες ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Τα υπόλοιπα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι τα ίδια με του πράκτορα

Ο Ασφαλιστικός Σύμβουλος (πρώην ασφαλειομεσίτης ή παραγωγός ασφαλειών) ενεργεί για λογαριασμό της ασφαλιστικής εταιρίας όπως και ο πράκτορας, αλλά δεν έχει δικαίωμα υπογραφής ασφαλιστηρίων εγγράφων, ούτε εκπροσώπησης ασφαλιστικής εταιρίας. Είναι ανεξάρτητος ελεύθερος επαγγελματίας, μπορεί να έχει και άλλη απασχόληση αλλά όχι να είναι ασφαλιστικός υπάλληλος. Η σχέση που συνδέει τον ασφαλιστικό σύμβουλο με την εταιρία χαρακτηρίζεται από το νόμο « σύμβαση έργου ».

Μπορεί να του ανατεθεί από την ασφαλιστική εταιρία που συνεργάζεται το δικαίωμα εισπραξης ασφαλιστρών από τους πελάτες του. Σ' αυτή την περίπτωση δικαιούται εκτός από προμήθειες και εισπρακτικά δικαιώματα. Επί των αμοιβών αυτών γίνεται παρακράτηση φόρου εισοδήματος 20%.

Προϋπόθεση νόμιμης άσκησης του επαγγέλματος του ασφαλιστικού συμβούλου είναι η εγγραφή στο Επαγγελματικό Επιμελητήριο της έδρας του, όπως ισχύει και τους Πράκτορες, χωρίς εδώ να ισχύει η προϋπηρεσία. Σύμφωνα με πρόσφατη ρύθμιση, στην αρχή γράφεται κάποιος σαν *Δόκιμος* για 6 μήνες, και μετά από τις εξετάσεις στο Υπουργείο, παίρνει την άδεια και γράφεται σαν κανονικός σύμβουλος.

Ο *Συντονιστής Ασφαλιστικών Συμβούλων* επιλέγει, εκπαιδεύει και εποπτεύει υποψήφιους ασφαλιστικούς συμβούλους. Αμείβεται με ποσοστιαία προμήθεια επί των προμηθειών των μελών της ομάδας του. Η σχέση που τον συνδέει με την ασφαλιστική επιχείρηση είναι σύμβαση έργου (μπορεί όμως και να έχει σχέση εξαρτημένης εργασίας με αυτή). Πρέπει όμως να έχει γραφτεί και στο Επιμελητήριο σαν Ασφαλιστικός Σύμβουλος.

Ο *Ασφαλιστικός Υπάλληλος* μπορεί να ασκεί διαμεσολάβηση για λογαριασμό της ασφαλιστικής επιχείρησης που εργάζεται. Δεν είναι αναγκαία ούτε η εγγραφή στο επιμελητήριο, ούτε οι εξετάσεις στο Υπουργείο, απλά η έγκριση του εργοδότη. Μετά την διακοπή της υπαλληλικής σχέσης, μπορεί να διακόπτεται και η δυνατότητα άσκησης της διαμεσολάβησης.

Ο ασφαλιστικός υπάλληλος συνήθως δεν εισπράττει ασφάλιστρα, παίρνει όμως προμήθεια για τις υπηρεσίες του επί της οποίας γίνεται παρακράτηση φόρου.

Στις ασφαλιστικές εργασίες του υπαλλήλου, υπάρχει ένα πλαφόν από το Υπουργείο. Δεν μπορεί να συνάπτει ασφαλιστήρια συμβόλαια με αθροιστικό ασφαλιζόμενο κεφάλαιο, 3πλάσιο από τις ετήσιες αποδοχές του.

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Ορισμός της ασφάλισης

Είναι η μεταφορά συγκεντρωμένων, τυχαίων και απρόβλεπτων κινδύνων σε ασφαλιστές έναντι ασφαλιστρών, που συμφωνούν να αποζημιώσουν τους ασφαλισμένους για τυχαίες ζημιές.

Συγκεντρωμένων = Πολλών (πολλοί ασφαλιζονται, λίγοι ζημιώνονται)

Έτσι συνάγεται το *ασφάλιστρο* = $\frac{\text{Μέση Ζημιά (προσδοκητή)}}{\text{Αριθμός ασφαλισμένων (N)}} = \pi (\text{ΜΠΖ}) / N$

π = η πιθανότητα της επέλευσης της ζημιάς

(πρβλ. στις ασφαλίσσεις Ζωής, όπου *ασφάλιστρο* = πK)

τέσσερις (4) μέθοδοι τιμολόγησης:

- 1) εκτίμηση & εμπειρία
- 2) ταξινόμηση κατά κλάσεις
- 3) με προσαρμογή (δηλωτικά συμβόλαια)
- 4) προϋπολογιστικά με βάση το εκτιμώμενο αποτέλεσμα

Ο κίνδυνος επέλευσης ζημιάς είναι *αντιστρόφως* ανάλογος της τετραγωνικής ρίζας των ασφαλισμένων περιπτώσεων.

Η αποζημίωση μπορεί να είναι:

- 1)μετρητά
- 2)επισκευή
- 3)αντικατάσταση

Βασικά στοιχεία της ασφαλιστικής λειτουργίας είναι:

Η επιχείρηση : είναι ο φορέας της ασφάλισης ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου, υφίστανται την κρατική επιτήρηση (δια των ελεγκτικών οργάνων).

Ο ασφαλισμένος : φυσικό ή νομικό πρόσωπο, από το 1997 «ασφαλιζόμενος» ή «λήπτης της ασφάλισης».

Ο κίνδυνος: το αντικείμενο της ασφάλισης ή η υποχρέωση που έχει αναλάβει η επιχείρηση ή τυχαίο συμβάν από το οποίο προέρχεται κάποια βλάβη

Η αμοιβή(το ασφάλιστρο): το τίμημα του κινδύνου ή το ποσό που καταθέτει προκαταβολικά ο ασφαλισμένος στην επιχείρηση σαν ανταπόδοση της πιθανής μελλοντικής επιβάρυνσης που έχει αναλάβει.

Κάθε μεταβολή σ' αυτά (χωρίς να συνοδεύεται από Πρόσθετη Πράξη) συνεπάγεται ακυρότητα του συμβολαίου.

Προϋποθέσεις Ασφαλισιμότητας ενός (καθαρού) κινδύνου

- Να υπάρχει μεγάλος αριθμός ομοειδών περιπτώσεων.
- Η ζημιά να είναι τυχαία και όχι εσκεμμένη.
- Η ζημιά να είναι καθορισμένη και μετρήσιμη (όχι η δυστυχία).
- Η ζημιά να έχει συγκεκριμένα: ΠΟΣΟ, ΑΙΤΙΑ, ΧΡΟΝΟ, ΤΟΠΟ.

- Η ζημιά να μην είναι καταστροφική ή εκτεταμένη.
- Η πιθανότητα ζημιάς να είναι μετρήσιμη (όχι πόλεμος).
- Το ασφάλιστρο να είναι λογικό.

Χρησιμοποιούνται δύο τεχνικές: αντασφάλιση & συνασφάλιση.

Τιμολόγηση – Αποθέματα

Τιμολόγηση είναι η διαδικασία υπολογισμού των ασφαλιστρών, τα οποία πρέπει:

α) να είναι επαρκή.

β) να είναι δίκαια και να μην κάνουν κοινωνικές διακρίσεις.

γ) να είναι απλά στη λογική τους (=> μείωση λειτουργικών εξόδων).

δ) να είναι σχετικά σταθερά (θέμα ψυχολογίας).

ε) να είναι ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΙΜΑ (αλλιώς ενσπείρουν τον σπόρο της αμφιβολίας).

στ) να ενθαρρύνουν την πρόληψη (δηλ. όχι ασήμαντα).

Ορισμοί:

- τεχνικό ασφάλιστρο
- εμπορικό ασφάλιστρο

Αποθέματα:

Μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών (εκκρεμών κινδύνων), prorata για την περίπτωση ακύρωσης

Εκκρεμών ζημιών

IBNR (Issued But Not Reported) – Υπολογίζονται με Θ. πιθανοτήτων
Προϋπολογισθείσες, Εκτιμηθείσες

Στατιστικοί Δείκτες:

Συχνότητα Ζημιών ο / ο (πλήθος ζημιών / πλήθος συμβολαίων)

Burning cost ο / οο (αποζημιώσεις / ασφαλιζόμενα ποσά)

Μέσο Ασφάλιστρο ο / οο (ασφάλιστρα / ασφαλιζόμενα ποσά)

Loss ratio ο / ο (αποζημιώσεις / ασφάλιστρα)

Μέση ζημιά (χιλ. ΔΡΧ. ή €) (αποζημιώσεις / πλήθος ζημιών)

Οι ασφαλίσεις έχουν την ιδιαιτερότητα να ανήκουν στις 3-γενείς δραστηριότητες, αλλά η υπηρεσία πωλείται ΠΡΙΝ γίνει γνωστό το κόστος της άρα στη διαμόρφωσή του φθάνει κανείς στη βάση μιας πρόβλεψης.

Η αναλογιστική θεωρία των Ασφαλίσεων Ζημιών είναι πρόσφατη, και βασίζεται σε εργασίες των **Medolaghi, De Finetti, D' Addario, Cautelli, Lundsberg, Riesebell.**

Για την ασφάλιση, ο Medolaghi εισήγαγε τον όρο *Βιομηχανία του Κινδύνου*. Σπουδαίο όνομα στο χώρο της Διαχείρισης κινδύνου είναι στις μέρες μας ο καθηγητής Uwe Schmock του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης.

Ο Ασφαλιστής επίσης, όπως και ο Τραπεζίτης, είναι οι μόνοι επαγγελματίες που δικαιούνται να ΜΗΝ προχωρήσουν σε πώληση του προϊόντος τους (ασφαλίσεις, δάνεια), αν δεν επιθυμούν.

ΥΠΕΡΑΣΦΑΛΙΣΗ & ΥΠΑΣΦΑΛΙΣΗ

α) ΥΠΕΡΑΣΦΑΛΙΣΗ

Υπερασφάλιση έχουμε όταν το καλυπτόμενο κεφάλαιο, δηλαδή η δηλωθείσα ασφαλιστική αξία, είναι **μεγαλύτερο** από την πραγματική αξία κατά το χρόνο επέλευσης της ζημιάς.

Σε αυτήν την περίπτωση οποιοσδήποτε από τους συμβαλλόμενους μπορεί να ζητήσει τη μείωση της δηλωθείσας ασφαλιστικής αξίας και του ασφαλιστρού για το υπόλοιπο διάστημα της ασφαλιστικής σύμβασης.

Σε περίπτωση επέλευσης του κινδύνου ισχύουν τα εξής:

1. Αν ο λήπτης της ασφάλισης, ο ασφαλισμένος ή ο δικαιούχος της ασφάλισης έχουν δηλώσει δόλια μεγαλύτερη αξία, τότε η ασφάλιση θεωρείται άκυρη και ο καλόπιστος ασφαλιστής δικαιούται τα δεδουλευμένα ασφάλιστρα.
2. Αν όμως δε συντρέχει δόλος, η σύμβαση είναι ισχυρή, οπότε ο ασφαλιστής ευθύνεται μέχρι του ποσού της πραγματικής αξίας των ασφαλισμένων αγαθών κι έτσι οφείλει να επιστρέψει το υπερβάλλον ασφάλιστρο που έχει εισπράξει.

β) ΥΠΑΣΦΑΛΙΣΗ (ή ΜΕΡΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ)

Υπασφάλιση έχουμε όταν το καλυπτόμενο κεφάλαιο, δηλαδή η δηλωθείσα ασφαλιστική αξία, είναι **μικρότερο** από την πραγματική αξία κατά το χρόνο επέλευσης της ζημιάς.

Μέγιστη αξία ασφαλισμένων = m (όπως αναφέρεται στο ασφαλιστήριο)

Πραγματική αξία $>>$ $= \pi$

Όταν έχουμε $m = \pi$: ολική ασφάλιση

Όταν έχουμε $m < \pi$: υπασφάλιση (μερική ασφάλιση)

έστω $\rho = \pi / m$

Η αποζημίωση είναι αναλογική με τον ρ .

Παραδείγματα:

Αν $m=120$, $\pi=150 \Rightarrow \rho=4/5$ ή 80%

Αν $Z = 90$ αποζημιώνεται το $\rho Z = 72$

Αν $Z = 130$, $>>$ $\rho Z = 104$

ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΕ ΠΡΩΤΟ & ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΙΝΔΥΝΟ

α) Αν η ασφάλιση είναι πρώτου κινδύνου,

Τότε το μέγιστο m είναι και το ανώτατο αποζημιωτέο, και όλες οι ζημιές αποζημιώνονται μέσα στα όρια του μεγίστου

δηλαδή, με $m=120$, αν $Z=90$, αποζημιώνεται με 90
 αν $Z=130$, >> με 120 !

Η ασφάλιση σε πρώτο κίνδυνο είναι ένα είδος ασφάλισης που έχει διαμορφώσει η ασφαλιστική πρακτική και δεν προβλέπεται από το νόμο. Αποτελεί παρέκκλιση από τον κανόνα της υπασφάλισης και συγχρόνως όρο που αναγράφεται στο ασφαλιστήριο συμβόλαιο.

Η ασφάλιση αυτή εξυπηρετεί μία μεγάλη πρακτική σκοπιμότητα σε περιπτώσεις όπου για διάφορους λόγους αποκλείεται να επεκταθεί η ζημιά πέρα από κάποιο μικρό ποσοστό της ασφαλιστικής αξίας. Αποκλείεται π.χ. κεντρικό πολυκατάστημα να υποστεί ολική ζημιά από κλοπή σε μία νύχτα. Υπολογίζεται ότι ο κλέφτης θα μπορούσε να πάρει ένα μικρό μέρος του εμπορεύματος, χωρίς να γίνει αντιληπτός. Γιατί όμως σε περιπτώσεις όπως αυτή να επιβαρύνουμε το λήπτη της ασφάλισης με το ασφάλιστρο ολόκληρης της ασφαλιστικής αξίας, που ασφαλώς θα είναι πολλαπλάσια μεγαλύτερο από την ανώτατη πιθανή ζημιά; Με τη ρήτρα « σε πρώτο κίνδυνο » δεν εφαρμόζεται ο αναλογικός κανόνας, με την προϋπόθεση βέβαια η ζημιά να μην ξεπερνά το ασφαλιστικό ποσό.

Ο όρος αυτός συνηθίζεται στις ασφαλίσεις Πυρός, όπου είναι γνωστός ως « σε πρώτη πυρκαγιά » και κυρίως, όταν ασφαρίζεται ενυπόθηκο δάνειο τράπεζας. Για παράδειγμα, έστω ότι μία τράπεζα έχει χορηγήσει δάνειο 50.000 €, επί συνολικής ασφαλιστικής αξίας 100.000 €. Η τράπεζα υποχρεώνει το δανειολήπτη να ασφαλίσει τουλάχιστον το δικό της συμφέρον, που είναι 50.000 €, ενώ δικαιούχος του ασφαλισματος είναι φυσικά η τράπεζα. Σε περίπτωση ολικής ζημιάς είναι σίγουρο ότι με τη ρήτρα « σε πρώτη πυρκαγιά » δε θα εφαρμοσθεί ο αναλογικός κανόνας και η τράπεζα θα μπορέσει να εισπράξει το 100% του δανείου που έχει χορηγήσει.

β) Αν η ασφάλιση είναι δευτέρου κινδύνου, λέμε ότι το συμβόλαιο έχει **απαλλαγή**.

Υπάρχουν τα εξής είδη απαλλαγών:

1. Η ευθεία απαλλαγή, σύμφωνα με την οποία ο λήπτης της ασφάλισης πληρώνει ένα ποσό που φτάνει μέχρι ένα ορισμένο ύψος, πριν αναμιχθεί ο ασφαλιστής. Για παράδειγμα, στην ασφάλιση « ιδίων ζημιών » ενός αυτοκινήτου, αν η απαλλαγή είναι 1.000 €, οποιαδήποτε ζημιά μέχρι 1.000 € πληρώνεται από τον ίδιο το λήπτη της ασφάλισης, ενώ αν η ζημιά είναι λ.χ. 3.000 €, ο ασφαλιστής οφείλει να πληρώσει τις 2.000 €.

2. Η σωρευτική απαλλαγή, που χρησιμοποιείται σε ορισμένα συμβόλαια περιουσίας. Στην περίπτωση αυτήν όλες οι καλυπτόμενες ζημιές στη διάρκεια του χρόνου προστίθενται μέχρι να φθάσουν ένα συγκεκριμένο επίπεδο. Εάν το σύνολο των ζημιών αντιστοιχεί σε ποσό

μικρότερο από αυτό της σωρευτικής απαλλαγής, ο ασφαλιστής δεν πληρώνει τίποτε. Αν το σύνολο των ζημιών υπερβεί τη σωρευτική απαλλαγή, τότε όλες οι επόμενες ζημιές πληρώνονται εξολοκλήρου. Για παράδειγμα, έστω συμβόλαιο με απαλλαγή 3.000 € το χρόνο. Αν τον Ιανουάριο γίνει μία ζημιά 1.500 €, ο ασφαλιστής δεν πληρώνει τίποτε. Αν το Φεβρουάριο γίνει μία δεύτερη ζημιά 6.000 €, ο ασφαλιστής πληρώνει 4.500 €. Από εκεί και πέρα κάθε ζημιά πληρώνεται ολόκληρη.

3. Η προνομιακή απαλλαγή, που συναντιέται συνήθως στις θαλάσσιες ασφαλίσεις. Με τη μέθοδο αυτή ο ασφαλιστής δεν έχει καμία ευθύνη, αν τα έξοδα της ζημιάς είναι μικρότερα από ένα ορισμένο ποσό, αλλά όταν η ζημιά υπερβεί το ποσό αυτό, τότε πληρώνεται εξολοκλήρου. Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι ένας μεταφορέας μεταφέρει εμπορεύματα αξίας 30.000€ και το συμβόλαιο έχει απαλλαγή 5%. Οποιαδήποτε ζημιά μέχρι 1.500€ πληρώνεται από το λήπτη της ασφάλισης. Αν όμως η ζημιά υπερβεί τα 1.500€ αποζημιώνεται ολόκληρη.

4. Η περίοδος αναμονής, που προβλέπει ότι για κάποιο χρονικό διάστημα από την αρχή της επέλευσης του κινδύνου δε θα καταβάλλονται ασφαλιστικές παροχές. Χρησιμοποιείται συχνά στις ασφαλίσεις υγείας και ανικανότητας. Για παράδειγμα, μία νοσοκομειακή ασφάλιση μπορεί να προβλέπει τρεις ημέρες παραμονή στο νοσοκομείο, πριν αρχίσουν να πληρώνονται οι παροχές.

«ΑΛΛΑ» ΕΙΔΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

α) Η ΣΥΝΑΣΦΑΛΙΣΗ

Συνασφάλιση έχουμε, όταν το **ίδιο** συμφέρον ασφαλιζεται κατά του **ιδίου** κινδύνου και για την **ίδια** χρονική περίοδο σε περισσότερους από έναν ασφαλιστές, ο καθένας από τους οποίους φέρει ένα ποσοστό του κινδύνου.

Π.χ. η εταιρία Α 40%, η εταιρία Β 30%, η εταιρία Γ 20% και η εταιρία Δ 10% (άθροισμα 100%). Εννοείται ότι προϋπόθεση είναι η **συμφωνία** όλων των μερών. Εφαρμόζεται κυρίως σε μεγάλους κινδύνους και διευκολύνει τη διεξαγωγή της ασφαλιστικής εργασίας.

Διακρίνουμε δύο περιπτώσεις:

1. Την ύπαρξη συντονιστή-ασφαλιστή (leader/ηγέτη), οπότε έχουμε την περίπτωση της γνήσιας συνασφάλισης. Αυτό σημαίνει ότι ο λήπτης της ασφάλισης συναλλάσσεται μόνο με το συντονιστή αυτό, ο οποίος διεκπεραιώνει όλες τις πρακτικές διαδικασίες, καθορίζει τους όρους της ασφάλισης, προσδιορίζει το ασφάλιστρο, καταρτίζει την ασφαλιστική σύμβαση και εκδίδει το σχετικό ασφαλιστήριο. Επίσης, σε περίπτωση επέλευσης του κινδύνου δεσμεύει τους υπόλοιπους συνασφαλιστές.

2. Τη μη ύπαρξη συντονιστή-ασφαλιστή. Στην περίπτωση αυτήν κάθε ασφαλιστής μπορεί να έχει διαφορετικούς όρους, διαφορετικά ασφάλιστρα κ.α., ενώ, όταν επέλθει ο κίνδυνος, ακόμα κι αν ένας ασφαλιστής μπορεί να συμφωνεί για την έκταση της ζημιάς, η άποψη του αυτή δε δεσμεύει κατ' αρχήν και τους υπολοίπους.

Και στις δύο όμως παραπάνω περιπτώσεις, όταν επέλθει ο κίνδυνος, ο κάθε ασφαλιστής ευθύνεται σύμφωνα με το ποσοστό που έχει αναλάβει.

Β) ΔΙΑΔΟΧΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Διαδοχική ασφάλιση έχουμε, όταν μετά τη σύναψη της ασφάλισης ακολουθήσει (σε διαφορετικό χρονικό σημείο) επόμενος ασφαλιστής ή και μεθεπόμενος, πάντα για το ίδιο ασφαλιστικό συμφέρον, χωρίς να υπάρχει συμφωνία μεταξύ των ασφαλιστών.

Οι επόμενοι ασφαλιστές ευθύνονται μόνο για το τυχόν υπόλοιπο της αξίας του ασφαλιζόμενου αντικειμένου κατά τη χρονολογική σειρά των ασφαλιστικών συμβάσεων εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στο ασφαλιστήριο.

Γ) ΔΙΠΛΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Παρεμφερής με τη διαδοχική είναι η λεγόμενη διπλή ασφάλιση. Τέτοια ασφάλιση έχουμε, όταν το ασφαλιστικό συμφέρον ασφαλιστεί πλήρως για τους ίδιους κινδύνους σε περισσότερους ασφαλιστές.

Για παράδειγμα, ασφαλίζω στην ασφαλιστική εταιρεία Α το σπίτι μου κατά πυρκαγιάς για 20 εκ., όση είναι και η ασφαλιστική του αξία, στην εταιρεία Β πάλι κατά πυρκαγιάς για 20 εκ. και στην εταιρεία Γ, πάλι κατά πυρκαγιάς για 20 εκ.

Όπως στη διαδοχική, έτσι και στη διπλή ασφάλιση όλες οι ασφάλισεις είναι σε ισχύ, αλλά αθροιζόμενες δεν μπορούν να ξεπεράσουν την έκταση της ασφαλιστικής ζημιάς και κατά συνέπεια να οδηγήσουν σε πλουτισμό.

Αν δεν έχει προβλεφθεί κάτι άλλο στο ασφαλιστήριο, όλοι οι ασφαλιστές ευθύνονται σε ολόκληρο μέχρι το ασφαλιστικό ποσό της σύμβασης τους. Έτσι λοιπόν σε περίπτωση ολικής ζημιάς, ζημιάς δηλαδή 20 εκ., για να μείνουμε στο παραπάνω παράδειγμα, είναι δυνατόν ο λήπτης να ζητήσει την αποζημίωση του από την ασφαλιστική εταιρεία Α κι αυτή με τη σειρά της, αφού καταβάλει το ασφάλισμα, να στραφεί αναγωγικά κατά των εταιριών Β και Γ, απαιτώντας το 1/3 από την κάθε μία.

Μπορεί όμως να έχει προβλεφθεί κάτι άλλο, που έχει ως αποτέλεσμα η δεύτερη και η τρίτη ασφάλιση στο παράδειγμα μας να μην είναι ισχυρές.

Αν στην ίδια περίπτωση η ασφάλιση με την εταιρία Α δεν καλύπτει ολόκληρη την αξία του σπιτιού, που ήταν λ.χ. 30 εκ., τότε η ασφάλιση με την εταιρεία Β καλύπτει τα 10 εκ. επί ολικής ζημίας, ενώ η εταιρεία Γ δεν υποχρεώνεται να καταβάλει τίποτα.

δ) ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΗ

Αντασφάλιση (Reinsurance) είναι μια πράξη ασφάλισης από μέρους μιας ασφαλιστικής εταιρίας έναντι ενός ή πλήθους κινδύνων τους οποίους έχει στο χαρτοφυλάκιο της και για τους οποίους φέρει την ευθύνη.

Στην ουσία γίνεται μια εκχώρηση / μεταβίβαση μέρους ή του συνόλου των κινδύνων που έχει αναλάβει μια ασφαλιστική εταιρία σε κάποιον άλλον «ασφαλιστή» που καλείται αντασφαλιστής.

Ο αντασφαλιστής λοιπόν, με απλά λόγια, είναι ο ασφαλιστής μιας ασφαλιστικής εταιρίας.

ε) ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΠΟΣΟΣΤΟΥ

Με την ασφάλιση ποσοστού είναι δυνατόν ο ασφαλιστής να ασφαλίσει ένα ποσοστό του ασφαλιστικού συμφέροντος, π.χ. το 50% της αξίας ενός ακινήτου. Σε περίπτωση βλάβης δεν ευθύνεται για το σύνολο της ζημίας παρά μόνο για το ποσοστό το οποίο καλύπτει, ισχύει δηλαδή κάτι ανάλογο με τον αναλογικό κανόνα. Για το ποσοστό που δεν καλύπτεται υπεύθυνος είναι ο λήπτης της ασφάλισης. Βέβαια, είναι δυνατόν αργότερα να συμφωνηθεί με άλλον ασφαλιστή η κάλυψη του υπόλοιπου ποσοστού, οπότε θα έχουμε συνασφάλιση.

Για να λειτουργήσει όμως η κάλυψη σύμφωνα με το ποσοστό που καλύπτεται, πρέπει το ασφαλιστικό ποσό να είναι ίσο με το ποσοστό της ασφαλιστικής αξίας που συμφωνήθηκε να καλύπτεται. Αν είναι μικρότερο θα λειτουργήσει και εδώ η υπασφάλιση.

Έτσι, αν ακίνητο αξίας 20 εκ. δηλωθεί ότι έχει αξία 16 εκ. και ασφαλιστεί το 50%, τότε σε περίπτωση ζημιάς π.χ. 4 εκ. δε θα καταβληθεί το 50% των 4 εκ, που είναι 2 εκ, αλλά τα 16/20 των 2 εκ, που είναι 1,6 εκ.

στ) ΑΝΟΙΚΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η ανοικτή ασφάλιση αφορά σε ασφαλιστικό συμφέρον που θα γεννηθεί στο μέλλον. Κατά τη σύναψη της σύμβασης ελάχιστα στοιχεία είναι γνωστά και, προκειμένου να υπολογισθεί το ασφάλιστρο, ο λήπτης της ασφάλισης υποχρεούται να δηλώνει στον ασφαλιστή κάθε στοιχείο, αμέσως μόλις το πληροφορηθεί.

Τις πιο συνηθισμένες περιπτώσεις « ανοικτής ασφάλισης » συναντάμε στις εμπορικές ασφαλίσσεις, μεταξύ των οποίων είναι η ασφάλιση αυξομειούμενου εμπορεύματος και η τρέχουσα ασφάλιση της θαλάσσιας μεταφοράς.

Οι ασφαλίσσεις αυξομειούμενου εμπορεύματος σχετίζονται με τις περιπτώσεις που υπάρχει συνεχής διακίνηση εμπορευμάτων, με αποτέλεσμα η ασφαλιστική αξία να μην είναι σταθερή. Ο λήπτης της ασφάλισης υποχρεούται να δηλώνει κάθε μήνα στον ασφαλιστή το μέσον όρο των εμπορευμάτων που διακινήθηκαν. Με βάση αυτή την ασφαλιστική αξία υπολογίζεται το ασφάλιστρο.

Στην τρέχουσα ασφάλιση θαλάσσιας μεταφοράς ασφαλίζονται μέχρι ένα ασφαλιστικό ποσό τα εμπορεύματα που προορίζονται για αποστολή σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, χωρίς να δίνονται όλα τα λοιπά στοιχεία, όπως είναι το μεταφορικό μέσο, ο ακριβής προσδιορισμός των εμπορευμάτων, ο ακριβής τόπος φόρτωσης, ο προσδιορισμός κ.α., λόγω του ότι τα στοιχεία αυτά δεν είναι γνωστά κατά τη σύναψη της σύμβασης.

Όπως ήδη αναφέραμε, ο λήπτης της ασφάλισης έχει την υποχρέωση να ενημερώνει τον ασφαλιστή για κάθε στοιχείο που προσδιορίζει τη σύμβαση.

Αν ο λήπτης της ασφάλισης παραλείψει την υποχρέωση του αυτή, ο ασφαλιστής δικαιούται να ζητήσει την αποκατάσταση κάθε ζημιάς που έχει υποστεί (π.χ. διαφυγόντα ασφάλιστρα). Αν η παράλειψη οφείλεται σε δόλο, ο ασφαλιστής απαλλάσσεται από την υποχρέωση να καταβάλει το ασφάλισμα.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΤΑΞΙΝΟΜΟΥΝΤΑΙ ΣΕ:

- Ασφαλίσσεις Κατονομαζομένων Κινδύνων (Πυρός, Μεταφορών).
- Ασφαλίσσεις Κατά Παντός Κινδύνου (Ασφαλίσσεις Έργων).
- Ασφαλίσσεις Ευθύνης (Αυτοκινήτων).

ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΤΑΞΙΝΟΜΟΥΝΤΑΙ επίσης ΣΕ:

- Ασφαλίσεις πραγμάτων (ένα αγαθό κινητό ή ακίνητο)
(Πυρός, Μεταφορών, Μηχανικών Βλαβών)
- Ασφαλίσεις ευθύνης, απραξίας και πιστώσεων
(αυτοκινήτων, αστικής, επαγγελματικής – απωλείας κερδών – πιστ.εγγ.)
- Ασφαλίσεις ζημιών σε άτομα (σωματική ακεραιότητα)

ΟΙ 3 ΠΛΕΥΡΕΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ:

- 1) Η Οικονομική πλευρά (αποτελέσματα, επενδύσεις, κέρδη, έμμεσα /άμεσα έξοδα).
- 2) Η Νομική πλευρά (νόμοι, κανονισμοί, διατυπώσεις).
- 3) Η Τεχνική πλευρά (μηχανισμός καλύψεων, ασφάλιστρα, όροι κάλυψης, ασφάλιστρα, προμήθειες, αμοιβές, αξιολόγηση κινδύνων).

ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

- 00 ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΖΩΗΣ
- 01 ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ
- 08 ΤΟΝΤΙΝΑΣ
- 10 ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ
- 11 ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ
- 12 ΣΩΜΑΤΩΝ ΧΕΡΣΑΙΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ
- 13 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ
- 14 ΣΩΜΑΤΩΝ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ
- 15 ΣΩΜΑΤΩΝ ΣΚΑΦΩΝ
- 16 ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
- 17 ΠΥΡΟΣ
- 18 ΧΑΛΑΖΗΣ

Κλάδοι αστικής ευθύνης

- 19 ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
- 20 ΑΣΤ. ΕΥΘΥΝΗΣ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ
- 21 ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΣΚΑΦΩΝ
- 22 ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

- 23 ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ
- 24 ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ
- 25 ΔΙΑΦ. ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΑΠΩΛΕΙΩΝ
- 26 ΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
- 27 ΟΔΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ
- 70 ΟΜΑΔΙΚΩΝ ΖΩΗΣ

Τεχνικοί κλάδοι

- 71 ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΒΛΑΒΩΝ
- 72 ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
- 73 ΚΛΟΠΗΣ & ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
- 74 ΘΡΑΥΣΗΣ ΚΡΥΣΤΑΛΛΩΝ

- 75 ΚΤΗΝΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
- 76 ΠΛΗΡΩΜΑΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ
- 78 ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ
- 79 ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ

Ένας ασφαλισμένος δεν πρέπει να εισπράξει περισσότερα από την ζημιά.

Έχει σκοπούς: α) ο ασφαλιζόμενος δεν κερδίζει από την ζημιά
β) μειώνει τον ηθικό κίνδυνο

Εξαιρέσεις:

- ασφαλιστήρια αξίας (συλλογές, αντίκες, έργα τέχνης)
(ο προσδιορισμός της αξίας τους γίνεται από πραγματογνώμονα)
- ασφάλιση σε κόστος αποκατάστασης (χωρίς απόσβεση)
(παρόμοια λογική με την ασφάλιση σε πρώτο κίνδυνο)
- ασφάλιση ζωής (εδώ δεν υπάρχει απόσβεση)

ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΙΜΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ

Ο ασφαλισμένος πρέπει να βλάπτεται οικονομικά (ή άλλως πως) από την ζημιά.

Έχει σκοπούς: α) να εμποδίζεται η κερδοσκοπία (και ο ηθικός κίνδυνος)

β) να μετράται η ζημιά (η αποζημίωση είναι το μέτρο του ασφαλισίμου συμφέροντος του αποζημιωμένου)

- παραδείγματα με τον ΚΥΡΙΟ του έργου (σε έργα και στεγαστικά δάνεια)
- στα ασφαλιστήρια ζωής => δικαιούχος μπορεί να ορισθεί οποιοσδήποτε και δεν απαιτείται να έχει ασφαλισίμο συμφέρον από τη ζωή του ασφαλιζόμενου, αν ο ορισμός γίνει από τον ίδιο τον ασφαλιζόμενο και όχι από τρίτο.
- τρίτος μπορεί να συνάψει ασφαλιστήριο ζωής για κάποιον τρίτο **μόνο** αν είναι συγγενής εξ αίματος (π.χ. σύζυγος για σύζυγο ή παιδί ή παππούς για εγγονό) **όχι** όμως γαμπρός για πεθερά ή αντιστρόφως .
- μια επιχείρηση μπορεί να ασφαλίσει τη ζωή όλων των υπαλλήλων της γιατί η βιωσιμότητά της εξαρτάται απ' αυτούς.

Στις ασφαλίσεις ευθύνης και περιουσίας ασφαλισίμο συμφέρον πρέπει να υπάρχει την στιγμή που θα συμβεί η ζημιά (π.χ. αυτοκίνητο ή σπίτι).

Στις ασφαλίσεις ζωής ασφαλισίμο συμφέρον υπάρχει κατά τη στιγμή σύναψης του συμβολαίου (οι δικαιούχοι ορίζονται στην αίτηση μπορούν βέβαια να αλλάξουν).

Στην Αγγλία οι ασφαλίσεις ζωής φαίνεται ότι ήταν γνωστές από το 1583, μα πρωτο-οργανώθηκαν το 1698, με την ίδρυση της πρώτης εταιρίας Ζωής στον κόσμο. Στο μεσοδιάστημα είχαν οργιάσει οι ασφαλίσεις-στοιχήματα σε άτομα, πάνω στη ζωή ανθρώπων, τόσο που απαγορευτήκανε στα 1774, με το θρυλικό Gambling Act, που είναι ο πρώτος γνωστός Νόμος για την Ασφάλιση.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Ο Ασφαλιστής παίρνει τη θέση του Ασφαλισμένου στη διεκδίκηση της αποζημίωσης για τη ζημιά που κάλυπτε το συμβόλαιο.

Η υποκατάσταση εφαρμόζεται αν έχει προηγηθεί αποζημίωση (προϋπόθεση).

Έχει σκοπούς: α) εμποδίζει τον ασφαλιζόμενο να εισπράξει 2 φορές τη ζημιά
β) αποδίδει ευθύνη στον υπαίτιο (δεν μένει 'ατιμώρητος')

- Σε υπασφάλιση => ο ασφαλιζόμενος εισπράττει αναλογικά ακόμα και μετά την ολική αποζημίωση του υποκαταστάτη. Ο ασφαλιστής μπορεί να επανέλθει.
- Ο ασφαλιζόμενος δεν μπορεί καθ' οιονδήποτε τρόπο να εμποδίσει το δικαίωμα υποκατάστασης αν έχει λάβει την αποζημίωση.
- Αν ο ασφαλιζόμενος αποποιηθεί το δικαίωμα αγωγής => χάνει και την αποζημίωση (δικαιούται όμως να αποποιηθεί).
- Η υποκατάσταση δεν εφαρμόζεται σε συμβόλαια ζωής (εκεί επλαμβάνεται το δικαστήριο). Ο ασφαλιστής όμως αποζημιώνει κανονικά.
- Ο Ασφαλιστής δεν υποκαθιστά τους ασφαλισμένους του στον εαυτό του. (πχ όταν συγκρούονται δύο αυτοκίνητα της ίδιας ασφαλιστικής εταιρίας).

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΚΑΛΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

Επιβάλλει ειλικρίνεια και εντιμότητα στα δύο συμβαλλόμενα μέρη.

Στηρίζεται:

- *Στις Δηλώσεις.* Ο ασφαλιστής δεν πληρώνει αποζημίωση αν αποδειχθεί ότι η δήλωση του ασφαλιζομένου ήταν ΕΣΦΑΛΜΕΝΗ ή ΔΟΛΙΑ σε ΟΥΣΙΩΔΗ σημεία της.
- *Στην απόκρυψη γεγονότων.* Ο ασφαλιστής αρνείται να αποζημιώσει όταν αποδειχθεί ότι
 - α) ο ασφαλιζόμενος γνώριζε τη σημασία του αποκρυβέντος ή
 - β) ο ασφαλιζόμενος σκόπευε να εξαπατήσει τον ασφαλιστή.
- *Στις Δεσμεύσεις.* Σε μη τήρηση δέσμευσης, η ζημιά δεν αποζημιώνεται αν το συμβόλαιο ακυρωθεί **πριν** από αυτή, άλλως ο ασφαλιστής πρέπει να αποδείξει ότι η παράλειψη ήταν ουσιώδης και αυξάνει τον κίνδυνο *μόνιμα* και *όχι προσωρινά*. (π.χ. σύστημα συναγερμού down όταν έγινε η διάρρηξη).

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ

Επιβάλλει να μην ασφαρίζονται παράνομα αντικείμενα ή καταστάσεις (π.χ. αντικείμενα κλεπταποδοχής, μεταφορά ναρκωτικών κλπ).

Παράδειγμα: Δεν μπορεί να ζητήσει ένας κλέφτης τράπεζας να αποζημιωθεί για το τρακάρισμα του αυτοκινήτου του, το οποίο διέφυγε με τα κλοπιμαία.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ

Ο ασφαλιστής δικαιούται να εισπράξει από άλλους ασφαλιστές το ποσοστό της αποζημίωσης που τους αναλογεί, όταν η ασφάλιση είναι πολλαπλή.

Εφαρμόζεται εκεί όπου ένας κίνδυνος καλύπτεται από περισσότερα συμβόλαια (π.χ. μικτή και αστική ευθύνη αυτοκινήτου, ασφάλιση προσωπικού ατυχήματος και ταξιδιωτικό συμβόλαιο).

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΛΗΣΙΕΣΤΕΡΗΣ ΑΙΤΙΑΣ

Η αρχή αυτή είναι θεμελιώδης για όλες τις ασφαλίσσεις. Ως πλησιέστερη αιτία (Causa Proxima) θεωρείται εκείνη στην οποία οφείλεται στο μεγαλύτερο βαθμό η επέλευση του κινδύνου. Για παράδειγμα, εάν ένα πλοίο βυθιστεί μετά από εισροή υδάτων στο κύτος, ως πλησιέστερο αίτιο

της απώλειας του πλοίου θεωρείται η βύθιση και όχι η εισροή υδάτων, παρ' ό,τι αυτή προηγήθηκε. Ο καθορισμός της πλησιέστερης αιτίας δεν είναι εύκολος και συχνά οριστικοποιείται στα δικαστήρια.

Σύμφωνα με το Αγγλικό Δίκαιο ο ασφαλιζόμενος έχει το βάρος να αναφέρει (με τη βοήθεια των τεχνικών συμβούλων του) το αίτιο της ζημιάς. Ο ασφαλιστής είτε το αποδέχεται και προχωρεί στην αποζημίωση, αν ο κίνδυνος είναι καλυπτόμενος, είτε το απορρίπτει, οπότε ο ασφαλιζόμενος έχει το δικαίωμα να επανέλθει με νέο αίτιο κ.ο.κ.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Τα τελευταία χρόνια ένας συνεχώς αυξανόμενος αριθμός επιχειρήσεων κι οργανισμών στρέφεται στην « διαχείριση κινδύνων » σαν εργαλείο για την αντιμετώπιση καθαρών κινδύνων. Η ασφάλιση χρησιμοποιείται για να αντιμετωπίσει τον καθαρό κίνδυνο αλλά είναι μία μόνο από τις πολλές μεθόδους χειρισμού του κινδύνου. Η « διαχείριση κινδύνων » εντοπίζει τους κινδύνους, που αντιμετωπίζει μία επιχείρηση ή ένας οργανισμός και χρησιμοποιεί μία ποικιλία μεθόδων – συμπεριλαμβανομένης και της ασφάλισης – για να τους χειρισθεί.

ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Η « διαχείριση κινδύνων » μπορεί να οριστεί ως το σύνολο των αποφάσεων, που αφορούν την διαχείριση των καθαρών κινδύνων. Ασχολείται με τον συστηματικό εντοπισμό και την ανάλυση των κινδύνων, στους οποίους εκτίθεται μία επιχείρηση ή ένας οργανισμός καθώς και με τον καλύτερο τρόπο αντιμετώπισης τους σε σχέση με την κερδοφορία της επιχείρησης.

Ο υπεύθυνος για την διαχείριση κινδύνων ασχολείται μόνο με τους καθαρούς κινδύνους (συμπεριλαμβάνονται και οι μη ασφαλίσιμοι) κι όχι με τους κερδοσκοπικούς.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η διαχείριση κινδύνων δεν πρέπει να συγχέεται με την Ασφάλιση. Είναι ευρύτερη έννοια και διαφέρει σε πολλά από την Ασφάλιση.

1. Η διαχείριση κινδύνων δίνει μεγαλύτερη έμφαση στον εντοπισμό και την ανάλυση των καθαρών κινδύνων.
2. Η ασφάλιση είναι μόνο μία από τις μεθόδους αντιμετώπισης των κινδύνων (όπως, αποφυγή κινδύνων, περιορισμός ζημιών, μεταφορά – κράτηση κινδύνων).
3. η διαχείριση κινδύνων επιβάλλει περιοδική εκτίμηση όλων των τεχνικών αντιμετώπισης ζημιών, όχι μόνο της ασφάλισης.

Τέλος, η διαχείριση κινδύνων απαιτεί την συνεργασία μεγάλου αριθμού ατόμων και τμημάτων της επιχείρησης και οι αποφάσεις της έχουν γενικότερη επίδραση στην επιχείρηση. Η ασφάλιση αφορά σε μικρότερο αντικείμενο.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Οι στόχοι της διαχείρισης κινδύνων διακρίνονται σε στόχους πριν και μετά την ζημιά.

Στόχοι πριν την ζημιά

Μία επιχείρηση θέτει ορισμένους στόχους πριν από την εμφάνιση ζημιάς. Οι σπουδαιότεροι είναι:

- Αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, που σημαίνει ότι η επιχείρηση πρέπει να προετοιμάζεται για τις ενδεχόμενες ζημιές αλλά με τον πιο οικονομικό τρόπο. Έχει σχέση με την οικονομική ανάλυση των εξόδων του προγράμματος ασφαλείας, τα ασφαλιστρα και γενικά τα διάφορα κόστη των μεθόδων αντιμετώπισης ζημιών.
- Μείωση επιχειρηματικής αβεβαιότητας, ορισμένοι κίνδυνοι ανησυχούν περισσότερο τον υπεύθυνο για διαχείριση κινδύνων από άλλους, σε κάθε περίπτωση όμως στόχος του είναι η ελαχιστοποίηση της επιχειρηματικής αβεβαιότητας, που πηγάζει από την επέλευση ζημιογόνων ενδεχομένων.
- Αντιμετώπιση εξωτερικών υποχρεώσεων, για παράδειγμα, μπορεί να επιβληθεί από τον νόμο σε μία επιχείρηση την εγκατάσταση συστημάτων ασφαλείας. Οι πιστωτές μίας επιχείρησης μπορεί να απαιτήσουν να είναι ασφαλισμένο ένα ακίνητο, που μπαίνει ως εγγύηση για ένα δάνειο. Ο υπεύθυνος για την διαχείριση κινδύνων πρέπει να φροντίζει όλες αυτές οι υποχρεώσεις να καλύπτονται.

Στόχοι μετά την ζημιά

- Επιβίωση της επιχείρησης, που σημαίνει ότι η επιχείρηση θα μπορέσει να λειτουργήσει τουλάχιστον μερικώς, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα.
- Η συνέχιση των εργασιών της επιχείρησης. Ειδικά για ορισμένες επιχειρήσεις, όπως αυτές της Δημόσιας Ωφελείας, που πρέπει να λειτουργούν συνέχεια, αλλά και για τύπους επιχειρήσεων που κινδυνεύουν να χάσουν τους πελάτες τους μετά από μία σοβαρή ζημιά.
- Η διατήρηση του τζίρου συνδέεται άμεσα με την συνέχιση των εργασιών. Πολλές φορές όμως αυτή η συνέχιση των εργασιών μπορεί να απαιτεί σημαντικό κόστος (π.χ. μετεγκατάσταση), οπότε είναι πολύ δύσκολο να διατηρηθεί το επίπεδο των εργασιών.
- Η συνέχεια της ανάπτυξης μίας επιχείρησης είναι επίσης σημαντικός στόχος. Μία επιχείρηση μπορεί να εξελίσσεται αναπτύσσοντας νέα προϊόντα κι αγορές ή αποκτώντας θυγατρικές ακόμα και με συγχωνεύσεις. Όλα αυτά μπορεί να επηρεαστούν από μία ζημιά.
- Κοινωνική υπευθυνότητα. Ο στόχος της κοινωνικής ευθύνης σημαίνει ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της ζημιάς στην κοινωνία. Μία σοβαρή ζημιά σε μία επιχείρηση μπορεί να επηρεάσει υπαλλήλους, πελάτες, προμηθευτές και πιστωτές. Για παράδειγμα, μία σοβαρή ζημιά σε μία επιχείρηση, σε μία κοινότητα, που το εξαναγκάζει να κλείσει για μακρύ χρονικό διάστημα, μπορεί να φέρει ύφεση κι ανεργία σε όλη την κοινότητα.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων ο υπεύθυνος για την διαχείριση κινδύνων θα πρέπει:

1. **Να εντοπίσει τις ενδεχόμενες ζημιές.** Η πρώτη λειτουργία του υπεύθυνου διαχείρισης κινδύνων είναι ο εντοπισμός των ενδεχόμενων ζημιών, που συνήθως αφορούν τις παρακάτω κατηγορίες:
 - ζημιές περιουσίας
 - απώλεια εισοδήματος
 - ζημιές λόγω ευθύνης
 - θάνατος κι ανικανότητα βασικών στελεχών
 - απώλειες από εργατικά ατυχήματα ή ασθένειες
 - απώλειες από δόλο, εγκληματικές πράξεις κ.λ.π.

Ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων χρησιμοποιεί πολλές πηγές πληροφοριών, για να εντοπίσει τους κινδύνους:

- την επιθεώρηση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης
 - ειδικά ερωτηματολόγια, για να εντοπισθούν οι μη προφανείς κίνδυνοι
 - διαγράμματα για την ροή εργασίας, από όπου μπορεί να προκύψουν τα σημεία μεγάλου κινδύνου για την επιχείρηση
 - οικονομικές καταστάσεις, που δείχνουν ποια στοιχεία ενεργητικού πρέπει να προστατευτούν
 - το ιστορικό των παλαιών ζημιών της επιχείρησης
2. **Να εκτιμήσει τις ενδεχόμενες ζημιές.** Μετά τον εντοπισμό των ενδεχόμενων ζημιών, ακολουθεί η εκτίμηση των επιπτώσεων τους στην επιχείρηση, που προϋποθέτει εκτίμηση της συχνότητας επέλευσης των κινδύνων και του πιθανού μεγέθους τους.

Ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων πρέπει να εκτιμά και τα δύο μεγέθη σε κάθε κίνδυνο και μετά να τους κατατάσσει κατά βαθμό σπουδαιότητας. Ακόμη, οι διάφοροι κίνδυνοι πρέπει να εκτιμώνται σωστά, ώστε ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων να διαλέξει τον καλύτερο τρόπο (ή τρόπους) αντιμετώπισης τους. Παρότι ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων πρέπει να λαμβάνει υπόψη του και την συχνότητα και την βαρύτητα των ζημιών, η βαρύτητα μετρά περισσότερο, αφού μία και μόνη καταστροφική

ζημιά μπορεί να πτωχεύσει την επιχείρηση. Έτσι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι καταστροφικές ζημιές, που μπορούν να προκύψουν από ένα και μόνο γεγονός.

Είναι χρήσιμες οι έννοιες:

Μέγιστη δυνατή ζημιά (maximum possible loss), δηλαδή η χειρότερη ζημιά που είναι δυνατόν να συμβεί στην επιχείρηση.

Μέγιστη πιθανή ζημιά (maximum probable loss), δηλαδή η χειρότερη ζημιά που είναι πιθανό να συμβεί.

Οι καταστροφικές ζημιές είναι δύσκολο να προβλεφθούν, γιατί εμφανίζονται σπάνια. Άλλες, όπως φυσικές ζημιές σε αυτοκίνητα και φορτηγά εμφανίζονται συχνότερα, είναι σχετικά μικρές και μπορεί να προβλεφθούν με μεγαλύτερη ακρίβεια.

3. **Επιλογή κατάλληλης μεθόδου αντιμετώπισης κινδύνου.** Αφού γίνει εκτίμηση της συχνότητας και του μεγέθους των κινδύνων, ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων πρέπει να επιλέξει την πλέον κατάλληλη μέθοδο αντιμετώπισης καθενός μεταξύ των κατωτέρω:

α) Αποφυγή

Αποφυγή σημαίνει ότι ένας συγκεκριμένος κίνδυνος αποτρέπεται. Το βασικό πλεονέκτημα της μεθόδου αυτής είναι ότι η πιθανότητα ζημιάς μειώνεται στο μηδέν, διότι ή δεν αναλαμβάνεται ή διακόπτεται η δραστηριότητα που συνδέεται με τον κίνδυνο, οπότε δεν υπάρχει ανάγκη να χρησιμοποιηθούν άλλες μέθοδοι.

Έχει όμως και δύο μειονεκτήματα:

- ο Μπορεί να μην είναι εφικτό να αποφευχθούν όλοι οι κίνδυνοι.
- ο Μπορεί να μην είναι πρακτικό το να αποφευχθεί ο κίνδυνος.

β) Κράτηση

Κράτηση σημαίνει ότι η επιχείρηση αναλαμβάνει το σύνολο ή το μέρος των ζημιών, που μπορεί να προκύψουν από ένα συγκεκριμένο κίνδυνο.

Προϋποθέσεις για την χρήση της κράτησης

Υπάρχουν προϋποθέσεις για την προϋπόθεση της κράτησης. Η μέθοδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί υπό ορισμένες προϋποθέσεις, όταν:

- ο Δεν υπάρχει άλλη διαθέσιμη μέθοδος
- ο Η χειρότερη δυνατή ζημιά δεν είναι σοβαρή
- ο Οι ζημιές είναι σε μεγάλο βαθμό προβλέψιμες

Πράγματι, η κράτηση χρησιμοποιείται όταν οι άλλες μέθοδοι δεν είναι διαθέσιμες. Μπορεί να μην υπάρχουν ασφαλιστές πρόθυμοι να αναλάβουν μία συγκεκριμένη κάλυψη ή να μην μπορεί να μεταφερθεί αλλού ο κίνδυνος. Τα μέτρα περιορισμού των ζημιών μπορεί να ελαττώσουν την συχνότητα μερικών κινδύνων, αλλά δεν μπορεί να τους εξαλείψει όλους. Τότε, η μόνη τεχνική που απομένει είναι η κράτηση.

Καθορισμός επιπέδων κράτησης

Επίσης, υπάρχει ο καθορισμός των επιπέδων κράτησης. Ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων πρέπει να καθορίσει το επίπεδο κράτησης ζημιών, το οποίο βεβαίως σχετίζεται με την γενική οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Μία οικονομικά ισχυρή επιχείρηση μπορεί να έχει υψηλότερα επίπεδα κράτησης από μία αδύνατη επιχείρηση. Τα επίπεδα κράτησης πρέπει να αναθεωρούνται ετησίως, λαμβάνοντας υπόψη την παρούσα οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, την πρόσφατη εμπειρία ζημιών και το κόστος της ασφάλισης. Τα επίπεδα κράτησης πρέπει να καθορίζονται τόσο για κάθε μεμονωμένο γεγονός, όσο και για συγκεντρωτικά ετήσια ποσά. Ο καθορισμός του ανώτατου ετήσιου ποσού κράτησης μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους. Άλλη προσέγγιση είναι ο καθορισμός του επιπέδου κράτησης, σε σχέση με το καθαρό ενεργό κεφάλαιο της επιχείρησης ή με τα συσσωρευμένα κέρδη.

Πληρωμή αποζημιώσεων

Ακόμη υπάρχει η πληρωμή αποζημιώσεων. Μία επιχείρηση που κρατά τον κίνδυνο, θα πρέπει να προνοεί για τον τρόπο χρηματοδότησης των αποζημιώσεων. Οι δυνατές περιπτώσεις είναι:

- I) Από τα τρέχοντα έξοδα. Η επιχείρηση μπορεί να πληρώσει για τις ζημιές από τα τρέχοντα έσοδα της, να τις χειριστεί δηλαδή σαν έξοδα. Όμως οι ζημιές αυτές μπορεί να υπερβαίνουν τα τρέχοντα έσοδα, οπότε θα πρέπει να ρευστοποιηθούν άλλα στοιχεία του ενεργητικού. Μία κερδοφόρα χρονιά μπορεί εύκολα να μετατραπεί σε ζημιογόνο, εξαιτίας μίας απρόβλεπτης ζημιάς.
- II) Από ειδικά καθορισμένα περιουσιακά στοιχεία. Άλλη μέθοδος είναι να καθορίζεις συγκεκριμένα ρευστά περιουσιακά στοιχεία, όπως βραχυπρόθεσμα χρεόγραφα για τη πληρωμή ζημιών. Ένα μειονέκτημα είναι ότι αφ' ενός δεν γνωρίζουμε αν αυτά θα επαρκέσουν κι αφ' ετέρου το να κρατάς χρηματικά ποσά σε ρευστό μειώνει την απόδοση τους.
- III) Από δανεισμό. Εφόσον μία επιχείρηση διαθέτει πίστη, μπορεί με κάποια διαδικασία να δανεισθεί, για παράδειγμα από τράπεζα. Αυτό όμως απαιτεί την καταβολή τόκου κι ανάληψη της περιοδικής αποπληρωμής του δανείου.
- IV) Με ίδρυση θυγατρικής ασφαλιστικής επιχείρησης. Μία επιχείρηση μπορεί να ιδρύσει μία θυγατρική επιχείρηση (captive insurer), η οποία ασχολείται αποκλειστικά με τις ασφαλιστικές ανάγκες της μητρικής εταιρίας.

Υπάρχουν πολλοί λόγοι που συνηγορούν σε αυτό:

- Μικρότερα ασφάλιστρα. Τα καταβαλλόμενα ασφάλιστρα είναι μικρότερα από ότι σε κάποιον άλλον ασφαλιστή, λόγω της μη επιβάρυνσης για προμήθειες και λειτουργικά κόστη.
- Μεγαλύτερη σταθερότητα κερδών. Το εισόδημα της μητρικής επιχείρησης δεν υφίσταται μεγάλες διακυμάνσεις, διότι αυτές εξομαλύνονται από την λειτουργία της captive ασφαλιστικής εταιρίας.
- Ευκολότερη πρόσβαση στους αντασφαλιστές. Είναι βέβαιο ότι μία ασφαλιστική επιχείρηση έχει ευκολότερη πρόσβαση σε μία αντασφαλιστική από ότι οι απλοί ασφαλισμένοι.

Αυτασφάλιση

Η αυτασφάλιση είναι μία ειδική μορφή κράτησης, όπου το σύνολο ή το μέρος του κινδύνου αναλαμβάνεται από την επιχείρηση. Ο όρος αυτασφάλιση δεν είναι πάντως ακριβής, γιατί δεν πρόκειται για ασφάλιση, αλλά για κράτηση κινδύνου.

Για να έχουμε αυτασφάλιση, θα πρέπει να πληρούνται δύο προϋποθέσεις:

- i) Η επιχείρηση πρέπει να έχει μεγάλο αριθμό ομοιογενών περιπτώσεων, ώστε οι απώλειες να μπορούν να προβλεφθούν με κάποιο βαθμό ασφαλείας, με βάση το Νόμο των Μεγάλων Αριθμών.
- ii) Η επιχείρηση πρέπει να έχει ρευστά διαθέσιμα για να πληρώσει τις ζημιές ή να έχει θυγατρική ασφαλιστική εταιρία.

Εν πάση περιπτώσει λίγες επιχειρήσεις πληρούν τις δύο παραπάνω προϋποθέσεις και στην περίπτωση αυτή είναι ακριβέστερο να μιλάμε αντί για αυτασφάλιση για αυτοχρηματοδότηση, όρος που εκφράζει σαφέστερα το γεγονός ότι οι ζημιές πληρώνονται από την ίδια την επιχείρηση.

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της κράτησης

Η τεχνική της κράτησης έχει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα είναι:

1. εξοικονόμηση χρημάτων. Η επιχείρηση μπορεί να εξοικονομήσει μακροχρόνια πολλά χρήματα, αν οι πραγματικές ζημιές είναι μικρότερες από τα ασφάλιστρα που θα πλήρωνε.
2. χαμηλότερα έξοδα. Η επιχείρηση μπορεί να επιτύχει την παροχή διάφορων υπηρεσιών σε χαμηλότερο κόστος από τον ασφαλιστή. Έξοδα που μπορεί να μειωθούν είναι π.χ.
 - έξοδα εκτίμησης της ζημιάς
 - γενικά έξοδα
 - προμήθειες
 - έξοδα περιορισμού των κινδύνων
 - φόροι
 - το κέρδος του ασφαλιστή
3. ενθάρρυνση του περιορισμού των απωλειών. Είναι φυσικό η επιχείρηση αφού κρατά τον κίνδυνο να έχει κίνητρο για την λήψη μέτρων πρόληψης.
4. αύξηση ρευστότητας. Η ρευστότητα της επιχείρησης αυξάνεται, αφού η επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιήσει τα ποσά που κανονικά θα πλήρωνε στον ασφαλιστή.

Τα κυριότερα μειονεκτήματα είναι:

1. υψηλότερες ενδεχομένως ζημιές. Είναι πιθανό η επιχείρηση να χρειαστεί να πληρώσει σε ζημιές περισσότερο από όσο θα πληρώσει για ασφάλιστρα. Βραχυπρόθεσμα μπορεί να υπάρξει μεγάλη αστάθεια στην εμπειρία ζημιών.
2. υψηλότερα έξοδα. Η επιχείρηση μπορεί να χρειασθεί να προσλάβει μηχανικούς ή ειδικούς στην πρόληψη κινδύνων. Οι ασφαλιστές μπορεί ενδεχομένως να παρέχουν φθηνότερα υπηρεσίες πρόληψης.
3. υψηλότεροι ενδεχομένως φόροι. Οι φόροι εισοδήματος μπορεί να είναι υψηλότεροι. Τα καταβαλλόμενα ασφάλιστρα απαλλάσσονται του φόρου, ενώ αν η επιχείρηση κρατήσει τους κινδύνους, απαλλάσσονται μόνο τα καταβαλλόμενα για ζημιές ποσά.

γ) Μεταφορά

Η μεταφορά κινδύνων αναφέρεται σε διάφορες μεθόδους – πλην της ασφάλισης – με τις οποίες ο κίνδυνος μεταφέρεται αλλού. Τέτοιες μέθοδοι είναι συμβάσεις, leases και συμφωνίες μη ευθύνης.

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα της μεθόδου αυτής είναι:

- Μεταφέρονται κίνδυνοι που δεν μπορούν να ασφαλιστούν
- Οι μεταφορές αυτές στοιχίζουν φθηνότερα από την ασφάλιση
- Η ενδεχόμενη ζημιά μεταφέρεται σε κάποιον που είναι σε καλύτερη θέση να εφαρμόσει μέτρα πρόληψης

Τα κυριότερα μειονεκτήματα της μεθόδου είναι:

- Η μεταφορά των κινδύνων μπορεί να αποτύχει, γιατί η γλώσσα του συμβολαίου μπορεί να μην είναι σαφής. Επίσης μπορεί να μην υπάρχουν δεδικασμένα για την ερμηνεία ενός συμβολαίου που είναι ειδικά φτιαγμένο για την περίπτωση.
- Αν ο κίνδυνος μεταφερθεί σε κάποιον που δεν μπορεί να πληρώσει την ζημιά, η επιχείρηση παραμένει υπεύθυνη.

δ) Έλεγχος ζημιών

Ο έλεγχος ζημιών είναι μία ακόμη μέθοδος χειρισμού των κινδύνων. Οι σχετικές δραστηριότητες αποσκοπούν στην μείωση τόσο της συχνότητας όσο και του μεγέθους των ζημιών. Αντίθετα με την τεχνική της αποφυγής των κινδύνων, η

συγκεκριμένη τεχνική αναφέρεται σε κίνδυνο που κρατά η επιχείρηση και στην προσπάθεια να αλλάξουν τα χαρακτηριστικά του κινδύνου, για να είναι περισσότερο αποδεκτός,

Παραδείγματα μέτρων μείωσης της συχνότητας κινδύνου είναι:

- οι ποιοτικοί έλεγχοι
- οι εξετάσεις οδηγών
- η αυστηρή εφαρμογή κανόνων ασφαλείας
- οι βελτιώσεις στον σχεδιασμό προϊόντων

Παραδείγματα μέτρων μείωσης του μεγέθους των ζημιών είναι:

- η εγκατάσταση αυτόματων sprinkler ή αντικλεπτικών συστημάτων
- ο περιορισμός των μετρητών που φυλάσσονται στα γραφεία
- τα προγράμματα επανένταξης των τραυματισθέντων εργατών

ε) Ασφάλιση

Η ασφάλιση είναι μία ακόμη μέθοδος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ένα πρόγραμμα διαχείρισης κινδύνων, με μικρή πιθανότητα εμφάνισης, αλλά με σοβαρές επιπτώσεις.

Διαχείριση κινδύνων κι ασφάλιση

Αν η ασφάλιση επιλεγεί ως η μέθοδος αντιμετώπισης συγκεκριμένων κινδύνων, πέντε είναι τα σημεία που πρέπει να επισημανθούν:

1. Επιλογή των ασφαλιστικών καλύψεων.

Πρέπει να επιλεγούν οι αναγκαίες ασφαλιστικές καλύψεις. Αν δεν υπάρχουν τα απαραίτητα χρήματα για να καλυφθούν όλοι οι κίνδυνοι θα πρέπει να επιλεγούν οι σημαντικότεροι.

Η επιχείρηση θα πρέπει ακόμη να αποφασίσει αν θα κάνει χρήση απαλλασσόμενου ποσού (deductible) και ποιου. Το απαλλασσόμενο ποσό χρησιμοποιείται για να απαλλαγεί ο ασφαλιστής από τις μικροζημιές και τα διαχειριστικά έξοδα αποζημίωσης τους, με αντίστοιχη βέβαια μείωση του καταβαλλόμενου ασφαλίστρου. Το απαλλασσόμενο ποσό αποτελεί βασικά μία μορφή κράτησης κινδύνων.

Τα περισσότερα προγράμματα διαχείρισης κινδύνων συνδυάζουν την μέθοδο της κράτησης κινδύνων με την ασφάλιση. Καθορίζοντας το απαλλασσόμενο ποσό, η επιχείρηση μπορεί να αποφασίσει να κρατήσει μικρό μέρος του κινδύνου. Ο ασφαλιστής διακανονίζει τις ζημιές και πληρώνει μόνο τα υπερβάλλοντα από τα απαλλασσόμενα ποσά.

Άλλη προσέγγιση είναι η αγορά ασφάλισης υπερβάλλοντος (excess insurance). Μία επιχείρηση μπορεί να είναι οικονομικά ισχυρή και να επιθυμεί να κρατήσει μεγάλο μέρος του κινδύνου. Με ένα πρόγραμμα ασφάλισης υπερβάλλοντος ο ασφαλιστής δεν συμμετέχει στην ζημιά, παρά μόνο αν αυτή ξεπεράσει το όριο που η επιχείρηση έχει αποφασίσει να κρατήσει. Το όριο αυτό μπορεί να ορισθεί ως η μέγιστη πιθανή ζημιά.

2. Επιλογή του ασφαλιστή.

Πρέπει να γίνει η επιλογή του ή των ασφαλιστών, στην οποία υπεισέρχονται πολλοί παράγοντες. Τέτοιοι παράγοντες είναι η οικονομική ισχύς του ασφαλιστή, οι υπηρεσίες διαχείρισης κινδύνων, που παρέχει και το κόστος του ασφαλίστρου. Η οικονομική ισχύς του ασφαλιστή προσδιορίζεται από τα ίδια κεφάλαια, από τα τεχνικά κι επενδυτικά αποτελέσματα, την επάρκεια των τεχνικών αποθεμάτων και την ποιότητα της διοίκησης.

Στην επιλογή του ασφαλιστή σημασία έχει κι η δυνατότητα του να παρέχει υπηρεσίες διαχείρισης κινδύνων. Τέτοιες υπηρεσίες είναι η βοήθεια στον εντοπισμό των κινδύνων, στον περιορισμό τους και στο διακανονισμό των ζημιών. Ακόμη το αν είναι διατεθειμένος ο ασφαλιστής να παρέχει τις αιτούμενες καλύψεις, καθώς κι η πολιτική του στις ακυρώσεις. Μερικοί ασφαλιστές προβαίνουν σε ακύρωση, όταν επισυμβούν μεγάλες ζημιές.

Σημαντικό είναι ακόμη το κόστος της ασφάλισης για ισοδύναμες καλύψεις. Γι' αυτό οι επιχειρήσεις ζητούν προσφορές από πολλούς ασφαλιστές, ώστε να επιτύχουν την απαραίτητη προστασία στην χαμηλότερη τιμή.

3. Διαπραγμάτευση των όρων ασφάλισης.

Αφού γίνει η επιλογή του ασφαλιστή πρέπει να γίνει η διαπραγμάτευση των όρων του ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Επιχείρηση κι ασφαλιστική εταιρία πρέπει να συμφωνήσουν στην γλώσσα του ασφαλιστηρίου και στα έντυπα που αποτελούν την βάση του. Το περιεχόμενο των όρων πρέπει να είναι σαφές, καθώς κι οι αμοιβαίες υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται. Επίσης, αν η επιχείρηση είναι μεγάλη, τα ασφάλιστρα μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης.

4. Ενημέρωση για τις ασφαλιστικές καλύψεις.

Σε μία επιχείρηση όλοι πρέπει να ενημερωθούν για την ασφάλιση. Υπάλληλοι και διευθυντές πρέπει να ενημερωθούν για τις ασφαλιστικές καλύψεις, τα αρχεία που πρέπει να τηρούνται, τις υπηρεσίες διαχείρισης κινδύνων του ασφαλιστή και όλα τα υπόλοιπα. Επίσης, πρέπει να ενημερωθούν οι αρμόδιοι να αναφέρουν τις ζημιές (γνωστοποίηση ζημιάς, απαραίτητα αποδεικτικά κ.α.).

5. Περιοδική αναθεώρηση του ασφαλιστικού προγράμματος.

Το ασφαλιστικό πρόγραμμα πρέπει να αναθεωρείται περιοδικά. Η επιχείρηση πρέπει να εξετάζει κατά καιρούς αν θα πρέπει να έχει ασφάλιση κι αν είναι ευχαριστημένη από τις υπηρεσίες του ασφαλιστή και τις καλύψεις κι αποζημιώσεις του συγκεκριμένου προγράμματος.

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της ασφάλισης

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα είναι:

- Η επιχείρηση αποζημιώνεται μετά την ζημιά και μπορεί να συνεχίσει τις εργασίες της με μικρή (ή και καμία) μεταβολή στις εργασίες της και στα κέρδη της.
- Μειώνεται η αβεβαιότητα, πράγμα που επιτρέπει στην επιχείρηση να διευρύνει τους επιχειρηματικούς της ορίζοντες. Αυξάνεται η απόδοση και η παραγωγικότητα υπαλλήλων – διευθυντών, επειδή μειώνεται η ανησυχία κι ο φόβος.
- Οι ασφαλιστές προσφέρουν πολύτιμες υπηρεσίες διαχείρισης κινδύνων, όπως υπηρεσίες ελέγχου των απωλειών, εντοπισμού κινδύνων κι εκτίμησης ζημιών.
- Τα ασφάλιστρα εκπίπτουν της φορολογίας, ως λειτουργικά έξοδα.

Όμως, η ασφάλιση έχει και μειονεκτήματα και κόστος:

- Η καταβολή του ασφαλιστρού είναι ένα σημαντικό κόστος, αφού το ασφάλιστρο αποτελείται από ένα μέρος για την πληρωμή αποζημιώσεων, ένα άλλο για τα έξοδα κι ένα τρίτο για το κέρδος του ασφαλιστή. Επιπλέον η επιχείρηση, δεδομένου ότι προκαταβάλλει τα ασφάλιστρα στερείται της ρευστότητας που διαφορετικά θα είχε.

- Η διαπραγμάτευση για το ασφαλιστήριο συμβόλαιο απαιτεί χρόνο και προσπάθεια. Πρέπει να επιλεγεί ασφαλιστής, να γίνει διαπραγμάτευση για όρους κι ασφάλιστρα, η επιχείρηση πρέπει να συνεργαστεί στις δραστηριότητες του ασφαλιστή για περιορισμό των απωλειών και τέλος πρέπει να προετοιμάζεται ο φάκελος με τα αποδεικτικά ζημιάς για τον ασφαλιστή.
- Η επιχείρηση έχει λιγότερα κίνητρα για να εφαρμόσει πρόγραμμα περιορισμού των ζημιών. Μία τέτοια χαλαρή αντιμετώπιση μπορεί να αυξάνει όμως και τον αριθμό των ανασφάλιστων κινδύνων.

Συμπερασματικά η επιχείρηση μπορεί ανάλογα με τις περιστάσεις να χρησιμοποιεί όλες τις μεθόδους αντιμετώπισης κινδύνων (αποφυγή, κράτηση, μεταφορά, έλεγχος ζημιών, ασφάλιση).

4. Υλοποίηση προγράμματος διαχείρισης κινδύνων. Παρακάτω θα αναλύσουμε την λειτουργία του προγράμματος διαχείρισης κινδύνων.

α) Η θέση του υπεύθυνου διαχείρισης κινδύνων. Στις περισσότερες μεγάλες επιχειρήσεις ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων ανήκει στα ανώτερα ή τουλάχιστον μεσαία στελέχη. Οι δραστηριότητες του περιλαμβάνουν τον εντοπισμό και την μέτρηση κινδύνων, διακανονισμό ασφαλιστικών αποζημιώσεων, σχεδιασμό ομαδικών συμβολαίων, μέτρα ασφαλείας και περιορισμού κινδύνων, αντασφάλιση. Από τις δραστηριότητες αυτές προκύπτει ότι ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων αποτελεί σοβαρό μέρος της διευθυντικής ομάδας.

β) Χάραξη στρατηγικής. Η διατύπωση στρατηγικής για την διαχείριση κινδύνων είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική διαχείριση του σχετικού προγράμματος. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει τους στόχους της επιχείρησης για την διαχείριση κινδύνων και την πολιτική αντιμετώπιση τους. Ακόμη εκπαιδεύει τα στελέχη στην διαδικασία διαχείρισης κινδύνων, δίνει μεγαλύτερες αρμοδιότητες στον υπεύθυνο διαχείρισης κινδύνων και μέτρα αποτίμησης της απόδοσης του.

Είναι σκόπιμο να σχεδιαστεί στην επιχείρηση ένα εγχειρίδιο διαχείρισης κινδύνων. Το εγχειρίδιο αυτό περιγράφει το πρόγραμμα διαχείρισης κινδύνων και είναι χρήσιμο εργαλείο για τους νέους υπαλλήλους που θα μετέχουν στο πρόγραμμα. Ακόμη, με το εγχειρίδιο αυτό, ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων υποχρεώνεται να διατυπώσει με ακρίβεια τις αρμοδιότητες του, τους στόχους του και τις διαθέσιμες τεχνικές για την επίτευξη τους.

γ) Συνεργασία με άλλα τμήματα. Ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων δεν λειτουργεί απομονωμένα. Άλλα τμήματα της επιχείρησης είναι πολύ σημαντικά για τον εντοπισμό κινδύνων και τις μεθόδους αντιμετώπισης τους και μπορεί να συνεργάζονται μαζί του:

- Λογιστήριο. Οι εσωτερικοί έλεγχοι μπορούν να μειώσουν τις περιπτώσεις δόλου υπαλλήλων και κλοπής μετρητών. Ακόμη μπορούν να εξαχθούν οι απαραίτητες πληροφορίες για το πώς οι ζημιές μπορούν να διαταράξουν τα κέρδη και την ρευστότητα.
- Marketing. Με κατάλληλη παρουσίαση προϊόντων μπορεί να αποφευχθούν οι κίνδυνοι αγωγών. Ασφαλείς μέθοδοι διανομής μπορεί να εμποδίσουν τα ατυχήματα.
- Παραγωγή. Οι ποιοτικοί έλεγχοι παρεμποδίζουν την παραγωγή ελαττωματικών προϊόντων και τις συνακόλουθες αγωγές. Τα μέτρα ασφαλείας μπορεί να μειώσουν τα ατυχήματα.

- Προσωπικό. Το τμήμα αυτό είναι υπεύθυνο για ομαδικά προγράμματα, συνταξιοδοτικά προγράμματα και μέτρα ασφαλείας.

Όπως προκύπτει, η διαδικασία διαχείρισης κινδύνων αφορά όλη την επιχείρηση. Χωρίς την ενεργό συνεργασία των άλλων τμημάτων, το πρόγραμμα διαχείρισης κινδύνων θα αποτύχει.

- δ) **Περιοδική αναθεώρηση.** Για να είναι λειτουργικό το πρόγραμμα διαχείρισης κινδύνων, πρέπει να αναθεωρείται περιοδικά, ιδιαίτερα οι δραστηριότητες που συνδέονται με το κόστος διαχείρισης κινδύνων, τα μέτρα ασφαλείας και πρόληψης. Το αρχείο ζημιών πρέπει να εξετάζεται, για να εντοπιστούν μεταβολές στην συχνότητα και σοβαρότητα κινδύνων. Οποιοσδήποτε εξελίξεις που επηρεάζουν τις αρχικές επιλογές πρέπει να εξετάζονται. Τέλος, ο υπεύθυνος διαχείρισης κινδύνων πρέπει να εκτιμήσει την πορεία όλου του προγράμματος διαχείρισης κινδύνων καθώς και το πόσο συνεργάσιμα είναι όλα τα τμήματα της επιχείρησης.

Εκτός από τις γενικές ασφαλίσεις για τα γεωργικά προϊόντα υπάρχει ο HACCP.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΕΛΕΓΧΟΣ (HACCP)

Οι σύγχρονες απαιτήσεις της παραγωγής τροφίμων έχουν πλέον οδηγήσει στην ανάπτυξη και εφαρμογή συστημάτων αυτοελέγχου (HACCP) με την ευθύνη των ίδιων των επιχειρήσεων. Οι ίδιες οι επιχειρήσεις ελέγχουν την παραγωγική τους διαδικασία και η πολιτεία μέσω των υπηρεσιών ελέγχει και επαληθεύει την ορθή εφαρμογή τους. Τα συστήματα αυτοελέγχου έχουν ως σκοπό τη διασφάλιση της υγιεινής, της ασφάλειας και της ποιότητας των τροφίμων.

Τα αρχικά HACCP δηλώνουν τη βασική αρχή λειτουργίας των συστημάτων αυτοελέγχου: Hazard Analysis Critical Control Point ή Ανάλυση Κινδύνων στα Κρίσιμα Σημεία Ελέγχου (ΑΚΚΣΕ). Το σύστημα HACCP εισάγει τον προληπτικό έλεγχο των πρώτων υλών και των υλικών παραγωγής, της επεξεργασίας και του χειρισμού των τροφίμων γενικότερα σε όλα τα παραγωγικά στάδια, ενώ λαμβάνει υπόψη του το προσωπικό και την υλικοτεχνική υποδομή.

Ουσιαστικά για πρώτη φορά μέσω των συστημάτων αυτοελέγχου η παραγωγή ασφαλών και υγιεινών προϊόντων αποδεσμεύεται σε σημαντικό βαθμό από τον έλεγχο του τελικού προϊόντος, έτσι εξασφαλίζεται η διαρκής παραγωγή τέτοιων προϊόντων εφόσον η διαδικασία παραγωγής και τα σημεία ελέγχου αυτής θεωρούνται αμετάβλητα και με μια αποδεκτή διακύμανση.

Το σύστημα HACCP εφαρμόστηκε σε μια πρώτη μορφή τη δεκαετία του '60 για τις ανάγκες του διαστημικού προγράμματος των Η.Π.Α. Στην συνέχεια αυτό υιοθετήθηκε από διεθνείς οργανισμούς όπως ο Διεθνής Οργανισμός Υγείας και ενσωματώθηκε στις νομοθεσίες διαφόρων Κρατών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το σύστημα στηρίζεται στην αναγνώριση και πρόληψη των κινδύνων που μπορεί να οδηγήσουν στην παραγωγή μη ασφαλών τροφίμων. Οι κίνδυνοι κατατάσσονται σε **Βιολογικούς**, **Χημικούς** και **Φυσικούς** (FAO/WHO 1995). Στην αξιολόγηση του κάθε κινδύνου συνυπολογίζονται τόσο η πιθανότητα της ύπαρξής του (risk) όσο και η σοβαρότητά του (severity) όταν αυτός συμβεί.

Ως **Βιολογικοί** χαρακτηρίζονται οι κίνδυνοι που προέρχονται από την ύπαρξη μικροβίων (βακτήρια, πρωτόζωα, ιό, παράσιτα) στα τρόφιμα ή την επιμόλυνση τους από άλλους οργανισμούς π.χ. έντομα, ποντίκια κ.α. Αποτελούν τους πλέον σοβαρούς κινδύνους που συναντώνται στα τρόφιμα και οφείλονται είτε στην ύπαρξη παθογόνων μικροοργανισμών σε αυτά είτε στην ύπαρξη μικροβιακών τοξινών και στις δύο περιπτώσεις έχουμε την πρόκληση τροφικών δηλητηριάσεων.

Πρέπει να τονιστεί ότι μία τροφική δηλητηρίαση δεν καταλήγει πάντα σε ίαση αλλά μπορεί να αποβεί υπό ορισμένες προϋποθέσεις μοιραία για τη ζωή του ατόμου που προσβλήθηκε, πολύ

περισσότερο εάν αυτό συγκαταλέγεται σε ομάδα υψηλού κινδύνου όπως είναι οι ηλικιωμένοι, τα παιδιά και οι ασθενείς. Σε ορισμένες περιπτώσεις το άτομο που προσβλήθηκε μπορεί το ίδιο να γίνει φορέας και έτσι να διασπείρει τον παθογόνο μικροοργανισμό στο περιβάλλον και επίσης να νοσεί κατά διαστήματα.

Οι **χημικοί** κίνδυνοι αναφέρονται στην μόλυνση των τροφίμων με χημικές ουσίες. Μια τέτοια μόλυνση μπορεί να προκύψει σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγής του τροφίμου:

- Στην πρωτογενή παραγωγή, κατά την καλλιέργεια των φυτών ή την εκτροφή των ζώων από ουσίες που βρίσκονται στο περιβάλλον ή χορηγούνται για συγκεκριμένο σκοπό π.χ. γεωργικά φάρμακα, βαρέα μέταλλα, χημειοθεραπευτικά, ορμόνες.

- Κατά τη μεταποίηση, από την λανθασμένη χρήση χημικών ουσιών για τεχνολογικούς ή άλλους λόγους, από απολυμαντικά, καθαριστικά, εντομοκτόνα, από χημικές ουσίες διαφόρων μηχανημάτων κυρίως λιπαντικά, από την χρήση ακατάλληλων υλικών συσκευασίας, κ.α.

Η ύπαρξη ορισμένων χημικών ουσιών στα τρόφιμα δεν είναι επιτρεπτή και τότε αυτά θεωρούνται επικίνδυνα και ως εκ τούτου ακατάλληλα για κατανάλωση, ενώ για ορισμένες άλλες έχουν οριστεί ανώτατα επιτρεπτά όρια. Η κατανάλωση τροφίμων με ανεπιθύμητες χημικές ουσίες ή με ουσίες που υπερβαίνουν το ανώτατο επιτρεπτό όριο οδηγούν είτε σε οξείες καταστάσεις τοξικώσεως με προσβολή διαφόρων συστημάτων και οργάνων ή σε περιπτώσεις χρόνιας λήψης χωρίς οξείες εκδηλώσεις έχουμε την εμφάνιση εκφυλιστικών νοσημάτων ή μεταλλάξεων (καρκίνος).

Οι **φυσικοί** κίνδυνοι τέλος προκύπτουν από την ύπαρξη διάφορων ξένων προς το τρόφιμο υλικών μέσα σε αυτό όπως γυαλί, μέταλλα, πέτρες, ξύλα, πλαστικά κ.α. Η ύπαρξη τέτοιων υλικών μέσα στα τρόφιμα μπορεί να οδηγήσει σε τραυματισμό ή πνιγμό.

Γενικές Αρχές του συστήματος HACCP

Το σύστημα HACCP έχει 7 αρχές οι οποίες εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση:

1. εντοπισμός και ανάλυση των κινδύνων κατά περίπτωση, καθορισμός των προληπτικών μέτρων.
2. προσδιορισμός των κρίσιμων σημείων ελέγχου (CCPs).
3. καθορισμός των ορίων για κάθε κρίσιμο σημείο ελέγχου.
4. καθορισμός του συστήματος ελέγχου των κρίσιμων σημείων και των ορίων τους.
5. καθορισμός των διορθωτικών ενεργειών σε περίπτωση υπέρβασης των κρίσιμων ορίων.
6. καθορισμός των διαδικασιών επαλήθευσης και εγκυρότητας του συστήματος.
7. τεκμηρίωση όλων των διαδικασιών μέσω της καταγραφής και τήρησης ανάλογων αρχείων.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι ανεξάρτητα από τις γενικές αρχές του συστήματος HACCP η κάθε περίπτωση (επιχείρηση, γραμμή παραγωγής, προϊόν) είναι μοναδική και ως τέτοια πρέπει να αντιμετωπίζεται ενώ οι όποιες αντιγραφές συνήθως οδηγούν σε προβλήματα.

Σημερινή κατάσταση - Νομοθεσία -απαιτήσεις

Το σύστημα HACCP προφυλάσσει τόσο τον καταναλωτή αλλά πολύ περισσότερο τον επιχειρηματία και όχι μ όνο από την άποψη της ευθύνης αλλά και της πρόληψης οικονομικής ζημίας από παραγωγή ακατάλληλων προϊόντων. Αυτό αποτελεί μια πραγματικότητα η οποία τεκμηριώνεται από σημαντικές μελέτες αλλά και από καθημερινά παραδείγματα. Αρκετοί επιχειρηματίες δυστυχώς καθυστερημένα συνειδητοποιούν ότι η ζημιά που προκύπτει από μία ακατάλληλη παρτίδα είναι πολλές φορές μεγαλύτερη από το κόστος της εφαρμογής του HACCP.

Στην περιφέρεια της Κρήτης πρώτα τα μεγάλα ξενοδοχεία και οι μεγάλες επιχειρήσεις μεταποίησης ξεκίνησαν την εφαρμογή του αυτοελέγχου. Ειδικότερα για αρκετές τουριστικές επιχειρήσεις αυτό ήταν μία ανάγκη που επιβλήθηκε από τον ανταγωνισμό και τα μεγάλα τουριστικά γραφεία του εξωτερικού.

Σε αυτή την κατεύθυνση ξεκίνησε και η πιστοποίηση από ιδιωτικούς φορείς. Θα πρέπει στο σημείο αυτό να διαχωρίσουμε και να εξηγήσουμε την έννοια της **πιστοποίησης** και αυτή της **επαλήθευσης** του HACCP διότι υπάρχει κάποια σύγχυση σχετικά με τις δύο έννοιες. Η πιστοποίηση δίδεται από ιδιωτικούς φορείς οι οποίοι συνήθως είναι οι ίδιοι πιστοποιημένοι για αυτή την εργασία από άλλους φορείς του εσωτερικού ή του εξωτερικού. Η πιστοποίηση αναφέρεται κυρίως στην εφαρμογή του συγκεκριμένου προτύπου που αφορά το HACCP (ΕΛ.ΟΤ.:1416/2000) και η ύπαρξή της αποτελεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των επιχειρήσεων στην αγορά. Αν και η πιστοποίηση μπορεί να εντάσσεται στα πλαίσια της επαλήθευσης του HACCP, η ύπαρξή της δεν θεωρείται τουλάχιστον μέχρι σήμερα υποχρεωτική από το Νόμο ούτε απαραίτητα συνοδεύει αποκλειστικά τα συστήματα που λειτουργούν ορθά.

Οι βεβαιώσεις ορθής λειτουργίας του HACCP που ο ΕΦΕΤ ή άλλες δημόσιες Υπηρεσίες εκδίδουν, όπου αυτό προβλέπεται, δεν εξαρτώνται από την ύπαρξη πιστοποίησης ή όχι. Η επαλήθευση από την άλλη είναι μία διαρκής διαδικασία η οποία γίνεται από την ίδια την επιχείρηση με καθορισμένο τρόπο ή από άτομα ή φορείς εκτός της επιχείρησης είτε Ιδιωτικούς είτε δημόσιους. Εκτός από τις μεγάλης δυναμικότητας επιχειρήσεις που προαναφέραμε και αρκετές μεσαίες έχουν αναπτύξει συστήματα HACCP.

Αυτό που παρατηρείται είναι ότι αρκετές επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως μεγέθους, θεωρούν λανθασμένα ότι έχουν HACCP από τη στιγμή που θα υπάρξει η μελέτη. Άλλες εφαρμόζουν τις μελέτες και τεκμηριώνουν βάσει των αρχείων τους την εφαρμογή του συστήματος, όμως ορισμένες από αυτές μπορεί να εμφανίσουν προβλήματα υγιεινής είτε γιατί δεν εφαρμόζουν τις οδηγίες εργασίας της μελέτης είτε γιατί δεν συμπληρώνουν ορθά τα έντυπα ελέγχου. Ως γενικό συμπέρασμα μπορούμε να πούμε ότι η ευαισθητοποίηση των επιχειρηματιών προς την κατεύθυνση εφαρμογής συστημάτων HACCP έχει οδηγήσει σε συνολική βελτίωση των υποδομών και στην εφαρμογή της Ορθής Υγιεινής Πρακτικής ακόμη και αν δεν εφαρμόζουν πλήρως το HACCP.

Αν θελήσουμε να δούμε χρονικά και από τη Νομική πλευρά την θεσμοθέτηση του αυτοελέγχου θα διαπιστώσουμε ότι μία σειρά από διατάξεις για συγκεκριμένα είδη τροφίμων όπως τα Π.Δ. 56/95 και 412/94 για τα γαλακτοκομικά προϊόντα και για τα ιχθυηρά αντίστοιχα εισήγαγαν τον αυτοέλεγχο και στην ελληνική πραγματικότητα. Η εφαρμογή του γενικεύτηκε με την υιοθέτηση της οδηγίας 93/43 η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2000 με την Κ.Υ.Α. 487.

Με την εφαρμογή της ΚΥΑ 487/200 καθίσταται υποχρεωτική από όλες τις επιχειρήσεις τροφίμων και σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας η εφαρμογή του αυτοελέγχου HACCP η οποία ορίζεται ότι πρέπει να στηρίζεται στις γενικές αρχές που έχουμε ήδη αναφέρει. Για πρώτη φορά επίσης θεσμοθετείται η ύπαρξη «οδηγών υγιεινής» για τον καθορισμό συγκεκριμένων κανόνων υγιεινής για κάθε επαγγελματικό κλάδο.

Ο ΕΦΕΤ, επιθυμώντας να ενισχύσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις τροφίμων στην εφαρμογή και τήρηση του συστήματος HACCP, ενσωμάτωσε στους «Οδηγούς Υγιεινής » των επιχειρήσεων μαζικής εστίασης και ζαχαροπλαστικής, αρτοποιίας και λιανικής πώλησης, τα σημεία ελέγχου της παραγωγικής τους διαδικασίας, και καθόρισε και τον αριθμό των αρχείων τα οποία πρέπει να τηρούνται από τις επιχειρήσεις αυτές.

Κατάλογος αρχείων που πρέπει να τηρούνται από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις τροφίμων:

- Κάθε επιχείρηση πρέπει να διατηρεί τα απαραίτητα, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, συνοδευτικά έγγραφα των προϊόντων που παραλαμβάνει (γάλα, τυριά, προϊόντα αρτοποιίας, κλπ.). Τα απαραίτητα σε κάθε περίπτωση συνοδευτικά έγγραφα ορίζονται από τη σχετική νομοθεσία και περιλαμβάνουν εμπορικά συνοδευτικά έγγραφα και πιστοποιητικά καταλληλότητας.
- Κάθε επιχείρηση πρέπει να διατηρεί τα παρακάτω αρχεία:
 1. **Αρχείο κανόνων υγιεινής** (το οποίο περιλαμβάνει τον αντίστοιχο «οδηγό υγιεινής» του ΕΦΕΤ)
 2. **Αρχείο καθαρισμού και απολύμανσης** του χώρου και του εξοπλισμού της επιχείρησης (το οποίο περιλαμβάνει το πρόγραμμα που διατίθεται από τον ΕΦΕΤ).

- Αρχείο καταπολέμησης εντόμων και τρωκτικών (το οποίο περιλαμβάνει το πρόγραμμα που διατίθεται από τον ΕΦΕΤ).

3. Αρχείο νερού (το αρχείο περιλαμβάνει το τιμολόγιο ή λογαριασμό με το αντίστοιχο Δίκτυο Ύδρευσης της Πόλεως, ώστε να αποδεικνύει την καταλληλότητα του πόσιμου νερού).

4. Αρχείο προσωπικού που θα περιέχει:

- Βιβλιάριο υγείας.
- Το εγχειρίδιο βασικής εκπαίδευσης στην υγιεινή και τον χειρισμό των τροφίμων (του ΕΦΕΤ).
- Πιστοποιητικό εκπαίδευσης του προσωπικού στο εγχειρίδιο βασικής εκπαίδευσης στην υγιεινή και τον χειρισμό των τροφίμων (του ΕΦΕΤ).

Κατάλογος αρχείων που πρέπει να τηρούνται από τις επιχειρήσεις τροφίμων που εφαρμόζουν πλήρως τεκμηριωμένο σύστημα HACCP :

• **Αρχεία προαπαιτούμενα του συστήματος HACCP**

1. Γενικοί Κανόνες Υγιεινής (ή ο οδηγός υγιεινής του ΕΦΕΤ, στην περίπτωση που υπάρχει).
2. Κανόνες Υγιεινής κατά θέση εργασίας.
3. Αρχείο Καθαρισμού /Απολυμάνσεων.
4. Αρχείο καταπολέμησης τρωκτικών και εντόμων.
5. Αρχείο συντήρησης του κτιρίου.
6. Αρχείο συντήρησης / βαθμονόμησης του εξοπλισμού.
7. Αρχείο ελέγχων νερού.
8. Αρχείο εκπαίδευσης προσωπικού.

• **Αρχεία HACCP**

1. Εγχειρίδιο HACCP σε εφαρμογή.
2. Ιστορικό τροποποιήσεων σε προηγούμενα εγχειρίδια HACCP.
3. Πίνακες - έντυπα ελέγχων των Κρίσιμων Σημείων Ελέγχου.
4. Αρχεία διορθωτικών ενεργειών.
5. Αρχείο ελέγχων α' και β' υλών, προϊόντων κατά την παραγωγική διαδικασία και τελικών προϊόντων.
6. Αρχείο Εντοπισμού / Ανάκλησης προϊόντων.
7. Αρχείο επαλήθευσης του συστήματος HACCP.
8. Αρχείο Ανασκόπησης του συστήματος HACCP.
9. Αρχείο συναντήσεων της Ομάδας HACCP.
10. Νομοθεσίες – Βιβλιογραφία.

Συνοψίζοντας, αυτό που πρέπει να έχει υπ' όψη του ο σύγχρονος επιχειρηματίας του χώρου των τροφίμων, είναι ότι το HACCP αποτελεί απαραίτητο εργαλείο που οδηγεί στην αναβάθμιση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών που παρέχει στο καταναλωτικό κοινό, το οποίο είναι και ο τελικός κριτής.

ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ Α.Β.Ε.Ε. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Γενικά στοιχεία

Η εταιρία ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ Α.Β.Ε.Ε., βιομηχανία γάλακτος με διακριτικό τίτλο « ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ », ιδρύθηκε το 1991, έχει έδρα στο Διδυμότειχο Έβρου, και

δραστηριοποιείται στην συλλογή , επεξεργασία γάλακτος και την παραγωγή, διανομή γαλακτοκομικών προϊόντων.

Η εταιρία διαθέτει τα παρακάτω συγκροτήματα :

1. Εργοστάσιο επεξεργασίας γάλακτος στο Διδυμότειχο.
2. Γραφεία διοίκησης στο 7^ο χιλ. Αλεξανδρούπολης – Φερών.
Τηλ. επικοινωνίας: 2551 –88120
fax: 25510-88153
e-mail: evrofarm@otenet.gr
3. Τυροκομική μονάδα στην ΒΙ.ΠΕ. Κομοτηνής που προσωρινά λειτουργεί ως κέντρο διανομής στο Ν. Ροδόπης
Τηλ. επικοινωνίας: 25310-82530
fax: 25310-82532
4. Δεύτερο εργοστάσιο στην ΒΙ.ΠΕ. Ξάνθης
Τηλ. επικοινωνίας: 25410-83520
fax: 25410-83526
5. Κέντρο διανομής (σε ενοικιασμένο κτίριο) στο Πολύστηλο Καβάλας
Τηλ. επικοινωνίας: 2510-391515
fax: 2510-392322
6. Κέντρο διανομής (σε ενοικιασμένο κτίριο) στο Καλοχώρι Θεσσαλονίκης
Τηλ. επικοινωνίας: 2310-753007
fax: 2310-700773

Ιστορική αναδρομή

- Το 1991 έχουμε την ίδρυση της εταιρίας κι έναρξη της δραστηριότητάς της με την εκμετάλλευση ενός βουστασίου στην περιοχή του Διδυμοτείχου. Οι πωλήσεις του κρέατος του παραγόμενου στο βουστάσιο της εταιρίας καθώς επίσης και κάποιες ποσότητες προερχόμενες από τρίτους παραγωγούς, γινόταν στην Αθήνα με ένα φορτηγό – ψυγείο.
- Τον Μάρτιο του 1994 ξεκίνησε η παραγωγική λειτουργία του εργοστασίου επεξεργασίας γάλακτος στο Διδυμότειχο σε ιδιόκτητο οικόπεδο 13.600 στρεμμάτων και επιφάνειας 2.000 μ².
- Το 1995 υλοποίηση επενδύσεων ύψους περίπου 800 εκατομμυρίων δρχ. και διπλασιασμό των στεγασμένων χώρων στα κτίρια της εταιρίας, επέκταση των χώρων αποθήκευσης νωπού γάλακτος και δημιουργία γραμμών παραγωγής τυριών φέτας, μυζήθρας και ανθότυρου και επέκταση της γραμμής παραγωγής παραδοσιακής γιαουρτιού της.
Η εταιρία εφαρμόζει σύστημα διασφάλισης ποιότητας για την συλλογή, επεξεργασίας και διανομής των γαλακτοκομικών προϊόντων κατά ISO 9002, το οποίο τον Μάιο πιστοποιείται από τον ΕΛΟΤ. κι έτσι γίνεται η πρώτη γαλακτοβιομηχανία που αποκτάει το πιστοποιητικό αυτό.
- Το 1996 διακόπτεται η δραστηριότητα της εμπορίας κρέατος και παράλληλα επεκτείνεται το δίκτυο πωλήσεων των γαλακτοκομικών και τυροκομικών προϊόντων και εκτός Ν. Έβρου και συγκεκριμένα στο Ν. Ροδόπης .
- Το 1997 άρχισε η εμπορία ζώων αναπαραγωγής προς τους συνεργαζόμενους κτηνοτρόφους (καθώς και για ίδιες ανάγκες) με σκοπό την επιλογή των ζώων, σε συνεργασία με κτηνιάτρους, για τον έλεγχο του παραγόμενου γάλακτος, που αποτελεί την πρώτη ύλη για την εταιρία.
- Το 1998 έχουμε ίδρυση πλοτικής προβατοτροφικής μονάδας 500 προβάτων κόστους 300 εκατομμυρίων δρχ. στην περιοχή Ασημένιο Διδυμοτείχου. Επίσης με επένδυση ύψους 700 εκατομμυρίων δρχ. γίνεται επέκταση κι εκσυγχρονισμός του υφιστάμενου εργοστασίου της εταιρίας. Συγκεκριμένα δημιουργείται μονάδα

- στραγγιστής γιαούρτης, και γίνεται επέκταση στις εγκαταστάσεις ατμού, στους ψυκτικούς χώρους και στον αυτοματισμό παραγωγής.
- Το 1999 επέκταση της γραμμής τυροκόμησης και προμήθεια εξοπλισμού ποιοτικού ελέγχου με επένδυση ύψους 800 εκατομμυρίων δρχ. Η γκάμα των προϊόντων επεκτείνεται με την προσθήκη του προϊόντος Αριάνι, ενώ παράλληλα ξεκινά και η παραγωγή άπαχου εμφιαλωμένου γάλακτος.
 - Τον Απρίλιο η εταιρία εισέρχεται στην αγορά του Ν. Ξάνθης με δικό της δίκτυο πωλήσεων, καλύπτοντας έτσι όλη την αγορά της Θράκης.
 - Τον Αύγουστο γίνεται απόσχιση του κλάδου πρωτογενούς παραγωγής (προβατοτροφικής) ο οποίος εισφέρεται στην θυγατρική εταιρία CAMPUS Αγροτική Κτηνοτροφική Εμπορική Α.Ε.
 - Τον Οκτώβριο η εταιρία εισέρχεται στην αγορά του Ν. Καβάλας με δικό της δίκτυο πωλήσεων.
 - Τον Δεκέμβριο του 1999 πιστοποιείται από τον ΕΛ.ΟΤ. η επέκταση του συστήματος διασφάλισης ποιότητας κατά ISO 9001 που περιλαμβάνει και το σχεδιασμό προϊόντων.
 - Το 2005 ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα του εκτεταμένου εκσυγχρονισμού ύψους 8 εκατ. Ευρώ.

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Η Εβροφάρμα έχει υψηλό βαθμό αυτονομίας στη λειτουργία της αφού διαθέτει δίκτυο συλλογής γάλακτος από τους κτηνοτρόφους, γραμμή παραγωγής προϊόντων και δίκτυο πωλήσεων απ' ευθείας στους πελάτες.

1. Τμήμα Ζώνης Γάλακτος.

Καθημερινά τα ισόθερμα φορτηγά βυτία επισκέπτονται τους μόνιμα συνεργαζόμενους κτηνοτρόφους και παραλαμβάνουν το γάλα από τις αυτόψυκτες ανοξειδωτες δεξαμενές που η εταιρία ήδη παραχώρησε με χρησιδάνεια. Αυθημερόν το γάλα παραδίδεται στα εργοστάσια στο Διδυμότειχο και στη ΒΙ.ΠΕ. Ξάνθης.

2. Τμήμα Παραλαβής - Επεξεργασίας γάλακτος.

Με την παραλαβή του γάλακτος αρχίζει άμεση επεξεργασία (με το είδος του τελικού προϊόντος) και περιλαμβάνει (συνήθως):

- Το φυγόκεντρο καθαρισμό ξένων υλών
- Το φυγόκεντρο καθαρισμό των σπορίων των μικροοργανισμών
- Την θερμική επεξεργασία
- Την ομογενοποίηση
- Την απόσμηση
- Την άμεση ψύξη
- Αποθήκευση σε ισόθερμα silo

3. Τμήμα φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος.

3.1. Τμήμα εμφιάλωσης φρέσκου παστεριωμένου γάλακτος.

Παράγονται τα φρέσκα παστεριωμένα γάλατα " πλήρες, ελαφρύ και άπαχο σε χάρτινη συσκευασία, με καπάκι ασφαλείας των 2L, 1L και 1/2L.

3.2. Τμήμα παραγωγής και εμφιάλωσης σοκολατούχου γάλακτος.

Παράγονται τα φρέσκα σοκολατούχα " TWINCO " σε χάρτινη συσκευασία των 1/2L και 1/4L.

4. Τμήμα τυροκόμησης.

Παράγονται τα λευκά τυριά άλμης, φέτα και τελεμές σε συσκευασία 15Kg καθώς επίσης τυριά τυρογάλακτος, ανθότυρο και μυζήθρα .

5. Τμήμα γιαουρτιών.

5.1. Παραγωγή παραδοσιακών γιαουρτιών.

Παράγεται γιαούρτι πρόβειο παραδοσιακό και αγελάδος παραδοσιακό σε κεσεδάκια των 220 γρ., 300 γρ. και πηλίνα των 500 γρ.

5.2. Παραγωγή στραγγιστών γιαουρτιών.

Παράγεται σε κεσεδάκι των 200 γρ. το στραγγιστό γιαούρτι " CRESCENDO " καθώς επίσης το στραγγιστό γιαούρτι σε επαγγελματική συσκευασία του 1 kg και 5 kg.

5.3. Παραγωγή ευρωπαϊκών γιαουρτιών.

Παράγεται το γιαούρτι αγελάδας σε κεσεδάκι 200 γρ.

6. Τμήμα παραγωγής Αριάνι.

Παράγεται το παραδοσιακό αριάνι σε συσκευασία PET των 1.5L, 1L, 1/2L και 0.3L καθώς επίσης το ξυνόγαλα " VIVIDO " σε συσκευασία χάρτινη των 1/2L και 1/4L.

7. Τμήμα συσκευασίας τυροκομικών προϊόντων.

Συσκευάζονται τυροκομικά προϊόντα σε vacuum και σε συσκευασία 200 γρ., 500 γρ., και 1.5Kg καθώς επίσης συσκευασία σε τάπερ παρουσία άλμης.

8. Τμήμα πωλήσεων.

Καθημερινά η διανομή των προϊόντων γίνεται απ' ευθείας στους πελάτες με ιδιόκτητο δίκτυο διανομών .

Ισχύς Εργοστασίου

Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς των μηχανημάτων της εταιρίας στα δύο βιομηχανικά συγκροτήματα στο Διδυμότειχο και την Ξάνθη ανέρχεται σε 1.300 HP.

Διασφάλιση ποιοτικού ελέγχου στην παραγωγή.

Ο ποιοτικός έλεγχος πραγματοποιείται σύμφωνα με τα πλάνα έλεγχου του συστήματος διασφάλισης ποιότητας. Η εταιρία εφαρμόζει σύστημα διασφάλισης ποιότητας για την συλλογή, επεξεργασία και διανομή των γαλακτοκομικών προϊόντων κατά ISO 9002 πιστοποιημένο από τον ΕΛ.ΟΤ. από το 1995. Το Δεκέμβριο του 1999 πιστοποιήθηκε από τον ΕΛ.ΟΤ. η επέκταση του συστήματος διασφάλισης ποιότητας κατά ISO 9001 που περιλαμβάνει και το σχεδιασμό προϊόντων. Επίσης η εταιρία εφαρμόζει το σύστημα HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points) στις παραγωγικές διαδικασίες της το οποίο αφορά στην ασφάλεια και υγιεινή των τροφίμων. Αποτελεί ένα σύστημα ανάλυσης των επικίνδυνων και κρίσιμων σημείων στην παραγωγική διαδικασία.

Ειδικά, για την διασφάλιση της ποιότητας της πρώτης ύλης, η ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ, μέσω της θυγατρικής της εταιρίας CAMPUS A.E., δραστηριοποιείται στον τομέα παραγωγής γάλακτος (πρόβειου) πρωτογενώς.

Συνεργάζεται με πρότυπες κτηνοτροφικές μονάδες μεταφέροντας τεχνολογία και τεχνογνωσία στις οποίες επίσης διαθέτει ζωικό κεφάλαιο και ζωοτροφές με εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους. Επίσης, για τον αποτελεσματικό έλεγχο της α΄ ύλης οργάνωσε το εργαστήριο ποιοτικού ελέγχου στο εργοστάσιο της Ξάνθης με τον πλέον προηγμένο εξοπλισμό που υπάρχει στις Ευρωπαϊκές χώρες.

Ανθρώπινο δυναμικό

Η εταιρία απασχολεί σήμερα 140 άτομα και είναι στελεχωμένη σε υψηλό ποσοστό από εξειδικευμένο και επιστημονικό προσωπικό. Ο ρυθμός αύξησης του προσωπικού την τριετία 1999-2001 είναι πάνω από 20%.

Παραγόμενα προϊόντα

Οι σημαντικότερες κατηγορίες προϊόντων που παράγει η εταιρία είναι:

A / A ΕΙΔΟΣ

- 1) Γάλα φρέσκο εμφιαλωμένο : Η εταιρία παράγει όλη τη γκάμα των εμφιαλωμένων προϊόντων τα οποία ανάλογα με τη λιποπεριεκτικότητα διακρίνονται σε πλήρη (3,5%), ελαφρά (1,5%), άπαχα (0%) και σοκολατούχα και ως προς τη συσκευασία τους σε χάρτινες συσκευασίες των 1, 0,5 και 0,25 λίτρων. Η διάθεση του φρέσκου γάλακτος σε όλες τις συσκευασίες διατίθεται με το όνομα ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ. Τα σοκολατούχα διατίθενται σε χάρτινη συσκευασία με την ονομασία TWINCO.
- 2) Ζυμούμενα προϊόντα: Είναι προϊόντα οξυγαλακτικής ζύμωσης με επιλεγμένες καλλιέργειες θερμόφυλες και μεσόφυλες. Προϊόντα τα οποία είναι σε ρευστή μορφή (αριάνι) και στερεά μορφή (γιαούρτια) τα οποία διακρίνονται σε συσκευασίες 1/3 λιτ., 1/2 λιτ., 1 λιτ., και 1,5 λιτ. και 200 γρ., 320 γρ. και 500 γρ. αντίστοιχα . Το ξυνόγαλα διατίθεται σε χάρτινη συσκευασία με το όνομα VIVIDO, ενώ το Αριάνι σε πλαστική συσκευασία PET και το παραδοσιακό γιαούρτι σε πλαστικό και πήλινο κεσέ με το όνομα ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ. Τα στραγγιστά γιαούρτια διατίθενται σε πλαστικό κεσέ με το όνομα " CRESCENDO " και του ευρωπαϊκού τύπου σε πλαστικό κεσέ με το όνομα ΑΓΕΛΑΔΑΣ ΤΗΣ ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ
- 3) Τυροκομικά προϊόντα: Η εταιρία παράγει λευκά τυριά άλμης, τα οποία είναι τα εξής:
 - α) φέτα, από αιγοπρόβειο γάλα σε μεταλλικά δοχεία 15, 8 και 4 κιλών και τυποποιημένα σε υποσυσκευασίες πλαστικές σε κενό αέρος.
 - β) τελεμές από γίδινο και αγελαδινό γάλα σε μεταλλικά δοχεία 15 κιλών και τυποποιημένα σε υποσυσκευασίες πλαστικές σε κενό αέρος.
 - γ) μυζήθρα σε μεταλλικά δοχεία 18 κιλών και τυποποιημένα σε υποσυσκευασίες πλαστικές σε κενό αέρος.
 - δ) ανθότυρος τυποποιημένος σε υποσυσκευασίες πλαστικές σε κενό αέρος.Σημειώνεται ότι τα τυροκομικά προϊόντα διατίθενται με το όνομα ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ.
- 4) Υποπροϊόντα: Είναι η κρέμα 70% λιποπεριεκτικότητας σε επαγγελματική συσκευασία 15 κιλών σε μεταλλικό δοχείο και απευθύνεται σε εργαστήρια κλπ. Τα υποπροϊόντα διατίθενται με το όνομα ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ανάλυση των πωλήσεων των ετοιμών προϊόντων των χρήσεων 1999 και 2000 κατά κατηγορία προϊόντος:

Α/Α	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	1999			2000		
		Ποσότητα α (σε κιλά)	Αξία (σε χιλ.δρχ.)	%	Ποσότητα (σε κιλά)	Αξία (σε χιλ. δρχ.)	%
1	Γάλα φρέσκο παστερ.	3.605.795	938.039	34,7%	4.716.057	1.321.030	39,4%
2	Ζυμούμενα προϊόντα	1.521.870	405.681	15%	1.467.418	517.817	15,4%
3	Τυροκομικά	705.973	925.239	34,2%	884.879	1.163.203	34,7%
4	Υποπροϊόντα	192.891	88.205	3,2%	264.180	155.943	4,6%
	ΣΥΝΟΛΟ	6.026.529	2.706.115	100%	7.332.534	3.352.350	100%

Δίκτυο πωλήσεων

Η αγορά έχει διαχωριστεί με βάση γεωγραφικά κριτήρια σε 6 περιοχές:

1. Β. Έβρου
2. Αλεξανδρούπολης
3. Ροδόπης
4. Ξάνθης - Θάσου
5. Καβάλας - Δράμας
6. Θεσσαλονίκης

Οι περιοχές αυτές καλύπτονται από την εταιρία με υπεύθυνους πωλήσεων οι οποίοι είναι επικεφαλές των αντίστοιχων τμημάτων και έχουν υπό την εποπτεία τους πωλητές - οδηγούς ψυγείων. Η εταιρία διαθέτει 34 φορτηγά ψυγεία εφοδιασμένα με σύγχρονο εξοπλισμό. Τα σημεία πώλησης ξεπερνούν τα 1.000, τα οποία οι πωλητές - οδηγοί παρακολουθούν σε καθημερινή βάση, ενώ παράλληλα υπάρχουν και επιθεωρητές που περιοδεύουν με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη της πελατειακής βάσης και τον έλεγχο των πωλητών.

Επενδύσεις

Οι επενδύσεις της εταιρίας για την περίοδο 1999-2000 ανά κατηγορία παρουσιάζονται στο παρακάτω πίνακα:

	1999	2000
ΟΙΚΟΠΕΔΑ	-	26.507
ΚΤΙΡΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ	13.227	295.152
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	474.689	467.815
ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕΣΑ	106.729	134.099
ΕΠΙΠΛΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	55.860	52.833
ΣΥΝΟΛΟ	650.505	976.406

Αναπτυξιακά προγράμματα

Η εταιρία έχει σε εξέλιξη τα παρακάτω προγράμματα τα οποία ολοκληρώνονται εντός του α' εξαμήνου του 200:

1. Πρόγραμμα INTERREG II με συνολικό προϋπολογισμό 209 εκατ. δρχ. Σκοπός του προγράμματος είναι η ανάπτυξη των δικτύων διανομής στο εσωτερικό και στο εξωτερικό καθώς και ο διοικητικός - οργανωτικός εκσυγχρονισμός της εταιρίας

2. Πρόγραμμα ΕΠΕΤ II με συνολικό προϋπολογισμό 50 εκατ. δρχ. Σκοπός του προγράμματος είναι η έρευνα στην δυνατότητα χρήσης γίδινου γάλακτος για παρασκευή λευκού τυριού άλμης χαμηλής λιποπεριεκτικότητας. Για το έργο αυτό η εταιρία συνεργάζεται με το Α. Π. Θεσσαλονίκης το οποίο έχει και την ευθύνη του έργου.

Επενδυτικά σχέδια

Για την τριετία 2001-2003 η εταιρία θα πραγματοποιήσει επενδυτικό πρόγραμμα ύψους 5 δις δρχ. Το προβλεπόμενο ποσό θα καταμεληθεί σε κτιριακά, μηχανολογικό εξοπλισμό, μεταφορικά μέσα κι εξοπλισμό για τον ποιοτικό έλεγχο. Θα αφορά το υφιστάμενο συγκρότημα στο Διδυμότειχο, την επέκτασή του βιομηχανικού συγκροτήματος στη ΒΙ.ΠΕ.

Ξάνθης, την τυροκομική μονάδα στη ΒΙ.ΠΕ. Κομοτηνής και το νέο εμπορικό και διοικητικό συγκρότημα στην Αλεξανδρούπολη

Μερισματική πολιτική

Η μερισματική πολιτική που ακολούθησε η διοίκηση της Εταιρίας κατά την διετία 1999-2000 παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα

	1999	2000
Κέρδη προς διάθεση μετά από φόρους	272.572	520.724
Μερίσματα	0	205.098
% επί των Κερδών	0	39,39

ποσά σε χιλ. δρχ.

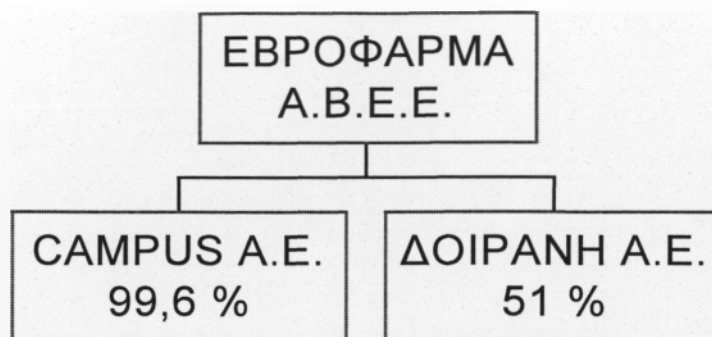
Για τη χρήση του 2000 η εταιρία διένειμε συνολικά ποσό 205.098.000 δρχ. εκ των οποίων ποσό 113.464.661 δρχ. προήλθε από κέρδη της τρέχουσας χρήσης ενώ ποσό 88.748.133 δρχ. από κέρδη προηγούμενης χρήσεως και ποσό 2.885.206 δρχ. από φορολογηθέντα αποθεματικά προηγούμενων χρήσεων.

Μακρογρόνιοι Στόχοι

1. Η περαιτέρω βελτίωση της θέσης της εταιρίας ως προς το μερίδιο της αγοράς σε σχέση με τους ανταγωνιστές για την περιοχή Θράκης και Μακεδονίας. Στόχο επίσης αποτελεί η είσοδος στην αγορά της Αττικής και της Υπόλοιπης Ελλάδας.
2. Ανάπτυξη εξαγωγών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της εταιρίας προκειμένου να διεισδύσει στις αγορές των γειτονικών χωρών όταν το επιτρέψουν οι συνθήκες που επικρατούν στις χώρες αυτές.
3. Ικανοποίηση των συνεχώς μεταβαλλόμενων απαιτήσεων των πελατών - καταναλωτών διευρύνοντας την γκάμα με προϊόντα ελκυστικά και υψηλής ποιότητας.
4. Δημιουργία μέσω της θυγατρικής εταιρείας CAMPUS οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων ώστε να εξασφαλιστεί αφθονία, κυρίως όμως ελεγχόμενη και ποιοτική πρώτη ύλη (γάλα).
5. Κερδοφόρα λειτουργία ώστε να χρηματοδοτείται η συνεχής ανάπτυξη της και ταυτόχρονα να αυξάνεται η αξία για τους μετόχους της.

ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

Η παραγωγική δραστηριότητα της ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ ΑΒΕΕ συμπληρώνεται από τις θυγατρικές της εταιρίες CAMPUS αγροτική -- εμπορική Α.Ε. και την ΔΟΙΡΑΝΗ Α.Ε. βιομηχανία γάλακτος.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 2000 ΚΑΙ ΤΟΥ 2001

Τον Ιούνιο του 2000 η εταιρία εισάγει τις μετοχές της στην Παράλληλη Αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών και ως το τέλος του έτους ολοκληρώνει το επενδυτικό της πρόγραμμα και διαθέτει τα αντληθέντα κεφάλαια σύμφωνα με το πρόγραμμα που αναφέρεται στο ενημερωτικό δελτίο.

Τον Ιούνιο επίσης αγοράζει οικόπεδο 4.212 μ² και κτιριακή εγκατάσταση 763,9 μ² ενός τυροκομείου στη ΒΙ.ΠΕ. Κομοτηνής, το οποίο λειτουργεί προσωρινά ως κέντρο διανομής του Ν. Ροδόπης.

Τον Δεκέμβριο υπογράφει προσύμφωνο για συμμετοχή πλειοψηφικά στο μετοχικό κεφάλαιο της γαλακτοβιομηχανίας ΔΟΪΡΑΝΗ Α.Ε. με αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, έναντι της μελλοντικής αυτής αύξησης προκαταβλήθηκε το ποσό των 200 εκατ. δρχ. Η ΔΟΪΡΑΝΗ έχει έδρα και εργοστάσιο στη ΒΙ.ΠΕ. Κιλκίς και δραστηριοποιείται στην παραγωγή ημίσκληρων τυριών.

Μετά την ολοκλήρωση των επενδύσεων στο Βιομηχανικό συγκρότημα στη ΒΙ.ΠΕ. Ξάνθης ξεκίνησε η παραγωγική λειτουργία της μονάδος με την παραγωγή του προϊόντος ξυνόγαλα Αριάνι.

Υπογράφει προσύμφωνο για αγορά κτιριακών εγκαταστάσεων 1.104 μ² σε οικόπεδο 3.264 μ² στην Αλεξανδρούπολη οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν για να στεγάσουν τις εμπορικές και διοικητικές υπηρεσίες της εταιρίας προκαταβάλλοντας ποσό 90 εκατ. δρχ.

Τον Φεβρουάριο του 2001 ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου καταβάλλοντας συνολικά 500 εκατ. της γαλακτοβιομηχανίας ΔΟΪΡΑΝΗ, ο πλειοψηφικός έλεγχος της οποίας με ποσοστό 51% πέρασε στην ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ. Επίσης εκλέχτηκε νέο Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο νέος Πρόεδρος ανέλαβε ο Αθανάσιος Παπαζηλάκης, Διευθύνων Σύμβουλος ο Βασίλειος Μαντζανίδης, Αντιπρόεδρος ο Αναστάσιος Αλεξανδρίδης, και μέλη ο Μαρίνος Δαλάτσης και ο Δημήτριος Ζιούτας.

Αγοράστηκαν κτιριακές εγκαταστάσεις 1.104 μ² σε οικόπεδο επιφάνειας 3.264 μ² στην Αλεξανδρούπολη οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν για να στεγάσουν τις εμπορικές και διοικητικές υπηρεσίες της εταιρίας ποσού 140 εκατ. δρχ.

Τον Μάιο ξεκίνησε η λειτουργία του υποκαταστήματος στην Θεσσαλονίκη με αντικείμενο την υποστήριξη του δικτύου πωλήσεων της εταιρίας.

Το πρώτο τρίμηνο του 2001 ο κύκλος εργασιών ανήλθε στα 845 εκατ. δρχ. έναντι 645 εκατ. δρχ. το αντίστοιχο περσινό διάστημα παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 31%. Τα καθαρά κέρδη προ φόρων έφτασαν τα 102 εκατ. δρχ. έναντι 95 εκατ. δρχ. που ήταν το 2000, δηλαδή αύξηση 7,3%.

Μετοχική σύνθεση

Η μετοχική σύνθεση της εταιρείας έχει ως εξής:

ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Συνολικός αριθμός μετοχών 13.673.200.
Αριθμός μετόχων 10.600 περίπου.

Ιστορικό αρχείο εταιρικών πράξεων

	Μετοχικό Κεφάλαιο	Ονομαστική Αξία Μετοχών	Αριθμός Μετοχών
Προ της αύξησης και της Εισαγωγής των μετοχών στην Παράλληλη Αγορά του Χ.Α.Α.	1.180.000.000	200	5.900.000
Αύξηση Μ.Κ. με Ιδιωτική Τοποθέτηση	8.920.000	200	44.600
Αύξηση Μ.Κ. με κεφαλαιοποίηση	178.400.000	200	892.000
Αύξηση Μ.Κ. με Δημ.σ. εγγραφή αποθεματικών	-	-	-
Σύνολο το οποίο μέχρι σήμερα δεν έχει μεταβληθεί	2.748.894,311	201,0425	13.673.200

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ Α.Β.Ε.Ε.

Η ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ, μία από τις σημαντικότερες επιχειρήσεις του Νομού Έβρου έχει ασφαλιστική κάλυψη. Οι ανάγκες της επιχειρήσεως είναι αρκετές. Παρακάτω παρατίθενται ξεχωριστά οι ανάγκες και αναφέρονται οι ασφαλίσεις:

- ι) Η κάθε επιχείρηση πρέπει να ασφαλίζει τις εγκαταστάσεις της από πυρκαγιά. Η ΕΒΡΟΦΑΡΜΑ σαφώς κι έχει ασφαλιστήριο πυρός. Επειδή η επιχείρηση παράγει αρκετά προϊόντα, οι εγκαταστάσεις της ολοένα κι αυξάνονται. Η επιχείρηση έχει

ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

- Διευκρινίζεται ότι η κάλυψη τρομοκρατικών ενεργειών παρέχεται μέχρι το 50% του ασφαλιζόμενου κεφαλαίου ανά διεύθυνση.
- Στην κάλυψη διάρρηξης σωληνώσεων συμπεριλαμβάνονται και οι σωληνώσεις sprinklers και αποχέτευσης.
- Συμφωνείται ότι τα ασφάλιστρα, θα καταβάλλονται σε τέσσερις ισόποσες δόσεις, της πρώτης κατά την έκδοση και παραλαβή του συμβολαίου και των υπολοίπων την 31 Αυγούστου, την 30 Νοεμβρίου και 28 Φεβρουαρίου, έκαστου ασφαλιστικού έτους.

Στο ασφαλιστήριο φυσικά αναφέρονται κι άλλα στοιχεία. Όπως η τοποθεσία, στοιχεία οικοδομής, δικαίωμα εναντίωσης, δικαίωμα υπαναχώρησης, επισυναπτόμενοι όροι κ.α.

- ii) Η επιχείρηση όπως αναφέρθηκε διανέμει τα προϊόντα της με φορτηγά – ψυγεία, άρα η ανάγκη για σωστή διανομή και ασφάλεια στην μεταφορά των εμπορευμάτων της είναι ολοφάνερη. Το ασφαλιστήριο αυτοκινήτων καλύπτει τα εξής:
- Σωματικές βλάβες που προκαλεί σε τρίτους.
 - Υλικές Ζημιές που προκαλεί σε τρίτους.
 - Σωματικές Βλάβες επιβαινόντων.
 - Κάλυψη μετά από ατύχημα με ανασφάλιστο όχημα.
 - Κάλυψη αστικής ευθύνης από επέκταση φωτιάς.
 - Τροχαίο ατύχημα και νοσοκομειακή περίθαλψη οδηγού ή/και ιδιοκτήτου.
 - Σωματικές βλάβες και υλικές ζημιές σε τρίτους που προκαλούνται από τον κλέφτη σε περίπτωση κλοπής του οχήματος.
 - Κλοπή αυτοκινήτου (ολική - μερική).
 - Πυρκαγιά οχήματος.
 - Θραύση κρυστάλλων.
 - Νομική προστασία οδηγού και οχήματος.
 - Ζημιές του ιδίου καλυπτόμενου οχήματος.
 - Κάλυψη κινδύνου τρομοκρατικών ενεργειών και πράξεων δολιοφθοράς.
 - Κάλυψη κινδύνων από θεομηνίες.
 - Κακόβουλες ενέργειες.
 - Κάλυψη υλικών ζημιών από ανασφάλιστο όχημα.
 - Απώλειας ή ζημιάς σε ψυκτικό θάλαμο, συνέπεια ξαφνικού κι απρόβλεπτου περιστατικού.
 - Τυχαίας διαρροής υγρού ή αερίου στον ψυκτικό θάλαμο.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

- Πόλεμος, τρομοκρατικές ενέργειες, πυρηνική ακτινοβολία και μόλυνση περιβάλλοντος.
- Πυρκαγιά, κεραυνός, έκρηξη, σεισμός, πλημμύρα
- Επακόλουθη ζημιά.
- Ακατάλληλη συσκευασία ή ακατάλληλο στοίβαγμα.

- iii) Η πώληση των εμπορευμάτων της επιχείρησης γίνεται σε πολλά σημεία της Ελλάδος, τα οποία καταφθάνουν με μεταφορικά μέσα της εταιρίας. Η ασφάλιση των μεταφορών είναι αναγκαία. Το ασφαλιστήριο περιέχει τις εξής καλύψεις:

- Οποιοδήποτε φορτίου: Καλύπτεται η μεταφορά αγροτικών προϊόντων νωπών, αγροτικών προϊόντων κατεψυγμένων, βιομηχανικών προϊόντων, ζωντανών ζώων.
- Οποιασδήποτε αξίας.
- Με οποιοδήποτε μεταφορικό μέσο: φορτηγά αυτοκίνητα, σιδηροδρόμους, αεροπλάνα, πλοία, φορτηγίδες, ποταμόπλοια, ταχυδρομεία κλπ.
- Από ή προς οποιοδήποτε μέρος του κόσμου.
- Οι ασφαλίσεις μεταφορών ακολουθούν τις διεθνώς αναγνωρισμένες ρήτρες και τις εφαρμοσμένες στην Ελληνική Ασφαλιστική Αγορά.

Πιο συγκεκριμένα:

- Ολική απώλεια μόνο. Καλύπτεται η απώλεια του φορτίου λόγω ολικής απώλειας του μεταφορικού μέσου και χωρίς καμία συνεισφορά σε γενική αβαρία ή σώστρα.
- Ρήτρα Γ. Καλύπτεται η απώλεια ή ζημιά που οφείλεται ή προξενείται από φωτιά, έκρηξη, προσάραξη, βύθιση, ανατροπή, εκτροχιασμό, σύγκρουση ή επαφή του μέσου μεταφοράς με εξωτερικό αντικείμενο (εκτός από νερό), εκφόρτωση σε λιμάνι καταφυγής, θυσία γενικής αβαρίας, εκβολή φορτίου, συνεισφορά σε γενική αβαρία και σώστρα.
- Ρήτρα Β. Καλύπτονται οι κίνδυνοι της ρήτρας Γ κι επιπλέον σεισμός, κεραυνός κι απώλεια ολόκληρων δεμάτων από πτώση τους κατά την διάρκεια του ταξιδιού, την φόρτωση κι εκφόρτωση.
- Ρήτρα Α. Καλύπτονται όλοι οι κίνδυνοι εκτός από τις πάγιες εξαιρέσεις.

Συμπληρωματικές καλύψεις:

- Ζημιές από βροχή ή επαφή με ξένες ουσίες ή άλλα εμπορεύματα.
- Κλοπή ή μη παράδοση.
- Μικροκλοπή, έλλειμμα, ελλιπής παράδοση.
- Ροή.
- Θραύση, στρέβλωση.
- Σκουριά, οξείδωση.
- Κίνδυνοι πολέμου, ναρκών, τορπιλών.
- Κίνδυνοι απεργιών, εξεγέρσεων, πολιτικών ταραχών.
- Κακόβουλη αλλοίωση λόγω βλάβης του ψυκτικού μηχανήματος.
- Η κάλυψη παραμονής κι έκθεσης.

iv) Τα προϊόντα της επιχείρησης σαν προϊόντα δεν ασφαρίζονται μόνα τους, ασφαρίζεται η μεταφορά τους και γενικά οι κίνδυνοι που τα περιτριγυρίζουν. Δεν ασφαρίζεται το κάθε προϊόν ξεχωριστά γιατί ο έλεγχος και η ασφάλεια του παρακολουθούνται και προστατεύονται από τον HACCP.

AGROHELLAS A.E.

Το 1991 ιδρύεται η εταιρία ΑΦΟΙ ΚΥΒΙΡΤΖΙΚΗ Ο.Ε. με έδρα τις Καστανιές Νομού Έβρου από τους Ιάκωβο Κυβιρτζίκη και Χρυσή Κυβιρτζίκη με μετοχική σύνθεση 50 % και 50 % αντίστοιχα. Η εταιρία ασχολείται με την εμπορία κι επεξεργασία αγροτικών προϊόντων, το 2004 μετατρέπεται σε Α.Ε., την AGROHELLAS A.E., με νέους μετόχους και μετοχική σύνθεση, Ιάκωβος Κυβιρτζίκης 50 %, Μποζατζίδης Χριστόδουλος 30 % και Μποζατζίδης Δημήτριος 20 %. Η εταιρία επεκτείνει και τις εγκαταστάσεις της, το ένα σιλό γίνεται 19 σιλό κι επιπλέον φτιάχνει και ξηραντήριο.

Έδρα της εταιρίας είναι οι Καστανιές. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου δύναται η εταιρία να ιδρύει εργοστάσια, υποκαταστήματα, πρακτορεία και γραφεία, με συνεργασία ή όχι, ελληνικών ή ξένων εταιριών ή φυσικών προσώπων και σε άλλες πόλεις της Ελλάδος ή του Εξωτερικού ή και να καταργεί τυχόν υπάρχοντα. Τους όρους λειτουργίας καθώς και την έκταση και την φύση των εργασιών των υποκαταστημάτων, πρακτορείων και γραφείων καθορίζει εκάστοτε το Διοικητικό Συμβούλιο με την απόφαση του για την ίδρυση τους ή με μεταγενέστερες αποφάσεις.

Όμως, εκτός από τα κεντρικά που βρίσκονται στις Καστανιές, υπάρχει Υποκατάστημα στα Ρίζια Έβρου και στα Κουφάλια Θεσσαλονίκης. Ο αριθμός των εργαζομένων είναι 34 και έχουν ασφάλιση στο Ι.Κ.Α. και στο Τ.Ε.Β.Ε. η διάρκεια της εταιρίας ορίζεται σε 80 έτη κι αρχίζει με την καταχώρηση της στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών της οικείας Νομαρχίας. Η διάρκεια της εταιρίας μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων και τροποποίηση του παρόντος άρθρου.

ΕΜΠΟΡΕΥΜΑ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Η εταιρία ασχολείται με αγροτικά προϊόντα, τα οποία είναι:

- καλαμπόκι.
- Σιτάρι σκληρό.
- Κριθάρι.
- Σογιάλευρο.
- Ηλιάλευρο.
- Πίτυρα.
- Βαμβακόπιττα.
- Ηλιόπιττα.
- Βρώμη.
- Κριθάρι.
- Παλέτα.
- Καλαμποκόπιττα.
- Ρυζοπίτυρα.
- Ρυζάλευρο.
- Μείγμα – Ζωοτροφή (το υποκατάστημα Ριζίων έχει τμήμα ζωοτροφών).

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

1. Η εισαγωγή, εξαγωγή, διακίνηση κι εμπορία στην Ελλάδα και το εξωτερικό αγροτικών προϊόντων.
2. Η επεξεργασία αγροτικών προϊόντων.
3. Η χονδρική και λιανική πώληση αγροτικών, κτηνοτροφικών προϊόντων.
4. Η λειτουργία ξηρατηρίου για ίδιο λογαριασμό και λογαριασμό τρίτων.
5. Η συγκέντρωση αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτων και η προώθηση στα κέντρα συγκέντρωσης.
6. Η εκμετάλλευση χώρων αποθήκευσης αγαθών τρίτων.
7. Η συνεργασία με οποιονδήποτε τρόπο, η αντιπροσώπευση και η συμμετοχή σε υπάρχουσες ή σε ιδρυόμενες επιχειρήσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ανεξάρτητα από της εταιρική μορφή που έχουν, για την επιτυχία των σκοπών που επιδιώκει η εταιρία ή για παρόμοιους σκοπούς.
8. Η παροχή εγγυήσεων κάθε είδους ή τριτεγγυήσεων υπέρ θυγατρικών εταιριών της, φυσικών ή νομικών προσώπων με τα οποία συναλλάσσεται η Εταιρία, η σύναψη ή αποδοχή δανείων ή πιστώσεων ή προεξοφλήσεων, τραπεζικών ή άλλων, απλών ή με οποιαδήποτε ασφάλεια, η ζήτηση της έκδοσης εγγυητικών επιστολών, η σύναψη οποιασδήποτε ενοχικής εμπράγματης ή

εμπορικής σύμβασης, δικαιοπραξίας ή συναλλαγής κι εφ' όσων αυτό κρίνεται σκόπιμο για την καλή εξέλιξη του εταιρικού σκοπού.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ AGROHELLAS A.E.

Η ανάγκη των επιχειρήσεων σήμερα είναι η ελαχιστοποίηση του κόστους παραγωγής και η μεγιστοποίηση του κέρδους. Αυτό επιτυγχάνεται με διάφορους τρόπους, με την εξέλιξη των ευκαιριών στον τομέα των επιχειρήσεων η ανάγκη για ασφαλιστική κάλυψη των κινδύνων κρίνεται πλέον απαραίτητη.

Η AGROHELLAS A.E. με δύο υποκαταστήματα και αρκετές εγκαταστάσεις οι οποίες περιέχουν αρκετά εύφλεκτα προϊόντα, έχει ανάγκη από ασφαλιστική κάλυψη πυρός, η οποία αναλύεται παρακάτω:

1. Ασφάλιση πυρός.

Αναγράφεται ο τόπος, το ασφαλιζόμενο κεφάλαιο κι ο τρόπος πληρωμής. Η ασφάλιση ξεκινά και λήγει την ίδια ακριβώς ώρα.

Πίνακας καλύψεων:

- Πυρκαγιά.
- Άμεση Πτώση Κεραυνού.
- Έκρηξη ευρεία.
- Πτώση Αεροσκαφών.

Ο πίνακας καλύψεων αναφέρεται στην οικοδομή αλλά και το περιεχόμενο. Για τον ασφαλιζόμενο κίνδυνο του κτιρίου ενδιαφέρεται ως ενεχυρούχος ενυπόθηκος δανείστρια η ALPHA BANK. Υπάρχει το δικαίωμα της εναντίωσης.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

- Εύφλεκτων Υλικών.
- Μηχανών.
- Κλοπής.
- Πυρκαγιάς από δάσος.
- Έκρηξης / Υποπίεσης.
- Καθίζηση ή / και (Κατ) Ολίσθηση εδάφους.
- Ανώμαλων καταστάσεων.
- Φυσικής απομείωσης του ασφαλισμένου αντικειμένου – αυτανάφλεξης.

ΜΗ ΑΣΦΑΛΙΣΙΜΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

Η παρούσα ασφάλιση δεν καλύπτει:

- Αντικείμενα που βρίσκονται εκτός της διεύθυνσης κινδύνου που περιγράφεται στο παρόν Ασφαλιστήριο.
- Αντικείμενα από ασήμι και χρυσό, κοσμήματα (κάθε φύσεως, είδους, υλικού κλπ.), ωρολόγια, " μετάλλια ", αρχαία νομίσματα, μη κυκλοφορούντα νομίσματα, σπάνιας αντικείμενα, χειρόγραφα, εικονογραφίες.
- Πολύτιμους λίθους, σχέδια, πρωτότυπα και τύπους (καλούπια).
- Εύφλεκτες, εκρηκτικές κι εμπρηστικές ύλες.
- Αξιόγραφα πάσης φύσεως κι ονομασίας πιστωτικούς τίτλους.
- Έγγραφα οποιασδήποτε φύσεως και περιεχομένου.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΟΡΟΣ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΑΥΤΟΜΑΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ SPRINKLER ΚΑΙ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ

Ο ασφαλιζόμενος οφείλει να λαμβάνει κάθε λογικό μέτρο:

- Για να εμποδίσει την δημιουργία παγετού ή άλλη ζημιά στις εγκαταστάσεις.
- Να διατηρεί τις εγκαταστάσεις.
- Να διατηρεί απρόσκοπτη πρόσβαση στις εγκαταστάσεις ελέγχου και παροχής νερού.
- Σε περίπτωση επιδιορθώσεων ή διαφοροποιήσεων στις εγκαταστάσεις, να το γνωστοποιήσει γραπτώς στην Εταιρία και να λάβει την γραπτή επιβεβαίωση της.
- Να πραγματοποιεί όλους τους συνηθισμένους ελέγχους που έχουν συστηθεί από την Εταιρία.

Οι εγκαταστάσεις έχουν ανάγκη κι από ασφάλιση περιουσίας εκτός από πυρός.

2. Ασφάλιση περιουσίας.

Αναγράφεται ο τόπος και η διάρκεια της ασφάλισης είναι 1 έτος, όπως έχει ήδη αναφερθεί ξεκινά και λήγει την ίδια ώρα. Η πληρωμή της ασφάλισης κατόπιν συνεννόησης θα εξοφληθούν σε μία δόση.

Καλυπτόμενοι κίνδυνοι

- Πυρκαγιά.
- Κεραυνός.

Συμπληρωματικοί κίνδυνοι

- Πυρκαγιά από δάσος, Δέντρα, Χόρτα, Θάμνους.
- Εκκαθάριση / Αποκομιδή Συντριμμάτων.

Ειδικές πρόσθετες συμφωνίες

- Η κάλυψη παρέχεται με τον απαραίτητο όρο και προϋπόθεση ότι τα ασφαλιζόμενα ουδεμία ζημιά έχουν υποστεί την τελευταία 5ετία από καλυπτόμενο κίνδυνο με το παρόν ασφαλιστήριο και μέχρι ενάρξεως του παρόντος.
- Στους ασφαλιζόμενους χώρους υπάρχει τροφοδοσία νερού από το δημόσιο δίκτυο και από δεξαμενή νερού καθώς και ηλεκτρονική αντλία (κύρια) και πετρελαιοκίνητη αντλία (εφεδρική).
- Ενδιαφέρεται ως ενυπόθηκος ή / και ενεχυρούχος δανειστρια Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.

Η επιχείρηση όπως αναφέρθηκε διανέμει τα προϊόντα της με φορτηγά, άρα η ανάγκη για σωστή διανομή και ασφάλεια στην μεταφορά των εμπορευμάτων της είναι ολοφάνερη. Το ασφαλιστήριο αυτοκινήτων καλύπτει τα εξής:

- Σωματικές βλάβες που προκαλεί σε τρίτους.
- Υλικές Ζημιές που προκαλεί σε τρίτους.
- Σωματικές Βλάβες επιβαινόντων.
- Κάλυψη μετά από ατύχημα με ανασφάλιστο όχημα.
- Κάλυψη αστικής ευθύνης από επέκταση φωτιάς.
- Τροχαίο ατύχημα και νοσοκομειακή περίθαλψη οδηγού ή/και ιδιοκτήτου.
- Σωματικές βλάβες και υλικές ζημιές σε τρίτους που προκαλούνται από τον κλέφτη σε περίπτωση κλοπής του οχήματος.
- Κλοπή αυτοκινήτου (ολική - μερική).
- Πυρκαγιά οχήματος.
- Θραύση κρυστάλλων.
- Νομική προστασία οδηγού και οχήματος.

- Ζημιές του ιδίου καλυπτόμενου οχήματος.
- Κάλυψη κινδύνου τρομοκρατικών ενεργειών και πράξεων δολιοφθοράς.
- Κάλυψη κινδύνων από θεομηνίες.
- Κακόβουλες ενέργειες.
- Κάλυψη υλικών ζημιών από ανασφάλιστο όχημα.
- Απώλειας ή ζημιάς σε ψυκτικό θάλαμο, συνέπεια ξαφνικού κι απρόβλεπτου περιστατικού.
- Τυχαίας διαρροής υγρού ή αερίου στον ψυκτικό θάλαμο.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

- Πόλεμος, τρομοκρατικές ενέργειες, πυρηνική ακτινοβολία και μόλυνση περιβάλλοντος.
- Πυρκαγιά, κεραυνός, έκρηξη, σεισμός, πλημμύρα
- Επακόλουθη ζημιά.
- Ακατάλληλη συσκευασία ή ακατάλληλο στοίβαγμα.

Επειδή τα προϊόντα της AGROHELLAS είναι αγροτικά, δεν υπάρχει ασφάλιση στα προϊόντα της γιατί ασφαλίζονται στον ΕΛ.ΓΑ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Πριναράκης Μ., 1999, Γενικές Αρχές της Ιδιωτικής Ασφαλίσεως, εκδόσεις Financial Forum, έκδοση Γ', Αθήνα.
2. Νεκτάριος Μ., 2003, Εισαγωγή στην Ιδιωτική Ασφάλιση, εκδόσεις Financial Forum, έκδοση Δ', Αθήνα.
3. Πληροφορίες από την ιστοσελίδα Google του Internet.